

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

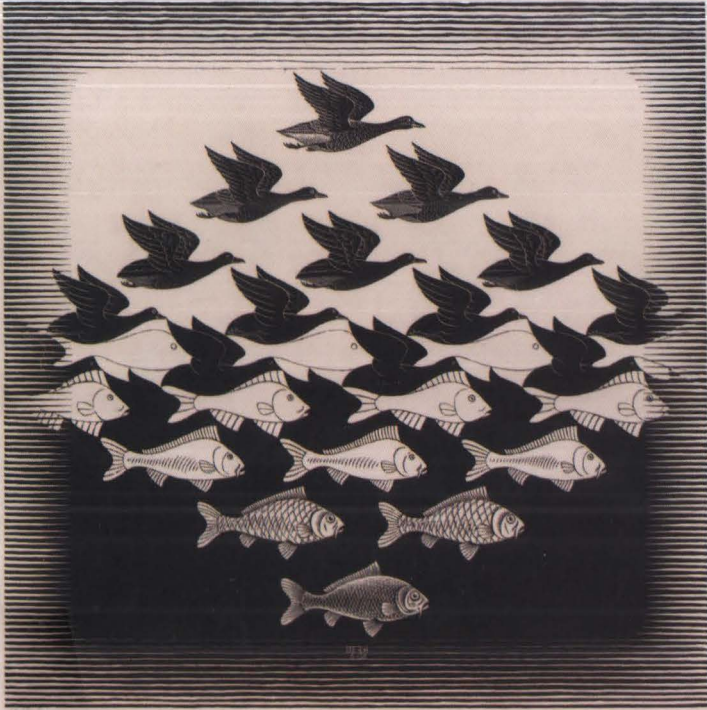
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

YAŞAYARAK ÖĞRENMEK

WILFRED R. BION

*Türkçesi: Taner Güvenir
Lalecan İşcanlı Ekin*

YAŞAYARAK ÖĞRENMEK WILFRED R. BION

TANER GÜVENİR Erişkin psikiyatrisi (Türkiye) ve Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi (İngiltere) uzmanıdır. Ayrıca, erişkin (Halime Odağ Psikanaliz Vakfı) ve çocuk ve ergen (Tavistock Kliniği) analitik yönelimli psikoterapisti, psikodrama koterapisti ve Triple P (olumlu annebabalık eğitimi) eğiticisidir. Halen, Dokuz Eylül Üniversitesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

LALECAN İŞCANLI EKİN Psikoloji lisans eğitimini Ege Üniversitesi'nde, klinik psikoloji yüksek lisans eğitimini Hacettepe Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'nda beş yıl klinik psikolog olarak çalıştıktan sonra Hollanda'da yaşamaya başlamıştır. Halen Hollanda'da Geestelijke Gezondheidszorg Eindhoven en De Kempen isimli ruh sağlığı kurumunda uzman psikolog olarak çalışma hayatını sürdürmektedir.

DÜŞ/DÜŞÜN 44

YAŞAYARAK ÖĞRENMEK

WILFRED R. BION

Türkçesi: Taner Güvenir
Lalecan İşcanlı Ekin

Bağlam Yayınları 410
Düş/Düşün Dizisi 44
İnceleme-Araştırma 283
ISBN 978-605-9911-05-4

Düş/Düşün Dizisi Editörü: Ayça Gurdal Küey

Wilfred R. Bion
Özgün Adı: Learning From Experience
Yaşayarak Öğrenmek

© Bağlam Yayıncılık
© Francesca Bion
H. Karmac (Books) Ltd. 2002

Birinci Basım: Aralık 2014
Kitap Tasarımı: Canan Suner
Kapak Resmi: Maurits Cornelis Escher, *Sky and Water I*, 1938
Baskı: Avcı Ofset
Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi No: 6/13 Davutpaşa-Topkapı/İstanbul

Yayınevi Sertifika Numarası: 11081
Matbaa Sertifika Numarası: 12001

BAĞLAM YAYINCILIK Ankara Cad. 9/1 34410 Cağaloğlu/İstanbul
Tel: (0212) 513 59 68 / 244 41 60 Tel-Faks: (0212) 243 17 27
Web: www.baglam.com e-mail: baglam@baglam.com

Psikanalitik kuramın, ortaya çıkışının üzerinden bir asır geçmesine rağmen insanın duygu, düşünce ve davranışlarını anlamlandırmada temel başvuru kaynağı olmaya devam etmesi; Freud'un insan ruhsallığını kavrayışındaki sağlamlık yanında onu izleyen kuramcıların özgün yaklaşımlarla kuramı sürekli geliştirmelerinin ve zenginleştirmelerinin sonucudur. Başka bir deyişle Freud'un başından itibaren kuramı sürekli yeni katkılarla dönüştürme eğilimi kendisini izleyen kuramcılar tarafından da sürdürülerek kuram bir anlamda güncelleştirilmiştir. Böylece örneğin Freud'un psikanaliz endikasyonu dışında tuttuğu psikozlar Melanie Klein'in kuramsal katkılarıyla psikanalizin uygulama alanı içine girmiş ve bunun yanı sıra çocuk psikanalizi yaygınlık kazanmıştır. Ancak kurama her yeni katkı kaçınılmaz olarak Freud'un düşüncesinden sapma ve kuramın revizyona uğratılması kaygılarını birlikte getirmiştir. Başka bir deyişle kurama katkıların "meşruiyeti"nin kabulü hayli sancılı olmuş ve kimi kuramcılar zamanla psikanalizin hayli uzağına düşmüşlerdir. Freud'un ve kendinden önceki özgün kuramcıların düşüncelerini kendi potasında eriterek özgün düşünceler üreten ve "meşruiyeti" tartışılmayan kuramcı sayısı sınırlıdır.

Bu kuramcılarının başında W.R. Bion gelir. Bion'un kuramının hem son derece özgün hem de Freud'un düşüncesine sadık oluşu hayli dikkat çekicidir.

Bion'un düşüncesinin özgünlüğünün bizzat Freud'un düşüncesiyle olan akrabalığıyla bağıntılı olduğu savunan psikanalistler vardır: “*W.R. Bion'un düşüncesinin sayısız özgünlüklerinin başında nesebi gelir. Bion'un eserinin kökleri doğrudan, psikanaliz tarihinin tek heteroseksüel çifti olan Sigmund Freud ve Melanie Klein'in eserlerinden kaynak almaktadır.*”¹ Bu görüşe göre Bion, Freud'dan, onun psikanaliz için oluşturduğu temel parametreleri (dürtülerin tartışılmaz mevcudiyeti, ruhsal işleyişin katmanlar halinde organize olması, alt benlik ile gerçeklik arasında sıkışmış olan benliğin içsel nesneleriyle ödipal işleyişine içkin çatışma hali, bilinçdışına atma ve benliğin bölünmesi, vb.) Klein'dan da çizdiği klinik freskin temel çizgilerini (erken ödipal organizasyon, benliğin ve nesnenin bölünmesi, patolojik yansıtılmalı özdeşleşme, benliğin içsel nesneleriyle olan ilk ilişkilerindeki paranoid ve depresif organizasyonları) tevarüs etmiştir. İlk bakışta çarpıcı görünse de, bu yaklaşım Bion'un özgünlüğünü salt “genetik” ile açıklama ve çevre etkenlerini gözardı etmekten kaynaklanan kısıtlılıkla malüldür. Oysa Bion

¹ Guignard F. (1994) “Sigmund Freud et Wilfred Bion, Filiation et Commensalité”, *Revue Française de Psychanalyse*, vol.58, 1619-1637.

Freud ve Klein'dan etkilenmekle kalmamış, onlardan aldıklarını kendi yaşam deneyimi potasında eriterek özgün düşüncelerini ortaya koymuştur. Bion'un yapıtına gözetildiğinde yaşam deneyiminin düşünce üretiminde ne denli etkili olduğu dikkati çeker. İlk yapıtları, subay ve psikiyatr olarak savaşlarda gözlemlediklerinden edindiği deneyimleri konu alır. Bu deneyimlerin sağladığı bilgiler, 1950'den sonra geliştireceği zihinsel işleyiş kuramlarının yapı taşlarını sağlayacaktır. Böylece travmatik savaş yaşantıları ile başlayan gözlemleri² onu önce grupların ruhsal işleyişine³ ve oradan da psikotik düşüncenin işleyişine⁴ götürmüştür. Bion'un 1950-1960 arasında yazdığı ve psikotik düşüncüyü konu alan makalelerinde dağınık bir biçimde sunduğu görüşlerini ilk kez 1962'de bir zihinsel işleyiş modeli özeti olarak ortaya koyar⁵. Ancak modelin ayrıntılı olarak betimlendiği asıl yapıt Bion'un yapıtları arasında özgün kuramını en iyi yansıtan "Yaşayarak Öğrenmektir".

² Bion W.R. (1940) "The War of Nerves", *The Neurosis in War*, Miller and Crichton-Miller (Eds) pp.180-200, Macmillan, London.

³ Bion W.R. (1948) "Experiences in Groups", *Human Relations* vols. I-IV.

⁴ Bion W.R. (1954) "Notes on the Theory of Schizophrenia", *International Journal of Psycho-Analysis*, vol.35.

⁵ Bion W.R. (1962) "A Theory of Thinking", *International Journal of Psycho-Analysis*, vol.43.

“Yaşayarak Öğrenmek”, aralarındaki benzerlikler sınırlı da olsa, ilginç bir şekilde Freud’un “Bilimsel Psikoloji Taslağı”nı hatırlatır. Bu hatırlatmanın tek nedeni Bion’un Freud’dan sonra “temas engeli” (contact-barrier) kavramına yer veren tek psikanalist olmasıyla sınırlı değildir. Kimilerine göre Bion’un zihinsel işleyiş modelini Freud’un söz konusu yapıtına yakınlaştıran her ikisinin de duyusallığa verdikleri önem ve bu duyusallığın başka unsurlara dönüşebilme potansiyelidir.^{6,7} Freud’un enerji ya da nicelik olarak adlandırdığı dürtüler Bion tarafından β unsurlar olarak sunulmuştur. Ancak her ikisinde de bu unsurların zihnin daha gelişmiş ürünlerine (temsiller) dönüşümleri söz konusudur. Freud’un giriştiği “ruhsal işleyişi ölçülebilir niceliklerle açıklama” girişimi görünüşte başarısızlıkla sonuçlanmış ve Freud bu el yazmasını yapıtları arasına katmamıştır. Ruhsal aygıtın işleyişini beyin hücreleri düzeyinde açıklama girişiminin çıkmazı Freud’u, ruhsal işleyişi kurgusal düzeyde açıklayan bir model olarak metapsikolojiyi geliştirmeye yöneltmiştir. Ancak dikkatli bir okuma Taslak’ta öne sürülen nörofizyolojik işleyişlerin

⁶ Guignard F. (2007) “Psychose et mentalité de groupe: deux limites à la capacité de penser”, *Actualité de la pensée de Bion*, Editions in Press.

⁷ Schmid-Kitsikis E. (1999) *Wilfred R. Bion*, Presses Universitaires de France.

kılık değiştirmiş olarak tüm metapsikoloji metinlerinde varlıklarını sürdürdüklerini ortaya koyar.

Yukarıda sözü edilen ortaklıklar yanında “Yaşayarak Öğrenmek” ile “Taslak”ı birbirine yaklaştıran bir başka ortaklık da her iki yapının insan ruhsallığının işleyişi üzerine düşünürken dışsal unsurlara ihtiyaç duymasıdır. Kendi işleyişi üzerine düşünen zihni bekleyen en büyük tehlike kendi büyüüne kapılıp kolektif akıldan uzaklaşarak hezeyanlı bir sistem geliştirmesidir. Freud bu dışsal desteği beynin nörofizyolojik işleyişinde ararken Bion matematiğe yönelmiş, bu disiplinden işlev kavramını ödünç almış ve duyusal unsurlardan (β unsurlar) cebir hesabına kadar uzanan bir dönüşüm süreci tasarlamıştır. Bu anlamda, Freud’u ruhsal süreçleri ölçülebilir niceliklerle açıklamaya yönelten “bilimsellik” kaygısının; Freud’da olduğu gibi açıkça dile getirilmesine karşın, Bion’da da var olduğu düşünülebilir. Kuşkusuz burada söz konusu olan, ruhsal yapının işleyişini nöronal düzeye indirgeyen mekanik bir bilimsellikten çok, yaratıcı öznelliğin kolektif aklın sınırlarını aşmamasını telkin eden ılımlı bir akılcılıktır.

Sonuç olarak, Bion’un “Yaşayarak Öğrenmek”te ortaya koyduğu zihinsel işleyiş modeli Freud’un yolunu izleyerek, duyusallığın bilişsele dönüşümü sürecini ele alır. Bu anlamda Freud’un oluşturduğu metapsikolojiyi tamamlayıcı ve zenginleştirici niteliktedir.

M. Levent Kayaalp

TÜRKÇE BASIMA ÖNSÖZ

Profesyonel bir çevirmen değilim, bu özel kitabın çevirisinin bana teklif edilmesinin nedeni girişinde Wilfred R. Bion'un büyük bir portresinin asılı olduğu Tavistock Kliniği koridorlarına aşına olmam olabilir. Orada bile, Bion'un yazdıklarının birinci elden okunması çok tavsiye edilmez, mealini ya da özetini içeren makaleler elden ele dolaşır. Çevirmenlik kariyerimin başlamadan bitmesine neden olacağını bildiğim halde onun yazdıklarını Türkçe'ye kazandırmayı çok istedim, çünkü o, psikanalitik kuramın bir asırlık gelişim öyküsünde Freud'dan sonra gelen en büyük düşünür ve en az Lacan kadar eksantrik kabul edilir. Okuyucunun içi rahat olsun, okuduğu, okumaya çalıştığı ya da birazdan okumaya başlayacağı bu Türkçe metin sadece bir kişinin elinden çıkmadı. Kapakta ismi yazılı bizler dışında, Türkçe karşılığını bulmakta çok zorlandığım birçok tanımlama, betimleme ve bizzat Bion tarafından üretilmiş tamlamalar için konunun uzmanı kişilere danışıldı. Bu vesile ile katkısı olan herkese teşekkür ederim.

Birçok eleştirmen tarafından yazıları oldukça rahatsız edici ve dil ötesi bulunan Bion'un en iyi yaptığı şey düşünmek ve düşündürmek. O dönemde takipçisi

olduğu Melanie Klein'ın psikanalitik kurama kazandırdığı yansıtımlı özdeşleşme gibi yeni kavramların ve erken dönem anne bebek ilişkisi üzerinden yeniden tanımlanan analist analizan ilişkisinin daha iyi anlaşılmasında kendine has dili ile büyük katkısı olmuş. Şimdilerde psikanalitik kuramdan esinlenerek yeni isimler ve başlıklar altında tekrar ve tekrar tanımlanmaya çalışılan temel kavramların arkeolojik kazılarda bulunan ve ancak özel bir kodla okunabilen ilk yazıtlarınıymış hissi veren bu metin sakın ve sessiz bir ortamda okunmayı hak ediyor.

İyi okumalar

Taner Güvenir

TEŞEKKÜR

Onlara borçlu olduğumu bildiğim bazı kişilere olan borcumu kabul ediyorum. Ancak, işbirliklerine gereksinim duyduğum diğerlerinin, özellikle hastalarımın, isimleri gizli kalmalı. Dr. Elliot Jaques, R. Moey-Kyrle ve Dr. H. Segal yazdığım taslakları okuyarak ve eleştirerek yardımcı oldular. Psikanalist olarak çalışan biri için bunun ne kadar fazla zaman ve çaba gerektirdiği ancak bir başka psikanalist tarafından takdir edilebilir.

Son olarak, her zamanki gibi, desteği olmadan yazmaya dahi teşebbüs edemeyeceğim karıma çok şey borçluyum.

GİRİŞ

1. Bu kitapta ortaya konan sorunlar, öğrenmekle temelden ilgili olduğundan uzun bir araştırma ve tartışma tarihine sahiptir. Psikanalitik uygulamalarda, özellikle de düşünce bozuklukları ile ilgili belirtiler gösteren hastalarda, psikanalizin sorunlara çözüm değilse bile yeni bir boyut getirdiği açıktır.

2. Bu kitap, hem bilgi kuramları hem de uygulamalı klinik psikanalizle doğrudan ilgili olan duygusal yaşantılar üzerinde durmaktadır. Felsefi yöntemle eğitim almış bir kişi, bozulmuş düşünce süreçleriyle ilgili olarak bir psikanalistin genelde bire bir ilişkilerle kazandığı deneyime sahip değildir; kaldı ki psikanalistler bile bu tür vakaları nadiren üstlenirler. Ben bu bakımdan şanslıydım ama felsefe eğitimi almadım. Ancak ben önce John Rickman'ın sonra da Melanie Klein'in analizinden geçmek gibi bir şansa sahip oldum.

3. Kayda değer deneyimlerim var ama bu deneyimlerimi başka insanlara nasıl aktarabileceğimden emin değilim; nedenini kitabımda bulacaksınız. Bir ara yalnızca psikanaliz öğrencilerinin analizleri üzerine yoğunlaşmayı düşündüm. Bunu sahip olduğumuz analitik deneyimi aktarmanın gerçekten etkili tek

yöntemi olarak gören psikanalistlerin haklı olduklarına şüphem yok; ama insanın enerjilerini bu faaliyetle sınırlandırması içe kapalı bir cemaat görüntüsü veriyor. Öte yandan böyle bir kitap henüz yayımlanacak kadar olgun değil sanki. Yine de ben, anlamamızı anlama çabasıyla açığa çıkan dünya hakkında insanlara bir fikir vermenin mümkün olduğuna inanıyorum. Eğer okuyucu bu konuda daha fazla bilgi edinmeye heves ederse, o zaman kitap amacına ulaşmış demektir.

4. Kitapta notlara ve referanslara mümkün olduğunca az yer ayırdım; notlar ve referanslar yalnızca kitabın kendisini okumakla yetinmeyip düşünme üzerine kafa yoracak okurlar için esastır. Kitap baştan sona bir kez, ilk bakışta anlaşılması güç kısımların üzerinde hiç durmadan okunacak şekilde tasarlanmıştır. Okuyucunun ileride işlenecek bir problemin kimi yönüne aşina olduğunu varsaymadan yazmak imkânsızdır. Kitabın bazı yerlerindeki belirsizliklerin nedeni de budur. Okuyucu yoluna devam ettiği takdirde, kitabın ileriki kısımlarında bu noktalar da açıklığa kavuşacaktır. Ne yazık ki bazı belirsizlikler de benim, daha açık şekilde anlatamamamdan kaynaklanıyor. Okuyucu, bu noktaları aydınlatmaya çalışmayı sırf ben yapmadığım için üstüne kalan bir iş değil aynı zamanda kendisi için faydalı bir uğraş olarak da algılayabilir.

5. “Fonksiyon” ve “faktör” gibi yerleşik anlamları olan bazı terimleri yanlış kullandığım düşünülebilir.

Bir eleştirmen, bu terimleri ikircikli kullandığımı, matematik ve felsefedeki çağrışımlarının düzeyli okuru yanıltabileceğini söylemişti. Ben bu terimleri çağrışımlarından ötürü kasten kullandım, belirsizlik sürsün. Okuyucu matematiği, felsefeyi ve terimlerin yerleşik anlamını aklında bulundursun isterim, çünkü insan zihninin benim sözünü ettiğim herhangi bir özelliği zamanla öyle gelişebilir ki, ileride sözü geçen –ve başka– başlıklar altında sınıflandırılabilir hale gelebilir. Yine de fonksiyonun ne olabileceğini tartışmıyorum; benim bu terimi kullanmaktan kastım, gözlemlenen kişi ister bir matematik hesabı yapıyor olsun, ister tuhaf bir şekilde yürüyor olsun, isterse kıskanç bir edimde bulunsun, bunların hepsinin benim için kişiliğin birer fonksiyonu olmasıdır. Onun matematik hesabının doğru olup olmadığıyla ilgileniyor olmam matematik bilgisini merak ettiğimden değildir. Onun matematik bilgisi, yaptığı işlemin doğruluğu onun kişiliğinin fonksiyonlarıdır, ben de bu fonksiyondaki faktörleri öğrenmek isterim.

6. Okuyucu yukarıdaki paragrafta (5) söylediklerimi bir kez daha düşünecek olursa, fonksiyon teriminin kullanımına ağırlık vermekle ve çağrışımlarının gölgesini korumasını dilemekle, onu matematikçilerle felsefecilerin düzenlemiş olduğu kurallara ve mutabakata uygun olarak kullanma beklentisi oluşturduğumu görecektir. Bu beklentiyi karşılırsam, terimi

“yerli yerinde” kullandığım düşünülebilir. Ancak -çağrışımlarının gölgesinden çıkarmamakla yarattığım-beklentiye boşa çıkarırsam, elbette terimi yanlış kullandığım söylensin. O zaman ne yapacağıma karar vermek bana kalır: Ya terimi çağrışımların gölgesinden açıkça ayrı tutarım, ya da çağrışımlarla ilgili kullanma mutabakatını kabul ederim.

7. Aslında iki yola da girmek istemem. Farz edelim ki yürüyen adamı görüyorum. Yürüyüşü, kişiliğinin bir fonksiyonudur diyebilirim. Biraz araştırınca bu fonksiyonun faktörlerinin, bu adamın bir kıza olan aşkı ve kızın arkadaşına duyduğu kıskançlık olduğunu öğreniyorum. Ya da şöyle diyebiliriz: Bu fonksiyondaki faktörler adamın kıza olan aşkı ve kızın arkadaşına duyduğu kıskançlıktır. Araştırmayı derinleştirtince, adamın kıza olan aşkına, kızın arkadaşına duyduğu kıskançlığın eklendiğine karar verebilirim; ya da F (adamın adımlayışı) = $S + H$. (F =fonksiyon, S =sevgi, H =haset). Ancak gözlemlerimin Klein’ın yansıtma özdeşleşme kuramına yakın olduğunu düşünerek durumla ilgili düşüncemi, en iyi şu şekilde ortaya koyabilirim: Yürüme fonksiyonu, hastanın özdeşleştiği bir sevilen kız ile kıskandığı ama yine de özdeşleştiği bir rakibi içinde taşıdığını hissetmesine ve her iki nesnenin de bacaklarına hapsedilerek kontrol edilmesine dair bir işarettir. Okuyucuyu bu son bahsettiğim düşünceyi “matematiksel” olarak açıklayacak bir

geometrik şekle bakma zahmetinden kurtarıyorum, ama birinci bölümde “fonksiyon” ve “faktör” terimlerini doğru kullanıp kullanmadığıma dikkat etmelerini isteyeceğim. Terimleri kullanışım kafa karıştırıyorsa bunu anlayabilirim ama kesinlikle yanlış kullandığım söylenirse buna katılmam mümkün değil. Daha ilerdeki bir bölümde, fikirlerin kullanımı ve onları temsil eden simgelerin, fikirlerin evrildiği süreçten daha az gelişmiş olduğunu iddia ediyorum. Bu nedenle bir fikri ya da onun simgesini yahut her ikisini de yanlış kullandığıma inanmaya hazırın ancak konu hakkında hüküm vermek için başvurulacak kesin bir kriter bulunduğuna inanmaya hazır değilim. Psikanalitik yöntemde kriter, belirli bir kullanımın doğruluğu ya da yanlışlığı, anlamlılığı ya da doğrulanabilirliği olamaz; önemli olan, kriterin gelişmeyi teşvik edip etmediğidir.

8. Gelişmeyi teşvik etmek kayıtsız şartsız bir kriterdir demiyorum; psikanalitik kuram ve uygulama, düşüncede ciddi bozuklukların olduğu vakalarda, düşüncelerin kökeni ile doğasına ilişkin fikirlerin yeniden formüle edilme, buna paralel olarak düşünceleri “düşünmeyi” sağlayan mekanizmalara ilişkin fikirlerin de yeniden formüle edilme ihtiyacına işaret eder. Ancak düşüncelere ve düşünme mekanizmalarına dair bakış açımızı değiştirmemiz gerekiyorsa ve bu değişiklik düşündüğüm kadar önemli olacaksa, kendi “düşünce” üretme şeklimizi ve bu düşünceleri kulla-

nırken izlediğimiz yöntemi de değiştirmemiz gerekecektir. Benim “faktör” ve “fonksiyon” (ve onların bir gerçekleştirmeyi temsile uygunluğu) üretme yöntemim kavramların alışlagelmiş üretimine, kökenine ve kullanımına uyabileceği kabul edilen yöntemlerden farklı olduğu için zorunlu olarak yanlış değildir. Ama böyle olması, benim yöntemimi ayrıntılı bir eleştirel incelemeden muaf tutmaz. Bence bütün düşünce, psikanalitik deneyimin ışığı altında bu eleştiri süzgecinden geçmelidir.

9. Bu kitapta kullanılan yöntemler nihai değildir. Yetersiz olduklarının farkında olduğum zaman bile çoğunlukla iyileştirmeyi başaramadım. Kendimi bir kuramı, yetersiz olduğunu bile bile, daha iyisi keşfedilmediği için uygulamayı sürdüren bir bilim adamınıninkine benzer bir konumda buldum.

İÇİNDEKİLERİN ÖZETİ

Kitabın aşağıda verilen planı başlıca uğrak yerlerini gösteren bir rehber olarak iş görebilir:

Birinci Bölüm, iki terimle ilgili bir ön açıklama yapmaktadır.

İkinci Bölüm’de bu terimleri inceleme gereçlerimin bir parçası olarak kullanmak istediğim alanın sınırları çizilmiştir.

Üçüncü Bölüm kitabın tamamı için uyarıcı olan, benim de ortak olduğum duygusal yaşantıların ve gerçekleştirmelerin (realizations) stilize bir tasvirine başlıyor. “Stilize” derken bilinçli olarak anlaşılması zor, karmaşık bir üslup kullandığımı söylemek istiyorum. Çünkü böyle bir sunuş yönteminin tahrifatı, mekanik denilen kayıtlar da dahil olmak üzere başka herhangi bir yöntemin tahrifatından çok daha az olacaktır. Mekanik kayıtlar, bir fotoğrafa özgü hakikate sahiptir, ama böyle bir kaydı tutmak, sonucun yüzeysel kesinliğine rağmen, tahrifatı daha geriye -yani seansın içine- itmiştir. Hakikat pınarının fotoğrafı çok iyi çekilmiş olabilir ancak fotoğrafta gördüğünüz şey, o pınarın fotoğrafçı ve fotoğrafçının makinesiyle kirletilmiş halidir; nerden baksanız, fotoğrafı yorumlama sorunu ortada durmaktadır. Kaydın tahrifatı daha

büyüktür, çünkü zaten bozuk olan bir şeyi gerçekmiş gibi gösterir.

Dördüncü Bölüm, kitap boyunca tartışılan bazı fikirlerin kısa bir ifadesidir.

Beşinci-On Birinci Bölümler, kitaba konu olan klinik fenomenlerin özet tasviridir; analistler bu konuları bilir, ama Klein'cı kuramlarla yetişmiş analistler terimleri daha anlamlı bulacaklardır. Bu bölümlerdeki tasvir, benim alfa-fonksiyonu ve kontak-bariyer terimlerini ne şekilde kullanacağımı belirtiyor. On Birinci Bölüm'ün sonunda da, engellenmeyi değiştirme ve engellenmeden kaçınma arasında yapılan seçimin önemine dikkat çekiyorum.

On İkinci Bölüm'ün başında, yansıtımlı özdeşleşme ve onun düşünce oluşumundaki yeri tartışılmaktadır. Daha sonra, oral ve sindirimle ilgili yaşantının düşünmeye dair bir model oluşturmadaki rolünden bahsedilmiştir. Tahayyülden* yoksun bir annenin gelişimiyle ilgili ciddi sonuçlara dikkat çekilmiştir.

On Üçüncü Bölüm, seansların kaydedilmesi ve analistin kullandığı kuramlarla ilgili sorunları ele alır ve On Dördüncü Bölüm'de sözü geçen bilimsel kodlama yöntemine yaklaşım imkânlarını tartışır.

On Dördüncü-On Altıncı Bölümler, kitabın içeriğini tartışırken kullanılacak S, N ve T işaretlerini tanıtır.

* Reverie (ç.n.)

On Yedinci-On Sekizinci Bölüm, düşüncelerin oluşumunu tartışmak için “alfa-fonksiyonu” soyutlamasının kullanımına geri döner. Bundan sonra da soyutlaştırma ya da genelleme ile somutlaştırma ya da tikelleştirme sorunları tartışılır.

On Dokuzuncu Bölüm, psikanalitik modellerin kullanımıyla ilgili tartışmayı başlatır.

Soyutlamayı inceleyen Yirminci Bölüm, analizde ortaya çıkan bazı soyutlaştırma sorunlarını açıklığa kavuşturmak için soyut işaretler kullanmayı dener.

Yirmi Birinci Bölüm, Kleinci kuramdaki depresif ve paranoid-şizoid konumların yer değiştirmesi üzerine bir giriş niteliğindedir. Bu kuramın öğrenmeyle ve duygusal yaşantıyla ilişkisi, nedensellik kuramlarındaki terimlerle de bağlantılı olarak incelenmiştir.

Yirmi İkinci-Yirmi Üçüncü Bölümler analitik uygulama bağlamında model oluşturma ve soyutlamayı tartışır.

Yirmi Dördüncü-Yirmi Yedinci Bölüm, öğrenme/yanıma özel bir atıfla (T bağlantısı) açıklamayı sürdürür. Yirmi Sekizinci Bölüm aynı temayı eksi T (-T) şeklinde ayrıntılı olarak ele alır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Konuşma dilinde bir hareketin, ait olduğu düşünülen kişinin adıyla anılması olağandır. Sözelimi, Spoonerizm'den Spooner adında birinin kişiliğinin bir fonksiyonuymuş gibi bahsetmek... Ben bu kullanımdan faydalanarak, sözlü dilde olduğundan daha güçlü bir kullanımı kaldırabilecek bir fonksiyonlar teorisi oluşturmak istiyorum. Kişilikte, kişilik fonksiyonları adını verdiğim kararlı varlıklar üretmek için bir araya gelen faktörler olduğunu varsayacağım. “Faktörler” ve “fonksiyonlar” terimlerini hangi anlamda ve ne şekilde kullandığımı daha ileride anlatacağım ama bir ön açıklama yaparsam fena olmaz.

2. “X’in kişiliğinde dikkate alınması gereken faktörlerden biri, onun arkadaşlarına duyduğu hasettir,” cümlesi, herhangi bir kişiye ait olabilir ve taşıdığı anlam önemli de olabilir önemsiz de; değeri, cümleyi kuran kişiyle ilgili takdirimize ve onun kendi sözlerine yüklediği anlama bağlıdır. Ancak “haset” terimine Melanie Klein’ın kattığı anlam ve ağırlığı eklersem, cümlenin gücü değişecektir.

3. Şimdi başka bir cümleyi düşünelim: “X’in arkadaşlarıyla ilişkisi, içinde haset faktörü bulunan bir kişiliğe örnek teşkil eder.” Bu cümle bir fonksiyonun

gözlemini ifade etmektedir; faktörleri de aktarım ve hasettir. Gözlemlenen, aktarım ya da hasedin kendisi değil, aktarım ve hasedin bir fonksiyonu olan bir şeydir. Bir psikanaliz ilerledikçe, fonksiyonda gözlemlenen değişimlerden yeni faktörleri ortaya çıkarmak ve değişik fonksiyonları ayırt edebilmek gereklidir.

4. Birlikte işleyen bir grup faktöre özgü zihinsel aktiviteye “fonksiyon” adı verilir. Bir fonksiyon oluşturmak amacıyla başka zihinsel aktivitelerle birlikte işleyen zihinsel aktiviteye de “faktör” adı verilir. Faktörler, bir arada çalışarak meydana getirdikleri fonksiyonun gözlemlenmesiyle ortaya çıkarılabilir. Kuramlar veya kuramların temsil ettiği gerçeklikler faktör olabilir. Kolayca anlaşılabilirilmiş gibi görünür ancak öyle değildir çünkü bu terim, günlük konuşmadaki kullanımına kıyasla daha özenli ve bilimsel bir anlamda kullanılmaktadır. Faktörler doğrudan değil, fonksiyonların gözlemlenmesiyle çıkarsanabilir.

5. Fonksiyonlar teorisi, gerçekleşmeyi¹ (realization), onu temsil eden tümdengelim sistemiyle² eşleştirmemize yardımcı olur. Bunun yanı sıra, çeşitli analitik durumlarda kullanılabilecek bir analitik kurama da – bu kuramın yapısındaki süreklilik ve kararlılığı bozmaksızın– esneklik kazandırır. Dahası, fonksiyonlar kuramının üstünlüğü sayesinde yüksek düzeyde genelleme yapmamıza imkân veren tümdengelim sistemlerinin, belirli bir hastanın analizindeki gözlemleri temsil

ettiği görülebilir. Psikanalitik kuramın hastanın kişiliğinde ortaya çıkacak değişikliklere uygun şekilde kullanılması gerektiğinden, bu nokta önemlidir. Eğer psikanalist fonksiyonları gözlemleyerek ilgili faktörleri çıkarabilirse, kuram ile gözlem arasında köprü kurulabilir; yeni ve muhtemelen yoldan çıkmış kuramlar ortaya atmaya da gerek kalmaz.

6. Özünde taşıdığı önemden ötürü tartışacağım fonksiyon, bir fonksiyonlar kuramının nasıl kullanılacağını da gösterecektir. Mevcut bir çağrışımlar gölgesiyle kısıtlanmamak için buna alfa-fonksiyon adını veriyorum; daha fazla anlam yüklenmiş bir terim işimizi zorlaştırırdı. Buna karşılık, faktörlermiş gibi görünen kuramların anlamları korunmalı ve mümkün olduğunca yerli yerinde kullanılmalıdır. Bence kuramların anlamı, onları tartışan yazarlar ve başkalarının çabasıyla yeterince açık bir şekilde ortaya konmuştur. Alfa-fonksiyon terimini kullanımının belirttiği serbestlik ve dikkati ifadenin mili miline yerine bulup faktörlere özgü ne varsa onda kullanmaya yoğunlaştırmak, esneklik kazandırır, yapıyı da bozmaz. Benim mevcut bir kuramı kullanma şeklim, yazarın verdiği anlamı çarpıtıyormuş gibi görünebilir; eğer öyle olduğunu düşünüyorsam, bunu kabul etmişimdir, yoksa yazarın kuramını doğru yorumladığıma inandığım farz edilmeli.

7. Alfa-fonksiyon, kasıtlı olarak anlamdan yoksun bırakılmış bir terimdir. Bu terimi kullanmayı önerece-

ğim araştırma alanını belirtmeden önce, bu incelemeye doğal olarak eşlik eden sorunlardan birini tartışmam gerek. Bu anlamsız terimin amacı psikanalitik araştırmaya matematikçilerin kullandığına benzer bir değişken -kendisini kullanarak değerini bulduğumuz bir bilinmeyen- temin etmek olduğuna göre, ona henüz olgunlaşmadan çeşitli anlamlar yüklenmemelidir çünkü olgunlaşmamış anlamlar, tam da dışarı atılması gereken anlamlardır. Alfa-fonksiyon teriminin belirli bir araştırma alanında kullanılacak olması bile kaçınılmaz olarak o alanda¹ zaten yapılmış olan araştırmalarından türetilen anlamlarla yeniden donatılmasına yol açacaktır. Bu gelişmeyi önlemek için sürekli tetikte olmak gerekir yoksa terimin değeri daha işin başında yara alacaktır. Araştırma alanının sınırları bir sonraki bölümde bahsettiğim yazılarla aşağı yukarı anlaşılacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

1. Freud gerçeklik ilkesinin nasıl oluştuğunu anlatırken şöyle demiştir: “Dışsal gerçekliğin önemi arttıkça dış dünyaya yöneltilen duyu organlarının ve bu organlara bağlı bilincin de önemi artmıştır; bu son söylediğim, şimdiye dek yalnızca haz ve acının nitelikleriyle ilgilenirken, artık duyuların niteliklerini de kavramayı öğrenmiştir.” Burada “bu son söylediğim (...) kavramayı öğrenmiştir” cümlesinin altını çizmek istiyorum. Freud “bu son söylediğim” derken muhtemelen “duyusal izlenimlere (sense impressions) bağlı bilinç”ten¹ bahsediyor. Kavramanın bilince atfedilmesini ileride tartışacağım. Şu anda öncelikli olarak ele alınması gereken, kavramanın kendi fonksiyonudur; duyusal izlenimlerin kavranması ile haz ve acının niteliklerinin kavranması da bu tartışma kapsamında ele alınıyor. Ben Freud’un “dış dünya” ile haz ve acı arasında yaptığı ayrımı –kavrama konusuyla ilgisiz olduğundan– bir yana bırakarak, duyusal izlenimler ile hazza ve acıya aynı derecede gerçek muamelesi yapıyorum. Ne var ki Haz ilkesi ile Gerçeklik ilkesinin bir hastanın engellenmeyi değiştirmek ile ondan sakınmak arasında yapacağı seçimdeki önemli rollerini tartışacağım.

2. Kavramanın bilince atfedilmesi çelişkiler doğurur. Benim derinleştirmeye niyet ettiğim kuram uygulanmasında Freud'un ileriki kavramsallaştırması kabul edildiğinde, çelişkilerden kaçınılır: “Peki bir zamanlar öylesine tümgüçlü olan ve her şeyi gözlerden uzak tutan bilinç şemamızda oynanacak ne rol kaldı? *Sadece bir duyu organının, ruhsal nitelikleri algılama rolü.*”¹ (Vurgular Freud'un.)

3. Freud'un kaleme aldığı Zihnin İşleyişinin İki İlkesi'nden alıntı yapmaya devam edelim. “Periyodik olarak diğer dünyayı inceleyen, acil bir içsel ihtiyaç halinde elindeki verilerin oradakine benzer olması için çalışan özel bir fonksiyon oluşturulmuştur; bu fonksiyon dikkat'ti. Faaliyeti, duysal izlenimleri, ortaya çıkmalarını beklemek yerine yarı yolda karşılar.”¹ Freud dikkat ile ilgili incelemelerini çok derinleştirmemiştir ancak onun kullandığı şekliyle bu terim, benim alfa-fonksiyonda bir faktör olarak inceleyeceğim bir anlam taşıyor.

4. Freud şöyle devam ediyor, “Aynı zamanda muhtemelen bu fonksiyona eşlik eden bir kodlama sistemi vardı, görevi de bilincin bu periyodik faaliyetinden elde edilen verileri -bir bölümüne bellek dediğimiz yerde depolamaktı.” Dikkatin topladığı verilerin kodlanması ve depolanması aynı zamanda alfa-fonksiyon kuramının yardımıyla incelenecek fenomenlerdir.

5. Melanie Klein ve onunla birlikte çalışan araştırmacıların belirli kuramları ele alınacak; adlarını veriyorum: bölme (splitting) ve yansıtma özdeşleşme¹; paranoid-şizoid durumdan depresif duruma geçiş ve bunun tersi²; simge oluşumu ve³ sözlü düşüncenin gelişimi üzerine benim bazı eski çalışmaları.⁴ Bu kuramlardan, bir fonksiyonda bir araya gelerek yeniden şekillenen faktörler olarak bahsedeceğim. Eski çalışmalardan bu kadar bahsetmek yeterli; şimdi, bu bölümde değinilen çalışmaların kapladığı alanın psikanalitik olarak incelenmesinde Fonksiyonlar Kuramının nasıl kullanıldığını anlatan bir örnek sunacağım.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. Uyku halinde meydana gelen bir duygusal yaşantı (seçme nedenlerim birazdan görülecek) uyanık halde meydana gelen bir duygusal yaşantıdan farklı değildir. İki durumda da duygusal yaşantıya ilişkin algıların, rüya düşünceleriyle ilgili olarak kullanılmadan önce alfa-fonksiyon tarafından işlenmesi gerekir.

2. Alfa-fonksiyon, hastanın farkında olduğu duyusal izlenimler (her neyse) ile duygular (her neyse) üzerinde çalışır. Alfa-fonksiyon başarılı oldukça alfa elementleri üretilir ve bu elementler depolanmaya ve rüya düşüncelerinin gereklerini karşılamaya uygundur. Alfa-fonksiyon bozulur, iş göremez hale gelirse, hastanın farkında olduğu duyusal izlenimler ve yaşantıladığı duygular aynen kalacaktır. Bunlara beta-elementler adı veriyorum. Alfa-elementlerin aksine beta-elementler fenomenler¹ olarak değil kendinde şeyler olarak hissedilirler.² Bu tür duygular, duyu nesneleridir. Demek ki sözünü ettiğimiz zihinsel durum, fenomenler üzerine çalıştığını bilen ama fenomenlerin kendilerinde şeyler olarak bir muadili bulunduğuna o ölçüde emin olmayan bir bilim adamının zihinsel durumuna tamamen zıttır.

3. Beta-elementler rüya düşüncelerinde kullanılmaya uygun olmasalar da yansıtımlı özdeşleşmede kullanılabilirler. Eyleme vurma davranışlarının ortaya çıkmasında etkilidirler. Kendinde şeyler olarak hissedilenlerin manipölasyonuna –adeta bu manipölasyon kelimelerin ya da fikirlerin yerini tutsun diye– bağlı olan bir düşünüşü defedebilecek ya da onda işe yarayabilecek nesnelerdir bunlar. Örneğin, bir adam anne babasını öldürebilir ve böylelikle artık özgürce aşk yaşayabileceğini hisseder çünkü cinsellik-karşıtı içsel anne babayı bu eylemle defettiğini sanır. Böyle bir eylemin amacı “ruhsal yapıyı, uyarıcıların yığılmasından kurtarmaktır.” Beta-elementler de depolanır ama alfa-fonksiyon tarafından sindirilmiş ve böylece düşünceye uygun hale getirilmiş olan alfa-elementlerden farklı olarak sindirilmemiş olguları içerdiğinden pek anılaşdırılmaz. Hatıralar ile sindirilmemiş olgular – beta-elementler– arasında ayırın yapmak önemlidir. (“Sindirilmiş” ve “sindirilmemiş” terimlerinin ne anlamda kullanıldığına daha sonra değineceğim.)

4. Hasta duygusal yaşantılarını alfa-elementlere dönüştüremezse rüya göremez. Alfa-fonksiyon, duyu izlenimlerini alfa-elementlere dönüştürür; rüyalardan aşına olduğumuz görsel imgeleri anımsatan, belki aslında o imgelerle özdeş olan, Freud’un deyişiyle psikanalist yorumladıkça gizil içeriklerini açığa vuran alfa-elementlere... Freud, rüyanın fonksiyonlarından

birinin uykuyu muhafaza etmek olduğunu göstermiştir. Alfa-fonksiyonun başarısız olması demek, hastanın rüya görememesi ve bu yüzden uyuyamaması demektir. Alfa-fonksiyon duygusal yaşantılara ait duyu izlenimlerini bilinç ve rüya-düşünce için uygun hale getirdiği için, rüya göremeyen hasta uyuyamaz ve uyanamaz. İşte, psikotik hastanın adeta tam olarak bunu yaşıyor-muş gibi davrandığında karşımıza çıkan garip klinik hal.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1. Şimdi sadece uyku sırasında meydana geldiği haliyle değil de genel olarak duygusal yaşantıyı ele alalım. Kâbus hakkında bilinen bir kuramı yeniden yorumlayarak buraya kadar söylediklerimin altını çizmiş olacağım. Bir zamanlar kâbus gören bir kişinin hazımsızlık çektiği, bu yüzden de panik içinde uyandığı söylenirdi. Ben bunu şöyle değiştiriyorum: Uyumakta olan hasta paniğe kapılır; kâbus göremediği için uyanamaz ya da uyuyamaz; kâbus göremez olalı beri zihinsel hazımsızlık çekmektedir.

2. Bu kuramda anlatılmak istenen şudur: Yaşayarak öğrenmek (to learn from experience) için alfa-fonksiyonun duygusal yaşantı farkındalığının üzerinde çalışması gerekir; alfa-elementler yaşantının izlenimlerinden üretilir; böylece alfa-elementler depolanmaya, rüya düşüncelerine ve uyanık haldeki bilinçdışı düşünmeye uygun hale getirilir. Yürümeyi öğrenmek denen duygusal yaşantıya sahip bir çocuk, alfa-fonksiyon sayesinde bu duygusal yaşantıyı belleğinde saklayabilecektir. Başlangıçta bilinçli olması gerekli olan düşünceler bilinçdışı hale gelir ve artık çocuk yürümek için gerekli düşünme işini, bunun bilincinde olmadan yapabilir. Alfa-fonksiyon, bilinçli düşünme ve

akıl yürütme için ve ayrıca bir beceri öğrenerek bilinci düşünce yükünden kurtarmak zorunlu hale geldiğinde, düşünmeyi bilinçdışına göndermek için gereklidir.

3. Eğer sadece, bilinçdışına gönderilemeyen beta-elementler varsa, bastırma, baskılama ya da öğrenme mümkün olmaz. Bu da, hastanın ayırın yapma yetisinin olmadığı izlenimini yaratır. Tek bir duyuşal uyarıyı bile fark etmeden edemez: Ancak bu aşırı duyarlılık gerçeklikle temas halinde değildir.

4. Alfa-fonksiyona karşı nefret ya da hasetin kışkırttığı saldırılar, hastanın, ister kendisiyle olsun isterse bir başkasıyla, canlı nesneler olarak bilinçli temas kurma imkânını yok eder. Bundan dolayı biz hastanın insanlardan bahsetmesini beklerken o bize cansız nesnelerden, hatta yerlerden bahseder. Hasta bunları sözlü olarak anlatmasına rağmen maddeten mevcutmuş gibi, adların temsilinden ibaret değillermiş gibi hissederek. Bu hal, canlı nesneleri ölümün nitelikleriyle donatan animizm ile tezat oluşturur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

1. Şimdi de meme ya da memenin yerini tutan şeylerle rahatsız bir ilişki kurulduğunu akla getiren zora dayalı ayırmayı* ele almalıyız. Bebek memeden sütün yanında sevgi, anlayış ve teselli de alır, onunla huzur bulur. Bebeğin süt emme inisiyatifinin, kendisine veya bir başkasına ait agresyon korkusu nedeniyle engellendiğini farz edelim. Bu korku duygusu yeterince güçlüyse, bebeğin gıdasını elde etme dürtüsüne ket vurur.

Annenin, bebeğin veya her ikisinin de sevgisi engellenmeyi azaltacağına arttırır. Bunun bir nedeni, sevilen nesneye duyulan hasetle¹ sevginin birbirinden ayrılamaz oluşu, diğer bir nedeni de bu durumun dışlanmış olan üçüncü bir nesnede haset ve kıskançlık uyandırmasıdır. Sevginin oynadığı rol gözden kaçabilir çünkü haset, rekabet ve nefret (gerçi sevgi olmasa nefret de olamazdı) onun rolünü örtbas edeceklerdir. Duygulardaki şiddet kaçınılmaz olarak engellenmeyi pekiştirecektir çünkü şiddet, yıkıcılıktan ve ona bağlı ortaya çıkan suçluluk ve depresyondan ayrılamaz. Açlıktan ölme korkusu bebeği tekrar meme emmeye

* Enforced splitting (ç.n.)

mecbur kılar. Maddi ve ruhsal doyum arasında bir bölünme gelişir.

2. Korku, nefret ve hasetten öyle çok korkulur ki bütün duygulara ilişkin farkındalığın gelişmesi engellenmeye çalışılır, ancak hayatın kendisini engellemeye çalışmaktan farklı değildir bu.¹ Duygularla örtülemeyecek kadar büyük bir gerçeklik duygusu bebeği tekrar beslenmeye zorlarsa, sevgi ve şükran duygularını tetikleyen bir haldeki haset ve nefrete yönelik tahammülsüzlük, bir bölünmeye (splitting) neden olacaktır. Ancak bu bölünme depresyonu önlemek için ortaya çıkan bölmeden farklıdır. Bu bölünme, amacının ve etkisinin, bebeğin, ileriki yaşamda maddi rahatlık olarak tabir edilecek şeyleri, bunları sağlayan bir canlı nesnenin varlığını kabul etmek zorunda kalmaksızın elde etmesini sağlamak olması açısından da, sadik dürtülerin yol açtığı bölünmeden farklıdır. Sevgi, anlayış, deneyim ve bilgelik kazandıran bir memenin ortaya çıkardığı haset sorunu, alfa-fonksiyonun yok edilmesiyle çözülür. Böylece suçluluk duyma, özkıyım ve (geçmişte, şu anda ve yakın gelecekte) öldürme korkularına neden olan meme ve bebek cansız gibi görünmeye başlar. Artık sevgi, anlayış ve zihinsel gelişim ihtiyaçları doyurulamayacağı için bu ihtiyaçlar maddi rahatlık arayışına yönlendirilirler. Maddi rahatlık arzuları o kadar öne geçer ki, sevilme iştahı doyu-

rulmamış halde kalır ve şımarıklık ve yanlış yönlendirilmiş açgözlülüğe dönüşür.

3. Bir yandan açlık ve açlıktan ölme korkusunun, diğer yandan da sevgi ve ona bağlı gelişen yıkıcı haset ve nefretin yarattığı korkunun bölünmeyi zorunlu kılması, hastada açgözlülükle her türlü maddi rahatlığın peşine düşeceği bir zihinsel durum yaratır; birdenbire doyum arayışında açgözlü ve tatmin edilemez bir hale gelir. Bu durum hayata ilişkin farkındalığın yarattığı duygusal karmaşadan ve canlı nesnelerle kurulmuş ilişkilerden kurtulma ihtiyacından kaynaklandığından, hasta kendisine veya diğer insanlara ilgi ve şükran duyma konusunda yetersiz kalır. Bu durum hastanın hakikate olan ilgisinin kaybolmasını da içerir. Bu mekanizmalar hastayı acılarından -eksik kalan bir şeylerden kaynaklandığını hissettiğini acılarından kurtarmakta başarısız olduğu için, hasta şifa bulmak amacıyla kayıp bir nesne arayışına girer ve bu arayış maddi rahatlığa daha çok bağımlı hale gelmesiyle sona erer: Artık önemli olan nitelik değil niceliktir. Hasta tuhaf nesnelerin¹ etrafını sardığına inanır. Öyle ki, artık maddi rahatlık bile onun için kötüdür ve ihtiyaçlarını karşılamakta yetersizdir. Ancak onu bu çıkmazdan kurtaracak donanımdan yani alfa-fonksiyonundan yoksundur. Hasta korkuyla ve açgözlüce arka arkaya beta-elementler alır çünkü büyük ihtimalle daha fazla beta-elementini içe yansıtmaktan başka bir faaliyeti

düşünmemektedir. Bu, analiz sırasında şöyle görülebilir: Hasta saçma olduğunu bildiği halde yaptığı bir işi bırakmamakta ısrarcıdır. Hasta yapılan yorumların hepsinin istisnasız işe yaramaz olduğunu düşünmesine rağmen gitgide daha fazla yorum öğrenmek istemektedir. Bununla birlikte hasta bu yorumların ona psikanalistle birlikte, bir bebeğin (ona maddi bilgelik ve sevgi veren) memeyle yaşadığı ilişkinin bir benzerini kurma yetisini kazandırabileceğini düşünmemektedir. Ona göre, kurabileceği ve bu tarz bir beslenmeyi içerebilecek bir ilişki, ancak cansız nesnelerle kurulan ilişki olabilir; yapılan analitik yorumları ya anlamsız bulur ya da ne oldukları değil de ne olmadıkları açısından anlamlı olan katkılar olarak değerlendirir. Hastanın kendiyile temas kurabilmek için sadece cansız varlıklarla temas kurmaya yarayan bir donanımı kullanması, hastanın aslında canlı² olduğunu fark ettiğinde yaşadığı şaşkınlığını anlamamıza yardımcı olur. Bulunduğu ortamda (ortamı psikanalistin yorumlarını ve kendi deneyimlerinden bir şeyler öğrenmesine yarayacak donanımdan yoksun oluşunu da içerir) onu kurtarmaya yarayacak hiçbir özellik olmadığını düşünse bile eninde sonunda hasta kendisine söylenenlerden bir şeyler anlar.

ALTINCI BÖLÜM

1. Hastanın maddi rahatlığa karşı tepkilerinin ne olduğu, görüşme odasındaki maddi rahatlık unsurlarına (divan ve diğer rahatlatıcı unsurlar) verdiği tepkilerden anlaşılabilir. Niçin bu kadar çok “konfor”a ihtiyaç duyması gerekiyor? Bu sorunun kısmi yanıtı, kendisinin ya da başkasının hasetinden duyduğu korkudan kaçmak üzere, maddi ve ruhsal rahatlığın birbirinden ayrılmasını sağlamak için yaptığı bölünmeyle ilgilidir.

2. Alfa-fonksiyonu yok ederek canlı nesnelerle temas kurma deneyiminden kaçınmak, kişiliğin kendisinin otomatikleşmemiş hiçbir yönüyle ilişki kuramamasına sebep olur. Düşünmenin yerini alacak her türlü faaliyet için beta-elementler devreye girer ve beta-elementler sadece (olasılıkla yansıtımlı özdeşleşme yoluyla) boşaltım yapmaya uygundurlar. Bu beta-elementler, Freud’un tanımıyla, ortamda değişiklik yapmaksızın, kişiliği uyarı birikintilerinden kurtarmayı amaçlayan kas hareketlerine, mimik değişikliklerine vb. benzer şekilde bir boşaltım işlemiyle uğraşırlar. Freud’a göre bir kas hareketinin, örneğin bir gülüşün, psikotik olmayan bir kişiliğe ait gülüşten farklı bir yorumu olmalıdır. Analizdeki fenomenler Freud’un

tanımladığı, haz ilkesinin egemen olduğu dönemde kendini uyarı birikintilerinden kurtarmak için harekete geçen kişilikten farklıdır. Onun tanımladığı kişilik, kendi sınırları içinde normaldir; oysa benim tanımladığım kişilik bir hayli anormaldir. Haz ilkesinin egemenliği altındayken uyarı birikintilerinden kurtulmak için yürütülen faaliyetin yerini, gerçeklik ilkesinin egemen olduğu dönemde istenmeyen beta-elementlerin atılması alır. Bir gülüş veya sözel bir ifade, bir duygu iletişimi olarak değil boşaltıcı bir kas hareketi olarak yorumlanmalıdır.

Yaptığı araştırmalarda hayatın kendisi üzerine çalışan bir bilim adamının durumu benim tasvir ettiğim hastalara benzemektedir. Düşünme donanımının çökmesiyle kendisine egemen olan zihinsel durumda, hasta kendisini cansız nesnelerle dolu bir evrende bulur. En gelişmiş insanların bile kendi düşüncelerinden yararlanma konusunda kısıtlı olması (çünkü hepimiz düşünme yetisine sahip olarak dünyaya geliriz) bize şunu gösterir: İnceleme alanının sınırlarını belirleyen (bütün incelemelerin bilimsel olduğu düşünülürse), insanların cansız varlıkların özelliklerini taşıyan fenomenlere ilişkin yetersizliğidir. Bizler psikotik kısıtlılığı bir hastalığa bağlı olarak ortaya çıkmış sanırız; ama bilim adamındaki psikotik kısıtlılığın böyle olmadığını sanırız. Bu varsayımı araştırdığımızda bir yanda hastalık, diğer yanda da bilimsel

yöntemle ilgili konular aydınlatılmış olur. Bizim düşünceleri “düşünmek” için doğuştan sahip olduğumuz donanım, cansız varlıklarla ilgili sorunlarda kullanılabilir ancak konu hayatın kendisi olduğunda bu donanım yetersiz kalır. İnsan zihninin karmaşık yönleriyle karşı karşıya kaldığında psikanalist kabul edilmiş bir bilimsel yöntem uyguluyor olsa bile şu durumda çok dikkatli olmalıdır: Yöntemin zayıflığı, psikotik düşünmenin zayıflığına, yüzeysel incelemenin kabul edebileceğinden daha yakındır.

YEDİNCİ BÖLÜM

1. Eğer bir kişi uykusunda veya uyanık haldeyken meydana gelen bir duygusal yaşantıyı alfa-elementlerine dönüştürebiliyorsa, bu duygusal yaşantı ya o kişinin bilinçdışında kalır ya da bilincine ulaşabilir. Uyuyan bir kişi duygusal yaşantısını alfa-elementlerine çevirmek suretiyle rüya düşüncelerine yatkınlık kazanır. Böylece kişi bilinçli bir hale gelip (yani uyanıp) bu duygusal yaşantıyı genellikle rüya dediğimiz bir anlatıyla tasvir edebilir.

2. Arkadaşıyla konuşmakta olan bir kişi bu duygusal yaşantıdaki duyu izlenimlerini alfa-elementlerine dönüştürür, böylelikle rüya düşüncelerine* ve olgulara (ister o kişinin katıldığı olaylardan, ister bu olaylara ilişkin duygularından isterse her ikisinden oluşmuş olsun) ilişkin bozulmamış bir bilinçlilik durumuna yatkın hale gelir. Bu kişi “uykuda” kalabilir ya da “rüya” görünümündeki bariyere nüfuz edemeyen belli elementlerin bilinçinde olmayabilir. “Rüya” sayesinde hiç kesintisiz uyanık kalmayı sürdürebilir; yani arkadaşıyla konuşma konusunda uyanık ama bazı elementlere karşı uykudadır. Bu elementler “rüyalarının” bariyerine nüfuz edebilirse, zihninin normalde bilinç-

* Dream thought (ç.n.)

dışı olan fikir ve duygularının egemenliğine girmesine yol açacaktır.

Rüya, hastanın o sırada bir arkadaşıyla konuşmakta olduğuna ilişkin farkındalığına zarar verebilecek zihinsel fenomenlere karşı bir bariyer kurar ve aynı zamanda da bu farkındalığın onun düşlemlerine zarar vermesini engeller. Psikotik kişinin iki şey arasında ayırım yapmaya çalışması, tuhaf bir “tını” eksikliğine sahip bir akılcı düşüncenin ortaya çıkmasına sebep olur. Düzgün ve açık bir dille anlatıyor bile olsa söyledikleri tek boyutludur. Söylediklerinde anlamsal bir ahenk yoktur. Kendisini dinleyenlere “E ne olmuş yani?” dedirtecek türde bir konuşmadır bu. Hiçbir düşünce akışını çağrıştıracak yeterliliğe sahip değildir.

3. “Rüya”nın pek çok sansür ve direnç fonksiyonu da vardır. Bu fonksiyonlar bilinçdışından kaynaklanmaz ancak “rüya”nın yarattığı ve bilinçle bilinçdışını birbirinden ayırmaya yarayan aygıtlardır.

Özetlemek gerekirse: Alfa-fonksiyon eşliğindeki rüya (alfa-fonksiyon olmasaydı rüya da olmazdı), bilinç ve bilinçdışının işleyişinde temel oluştururlar. Bu işleyiş olmadan düzenli düşünce de olmaz. “Rüya”ya ilişkin alfa-fonksiyon kuramında klasik psikanalitik rüya kuramındaki elementler (yani sansür ve direnç) bulunur. Ancak alfa-fonksiyon kuramında, bilinç ile bilinçdışı arasında ayırım yapabilmek ve bu ayırımın kalıcılığını sağlamak için sansür ve direncin güçleri

esastır. Bu ayrın, anlatı biçimini alan rüya düşüncelerinin (bu düşünceler de alfa-elementlerin birleşiminden ortaya çıkmıştır) birleşimi olan “rüya”nın işleyişinden doğar. Bu kurama göre “rüya görebilme” yetisi, kişiliği neredeyse psikotik bir durumda bulunmaktan korur. Bu nedenledir ki bahsettiğimiz kuram, klasik kuramda söylendiği şekliyle rüyanın, bilinçdışını bilince getirme girişimine karşı kendini savunma azmini açıklamaya yardım eder. Bilinçdışının bilince getirilmesi, rüya görme yetisinin yok edilmesinden farksızdır. Rüya görme yetisi, bilinci bilinçdışından¹ ayırabilme ve bu ayrımı sürdürebilmeyle ilişkilidir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

1. Bilincin, bilinçdışının ve bunların arasındaki bariyerin oluşturulması ile ilgili olarak şimdiye kadar söylediklerimi, artık “kontak- bariyer” adını verdiğim farazi bir varlığa aktarmak istiyorum. Freud bu terimi, sonradan sinaps adı verilen nöro-fizyolojik bir varlık için kullanmıştı. Bir kişinin duygusal yaşantısını –ister uyurken ister uyanıkken yaşamış olsun– “düşlemesi” gerekir; buna uygun olarak, benim cümlem şöyle uyarlanabilir: Uyku ya da uyanık haldeki bir kişinin alfa-fonksiyonu, bir duygusal yaşantıya ilişkin duyu izlenimlerini alfa-elementlere dönüştürür ve bu alfa-elementler de kontak-bariyer oluşturmak amacıyla çoğalırken uyumlu hale gelirler. Böylelikle sürekli oluşum halinde olan kontak-bariyer bilinç ile bilinçdışı elementler arasındaki temas ve ayrılma noktalarını belirtip bu elementler arasındaki ayrımı ortaya koyar. Kontak-bariyerin doğası, alfa-elementlerinin kaynağının doğasına ve bu elementlerin birbirleriyle ilişkisinin tarzına bağlıdır. Birbirlerine uyuyor olabilirler. Üst üste yığılmış olabilirler. Ortaya bir anlatı görüntüsü (hiç olmazsa kontak-bariyerin bir rüyada ortaya çıkması şeklinde) vermek üzere ardışık düzende olabilirler.

Mantıksal bir düzende olabilirler. Geometrik düzende olabilirler.

2. “Kontak-bariyer” terimi, bilinç ile bilinçdışı arasında temas kurulmasını ve elementlerin birinden diğerine seçici bir geçiş oluşturmalarını vurguluyor. Bilinçten bilinçdışına ve bunun tersi şekilde element değişimi, kontak-bariyerin doğasına bağlıdır. Rüyalar bize doğrudan üzerlerinde çalışma imkânı verdiği sürece psikanalizde Freud’un verdiği merkezi konumlarını korurlar. Bilinçten bilinçdışına ve bunun tersine geçişlerin doğası, buna bağlı olarak da kontak-bariyer ile onun parçası olan alfa-elementlerin doğası, belleği ve verili herhangi bir belleğin özelliklerini etkiler.

3. Uygulamada fonksiyonlar kuramı ve bir alfa-fonksiyonun kuramı, hastanın duygulara sahip olduğunu hissettiğini, ama bunlardan bir şeyler öğrenemediğini, duyumsamalara (kimisi alabildiğine sönüktür) sahip olduğunu hissettiğini, ama bunlardan da bir şeyler öğrenemediğini kesin olarak gösteren yorumlara ulaşma imkânı verir. Hiçbir şey yaşantılamama kararlılığı, herhangi bir uyarıyı reddetme ya da görmezden gelme yetersizliğiyle bir arada bulunur. Duyu izlenimlerinin bir anlam taşıdığı görülebilir ama hasta bu anlamın ne olduğunu bilmekte yetersiz kaldığını hissederek.

4. Bu kuramlardan yola çıkarak yapılan yorumlar, hastanın düşünme ve buna bağlı olarak anlama kapasisi-

tesini değiştirebilmektedir. İncelediğimiz fenomen açısından bu tepki bir açıklama gerektirecek kadar tuhaf gelebilir. Öncelikle güçlüklerin doğası, eğer gerçekten doğru şekilde tasvir ediliyorlarsa, hastanın tasviri kavrama imkânını ortadan kaldırıyor gibi görünecektir. Değişik yetersizlik düzeyleri tanımlanarak böyle bir güçlük aşılabilir. Teknik açıdan baktığımızda, hastanın, bir fonksiyonlar kuramı, alfa-fonksiyon ve kontak-bariyere ilişkin yapılan yorumlara verdiği yanıt, bu kuramsal kavramlara yakın bir gerçekleşme unsuru taşıyorsa, hasta tarafından anlaşıldığı kabul edilebilir. Ancak o zaman, bilimsel olarak kuramın geçerliliği, düşünme kapasitesinin analizle beraber artırıldığına dair bir kanıt ile soyut kuramsal yapıya denk düşen bir gerçekleşmenin var olduğuna dair bir kanıt arasındaki korelasyonla desteklenecektir. Aslında kuramsal bir kavram olan kontak-bariyere denk düşen bir gerçekleşme olduğu fikrine destek verecek bir yorum yapıldığında, bir “yankı” etkisi ortaya çıkar. Ancak konumuzun kapsamı dışında olduğu için, bunu başka bir fırsatta tartışacağım.

Üçüncü Bölümden Sekizinci Bölüme kadar alfa-fonksiyon kavramını, analitik uygulamalarda karşımıza çıkan ve tasvir etmek istediğim zihinsel durumla ilgili bilgi eksiklerimi tamamlamak için kullandım. Böylece eksik kısımların anlaşılması için beklemek ve bu

kısımlar zaten biliniyormuş gibi cümleler kurmak zorunda kalmadan yazmayı sürdürebildim.

Artık fonksiyonlar kuramının analitik çalışmada bir araç olarak nasıl kullanıldığını anlatmak istiyorum. Kuramı ortaya çıkaran duygusal yaşantıların (gerçekleşmeler) dayandığı geçmişten örnekler vereceğim, daha sonra da kuram ortaya çıktığında bilinmeyen fakat sonradan kurama uygun olduğu görülen gerçekleşme örneklerine geçeceğim.

Ne yazık ki malzememizin kuramsal uygunluğu mantıksal temellendirmeye el vermediğinden, işin içinde olguları çarpıtmak, böylece yanlış çıkarımlara sürüklenmek de var. Bir sonraki bölümde daha çok, kuramın çıkarıldığı duygusal yaşantının geçmişine ağırlık vereceğim. Soyutlamanın dayandığı elementleri tasvir edeceğim ama bunlar başka elementlerle öylesine karışmıştır ki, normalde bir bilimsel yapı için esas olan nitelikleri hakkında iddiada bulunmak imkânsızdır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

1. İlgilendiğim hastaların bazıları, bozulmuş düşünce kapasitesine dair açık belirtiler gösterdi. Tedavileri sırasında fırsat olursa ortodoks aktarım yorumları yapardım ama hasta genelde bu yorumlardan kendisine pay çıkarmazdı. Hasta çağrışımlarda çözülme yaşamaya devam ederdi. Anal erotizme ilişkin çeşitli kuramlara, hastanın değersiz bulduğu bu nedenle kaybetmeyi göze alabileceği unsurlardan bir kişilik yaratma ihtiyacına ilişkin kuramlara, bölünmeye, yansıtma özdeşleşmeye ve saldırı karşısında savunmaya ilişkin kuramlara dayanan yorumların hasta üzerinde pek az etkisi olurdu. Şaşkınlık bulguları ortaya çıkardı ve ben bunları yansıtma özdeşleşme ile ilişkilendirmeyi öğrenmiştim. Bu nedenle de ben kendimi hastanın kişiliğinin ruhsal açıdan sağlıklı ya da psikotik olmayan bir kısmının sırdaşı olarak görürdüm. Çok geçmeden bu kuramlara dayanan yeni yeni yorumlarla işe yarayacak bir sonuca ulaşamayacağımı anladım. Hastanın kişiliğinin psikotik olmayan yönünü içermeye ilişkin varsayımımı sınadım ve anlamaya başladım ki benden olan bitenin farkında olmam bekleniyor, o hiçbir şeyin farkında değilken. Ben onun (içerdiğim) “bilinciydim.” Bazen analizdeki açıklamalarıdan yola çıkarak, hastanın bir fetus olduğunu, annesinin duygu-

larının kendisine ulaştığını fakat onun bu duyguların uyarıcısını ve kaynağını bilemediğini gözümde canlandıırıyordum. (Bkz. “model yapma”, 22. Bölüm, 1 ve 2) Başka zamanlarda ise hasta temel olarak neler olup bittiğinin kabaca farkındaymış ama ne hissettiğine dair hiçbir fikri yokmuş gibi görünüyordu. Bu temayla ilişkili başka durumları anlatmayacağım çünkü M. Klein, H. Rosenfeld ve diğerlerinin tasvirlerinden pek farklı değildi. Çözüm bekleyen, benim şu anda tartıştığım sorun, benim o içerdiğim kısmın ne olduğunu belirlemektir. Fonksiyonlar kuramı, bana hastanın kişiliğinin bilinmeyen fonksiyonlarını içerdiğimi ve buradan yola çıkarak seans sırasında yaşananları anlamaya yönelik ipuçlarını inceleyebileceğimi düşündürerek, bu sorunu çözme ihtimali verdi. “Bilinç” olduğumu varsaydım. Freud’un “bilinç, ruhsal niteliğin duyu organıdır” kuramı, bilinç ile ruhsal nitelik arasında bir ayrım varsayıyordu. Bu varsayımın meyvelerini bir iki seans aldık ama sonra neredeyse her şey eskiye döndü. Ben hâlâ sorunun aktarım ve yansıtma özdeşleşme kuramlarının yardımıyla çözülebileceğini düşünüyordum, yani hastalar, benim ve kişiliklerinin benim içerdiğimi düşündüğüm kısımlarının müşahadesi altında olduklarını hissetmekteydiler. Aktarım ve yansıtma özdeşleşme kuramlarının ışığında ortaya dökülen malzeme, hasta ile analist arasında oluşan bir bağlantı olarak değerlendirilebilir ve ben de *Attacks on*

Linking'de (Bağlantıya Saldırı) tanımlanan türde yorumlar yapabilirdim. Yorumlar bir ölçüde başarı elde etti ama ben değişimlerin tamamen bu yorumlardan alınan ışığa bağlı olduğunu düşünmüyordum. Sonra anladım ki hasta, doğrudan doğruya analiz sırasında olanları “düşlemek” diye tarif ettiğim şeyi yapıyordu, yani duyu izlenimlerini alfa-elementlere tercüme ediyordu. Bu fikir bazen aydınlatıcı gibi görünse de, ancak onu asıl *hatalı* alfa-fonksiyonla ilişkilendirdiğimde, yani alfa-elementlerin eksikliğinden dolayı hastanın rüya görme yetisinin kısıtlandığını ve bu nedenle de uyuma ya da uyanma (bilinçli veya bilinçdışı süreci yaşama) yetisinin yetersiz olduğunu fark ettiğimde harekete geçti.

2. Böylece benim neden bilincin fonksiyonlarını yerine getiremeyen bir bilinç olduğum ve onun da neden bilinçdışının fonksiyonlarını yerine getiremeyen bir “*bilinçdışı*” olduğu açıklayabilirdi. (Kolaylık olması adına, fonksiyonlar arasındaki bu ayrımın sabit olduğunu sanıyordum, ama aslında böyle değildi. Roller birbirleriyle yer değiştirebiliyorlardı.)

3. Şimdi bu durum, benim kurmaya çalıştığım kuramsal çerçeveye denk düşmüyor, kurama, yani varlığını alfa-fonksiyonun alfa-elementlerini çoğaltmasına borçlu olan, zihinsel fenomenleri, oluşumunun ve geçirgenliğinin doğası gereği, biri bilincin fonksiyonlarını yerine getirecek öbittirli bilinçdışının fonksiyonları-

nı yerine getirecek şekilde iki gruba ayıran bir zar işlevine sahip bir kontak bariyere ilişkin kurama...

4. Yeni durumda da benzer bir ayrım var, adeta psikanalist ile hasta arasında gerilmiş bir perde; ama elementlerin bir bölgeden diğerine geçişini engellemeyen bir perde. Bu durum, bilinç ve bilinçdışının kurulmasına ters düşer, dolayısıyla bellek ve bastırma kapasitesinin hatalı veya anormal gelişmesine yol açar. İki hal arasındaki fark, alfa-elementlerden oluşan bir kontak-bariyer ile beta-elementlerden (eğer bu doğru sözcükse) oluşan bir kontak-bariyer arasındaki farklılıklardan kaynaklanır. Unutmamak gerekir ki beta element, birbirleriyle bağlantı kurma yetisinden yoksundur. Klinik açıdan baktığımızda, beta-elementlerin bu perdesi sıradan bir gözlemde bir kafa karışıklığı halinden ayırt edilemez, özellikle de rüyalara benzer kafa karışıklığı hallerinin oluşturduğu bir sınıftan. Yani, 1. Hastanın, uyuyor olsaydı, bizi rüya gördüğünün kanıtı olduğuna kesin olarak inandıracak kopuk kopuk cümle ve imgeleri sayıklaması. 2. Benzer bir sayıklama, ama bu kez hasta, rüya görüyormuş gibi bir izlenim bırakacaktır. 3. Varsanı kanıtı gibi görünen, kafa karışıklığı içinde bir sayıklama. 4. Üçüncü maddesine benzer ancak bir rüyanın varsanısını andırır; şimdiye dek yaşadığı varsanısını rüyasında gören bir hastaya rastlamadım. Bu dört düzey de, depresif durumun yok edici üstbenliği tetiklemesinden ve bunun

sonucu psikanalistin varlığında yaşanabilecek duygusal yoğunluktan korkma ile ilişkilidir. Klinik açıdan, benim bahsettiğim beta-elementlerin perdesi, bu dört duruma da fazlasıyla benzer hatta onların aynısıymış gibi kabul edilebilir.

5. Beta-element perdesi, rüyaya benzer kafa karışıklığı durumlarıyla karşılaştırıldığında, beta-element perdesinin tutarlı ve amaca yönelik olduğu ortaya çıkar. Bu durumda hastanın, psikanalistin analitik gücünü yıkmak için içindekileri döktüğüne dair bir yorum yapmak yersiz değildir. Hastanın bilgiyi paylaşmaktan çok saklamak için uğraştığına dair bir yorum da aynı şekilde uygun olacaktır. Bu durumun tek tuhaf yönü, yorumların sağduyu sahibi her insanın fark edeceği kadar fazla olmasıdır. Ancak hasta farkında değildir bunun. Bu sağduyulu yorumların ortak bir özelliği, suçlayıcı olmaları ya da adeta hastanın eldeki verilere göre iyi taraflarını göstermek için uydurulmuşçasına pohpohlayıcı olmalarıdır. Bu bir tesadüf değildir, eldeki kanıtlara rağmen tesadüf olduğunu söylemek zordur. Beklenmeyen ve şaşırtıcı bir sonucu kabul etmeye zorlanıyoruz: Beta-element perdesi (ileride buna kısaca beta-perde diyeceğim) hastanın arzuladığı bir tepkiyi ya da psikanalistin fazlasıyla karşıaktarım yüklü bir tepkisini uyandırabilme niteliğine sahiptir. Yan etkileri bakımından iki ihtimali de gözden geçirmek gerekiyor.

ONUNCU BÖLÜM

1. Beta-perde sayesinde psikotik hasta psikanalistle çeşitli duygular uyandırma kapasitesine sahip olur; çağrışımları, yorumlar ya da başka tepkiler ortaya çıkarmayı amaçlayan beta-perde elementleridir ve bunlar psikanalitik yorumlara duyulan gereksinimden çok, duygusal katılım¹ geliştirme isteğine yöneliktir. Karşı aktarımlar kuramının açıklaması da pek tatminkâr değil çünkü ortaya çıkan psikanalistin bilinçdışı güdülerinin bir belirtisi olarak görüyor, bu yüzden de hastanın katkısını açıklamakta yetersiz kalıyor. Birincisi, uğruna kuramlar geliştirilen hastanın konuşması anlaşılır değildir; açıkça anlatılmaya çalışıldığı halde, kendi zihinsel durumunu anlamakta bariz bir içtenlikle beceriksizlik gösterir. Sözcükleri kullanması bir konuşmadan çok, “ruhsallığı uyaranların birikintilerinden kurtarmak” için yapılan bir eyleme benzer. İkincisi, psikanalisti bir nevrotiğin yaptığı gibi yönlendirmeye çalışmaz. Beta-elementlerin özelliklerinde tutarlılık vardır. Dinamik bir durumu betimlemek için kullanmam gereken dil, anlamca çarpıklığa neden olacaktır çünkü bu, cansız varlıklarla ilgili çalışmalarda kullanılan bir bilimsel yöntemin dilidir. Bu çarpıtma, benim beta-perdenin belli özelliklerinin tutarlı olduğuna dair söylediklerimi etkiler. Dinamik bir

durumun dönüşüme uğradığını ve giderek artan sayıda elementi işgal eden ve onlara tutarlılık kazandıran belirli bir özelliğin ortaya çıkmasıyla bu dönüşümün ihanete uğradığını söylemek daha doğru olacaktır. Bir kontak-bariyerin yerini bir beta-perdenin alması canlı bir süreçtir. Psikanalistin paranoid-şizoid durumun depresif duruma ya da tam tersi yöndeki dönüşümlerin doğasını anlamaya yönelik gözlemleri, analitik duruma bir element kazandırır; bir dizi ayrı ayrı zerrecik ya da elementten yine bu elementlerin sentezine bir geçiş gibi gelişme gösteren bir element... Biri diğerinin yerine geçer, tıpkı değişik perspektifli şekillere bakarken yargılarımızın değişmesi gibi...

2. Analizan, alfa-fonksiyonun yerini, fonksiyonun ters yöne gitmesi olarak betimlenebilecek şeyin almasıyla ilgili değişikliklere katkıda bulunur¹. Duyu izlenimleri, rüya düşüncelerinde ve uyanık haldeki bilinçdışı düşüncede kullanılmak üzere alfa elementlere dönüşerek kontakt bariyer geliştirecekken bunun tersi olur ve kontakt bariyerin yıkımı ortaya çıkar. Bu, alfa fonksiyonunun tersine çevrilmesiyle mümkün olur ve böylece kontakt-bariyer ile kontakt-bariyerin dokusunu oluşturan rüya düşünceleri ve uyanık haldeki bilinçdışı düşünme, kendilerini beta-elementlerden farklı kılan bütün özelliklerden yoksun² bir şekilde alfa-elementlere çevrilir ve sonra da yansıtılarak beta-perdesini oluştururlar.

3. Alfa-fonksiyonun tersine çevrilmesi, kontak-bariyerin dağıtılması anlamına gelir, bu da daha önce tuhaf nesnelerde bulunduğunu söylediğim özelliklere sahip nesnelerin oluşturulmasına uygun bir ortam sağlar. Eğer şu koşul yerine gelebilseydi, uyumluluk daha da artardı: Bir fonksiyon olan kontak bariyer ile bir yapı olan benliğin birbirinin yerine kullanılabilecek terimler olmadığına, aynı şeyi belirtemeyeceklerine dikkat çekmeme rağmen, aslında alfa-fonksiyonun yönünün değişmesinin benliği etkilediğini, bu yüzden de beta-elementlere basit bir dönüşü değil, kendilerine bağlı kişiliğin özelliklerini taşımayan orijinal beta-elementlerden bir hayli farklı nesneler meydana getirdiğini düşünebilseydik... Beta-element, tuhaf nesneden farklıdır çünkü tuhaf nesne beta-element ile benlik ve üstbenlik kalıntılarından oluşur. Alfa-fonksiyonun yönünün değişmesi, alfa-fonksiyonla beraber anılan yapıya da zarar verir.

4. Şimdiye dek kullandığım terimleri gözden geçirelim: (1) Benlik, Freud'un tanımıyla, altbenlikten gelişerek özelleşmiş bir yapıdır. Benliğin fonksiyonu dışsal gerçeklik ile ruhsal gerçeklik arasında temas kurmaktır. (2) Alfa-fonksiyon, psikanalist tarafından bir fonksiyonu tanımlamak için kullanılan bir soyutlamaya verilen isimdir. Psikanalist bu fonksiyonun doğasını, ancak alfa-fonksiyon kullandığı incelemesi süresince kanıtlanmış hissettiği faktörlerle yer değiştirdi.

recek konumda olduğunu hissettiği zaman öğrenebilir. Alfa-fonksiyon, duyu verilerini Alfa-elementlere dönüştüren benlik fonksiyonu da dahil olmak üzere, birçok faktörün fonksiyonuna tekabül eder. Alfa-elementler görsel imgeleri, işitsel örüntüleri ve koku örüntülerini içerir ve rüya düşüncelerinde, uyanık haldeki bilinçdışı düşünmede, rüyalarda, kontak-bariyerde ve bellekte işlenmeye uygundur. Klinik olarak, üstbenlik özellikleriyle bezenmiş olan tuhaf nesne, beta-elementler kavramına denk düşebilecek bir gerçekleşme sağlamaya çok yaklaşır. Ancak beta-element kavramında sadece duyu izlenimleri bulunur; adeta duyu izlenimini yaşantılayan kişiliğin bir parçasıymış gibi duyu izlenimi, ve adeta duyu izlenimine denk düşen kendinde nesneymiş gibi duyu izlenimi.

Unutmamalı ki alfa-fonksiyon bir yapı olarak, kontak-bariyeri meydana getiren zihinsel aygıtın bir parçası olarak düşünülebilir. Bununla birlikte kontak-bariyerin, benim koyduğum isimden de anlaşılacağı üzere, bir yapının özelliklerini taşıdığı düşünülebilir. Benlik, bilinç ve alfa-fonksiyon ayrımına içkin sorunun nüksetmesidir bu. Psikanalitik incelemenin bu garip özelliğinin yan etkileri üzerinde durmakta fayda var. Garip özellik derken şunu kastediyorum: Nesnelerle ilgili kavramları kullanırken onları kimi zaman makinelerle, yani cansız varlıklarla ilgiliymiş gibi, kimi zaman da, makinelerle değil insanlarla çalıştığımız

için, fonksiyonlar gibi ele almamız gerekiyor ve bu fonksiyonlar da yaşam özellikleriyle kaplanmış oluyor. Alfa-fonksiyonun bilinmeyenden bilinene doğru değişen bir gerçekleşmeye denk dūřen bir bilinmeyen olarak kullanılması durumunda, nesneye verdiğimiz isim o nesneyi ne şekilde -bir fonksiyon olarak mı, bir yapı olarak mı, bir soyutlama olarak mı- gzlemleyeceğimizi de açıklamalıdır.

Kontak-bariyerin klinik anlamda kendisini rüyalara benzer bir şekilde ortaya koyması (eęer ortaya koyacaksa) beklenebilir. Gördüğümüz gibi, kontak-bariyer, bir ilişkiye ve bu ilişkiye dair inancın korunmasına, aslında doęa kanunlarına tabi olan bir olaymış gibi izin verir ve bu yaklaşım, i-ruhsal duygular ve fanteziler tarafından etki altına alınamaz. Buna mukabil, i-ruhsal kaynaklı duyguları, gerçekçi bakış açısının altında kalmaktan korur. Bu nedenle kontak-bariyer, bilinç ile bilinçdışı arasındaki ayrımanın ve kendi çıkış noktasının korunmasından sorumludur. Bilinçdışı iřte böyle korunmuş olur. Bilinçdışı alfa-fonksiyon sayesinde alfa-elementlerle beslenir; bu alfa elementlerin depolanması gerekir, ancak bunların, dışsal gerçeklik durumunun kavranmasının bir gariplik ya da düzenli dūřüncenin bozulması şeklinde hissedilmesine neden olabilecek şekilde bilince sızmaları engellenmiştir.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

1. Fonksiyonlar kuramı ve özellikle de alfa-fonksiyon kuramı, düşünme süreçlerinin anlaşılmasına daha çok katkıda bulunabilir. Düşünmenin kişinin erken yıllarına ya da günümüzdeki ilkel derinliklerine ayna tutan bir haldeki doğasını ve fonksiyonunu ele alacağım. Bu halde düşünme ile ilişkilendirdiğimiz özellikleri bulmamız mümkün olsun. Zihnin İşleyişinin İki İlkesi yazısında Freud der ki: “(Hareketle ilgili) Motor boşaltımın dizginlenmesi artık şart olmuştu ve tasarımdan (ideation) geliştirilmiş düşünce süreci bunu sağlamıştı. Düşünce, zihinsel donanımın boşaltım sürecindeki bir gecikme sırasında artacak gerilime dayanmasını sağlayan niteliklere sahipti. Esasen bu, zihinsel enerjinin (cathexis) daha az harcanarak (boşaltılarak) azar azar yer değiştirmesinin eşlik ettiği bir deneysel davranıştır.” Şöyle devam ediyor: “Bu sebeple serbest zihinsel enerjinin (cathexis) ‘bağımlı’ zihinsel enerjiye dönüştürülmesi zorunluydu. Bu da bütün zihinsel enerji sürecinin düzeyi yükseltilerek sağlandı.” Şöyle devam ediyor: “Belki de düşünme aslen bilinçdışıdır; sırf tasarı (ideation) olmanın üstüne çıkıp nesne izlenimleri arasındaki ilişkilere dönmüşse tabii. Belki de sırf sözcüklerin bellekteki izleriyle bağlantısı aracılığıyla bilincin algılayabileceği başka nitelikleri

kazanır hale gelmiştir.” Engellenmeye tahammülsüzlüğün gerilim yaratmada, sonra da düşüncenin ruhsallığın üzerindeki uyarıcı birikintisini atma ihtiyacı ile gerçek atma arasındaki aralığı doldurarak bu gerilimin rahatlatılmasında oynadığı rol, Freud’ un bu sözlerinde gizlidir. Engellenmeye tahammülsüzlük ile düşünce gelişimi arasındaki bağ düşünceli ve düşüncedeki bozulmaları (thought disturbances) anlayabilmek için önem taşır. Freud’un açıklamasına göre gerçeklik ilkesi haz ilkesini takip eder; iki ilkenin de bir arada var olabilmesi için değişime uğramaları gerekir. Bu konuyu şu anda girmeyeceğim ama ileride, engellenme tahammülsüzlüğünün aşırıya kaçtığı durumlarda meydana gelen belirgin değişikliklere dönmek isterim. Şimdi engellenmeye tahammülsüzlüğün açıklıkla ilişkili olduğunu düşünelim: Bunun da ötesine geçerek, korku, açgözlülük (greed) veya haset gibi kişiliğin diğer faktörlerinin açlığın tatmin edilmesini engellediğini düşünelim, yani haset duyan kişi memenin veya ona denk herhangi bir şeyin kendisini tatmin etmesine izin vermeyecektir. Böyle bir durumda açgözlülük şiddetlenecektir; engellenmeye tahammülsüzlük de öyle; kişilik sanki aşırı derecede engellenmeye tahammülsüzlükle donatılmış gibi bir sonuç. Engellenmeye tahammülsüzlüğün ya da herhangi başka bir dinamik kişilik özelliğinin birincil ya da ikincil olması bir şey değiştirir mi? Bu ayrım, kişilikte değişimlere neden

olan herhangi bir tedavinin ikincil faktörlerle sınırlı olduğunu gösteriyor çünkü birincil faktörler değiştirilmez.

Bebegin maddi ve ruhsal (psychological) desteğe duyduğu ihtiyaca dair klinik verilerden yola çıkarak bebeklerin maddi ve ruhsal destek arasında ayırım yapamadığını söyleyebiliriz. Ancak analizde, bozukluğun ruhsal bir niteliğe mi yoksa fiziksel bir niteliğe mi bağlı olduğunu çıkarsamak mümkündür. Böyle bir bozukluk ne kadar eskiye ve hangi nedene dayanırsa dayansın, gerçek olarak hissedilecek ve gerçek bir çözüm, yani hastalığı ortadan kaldıracak bir çözüm talep edecektir. Psikanalistin, *engellenmeden kaçınmayı hedefleyen usuller ile engellenmeyi hedefleyen usuller* arasında seçim yapması gerekecektir. Asıl kritik karar budur.

Benimsenen usul başka şekillerde de sınıflandırılabilir; örneğin, eninde sonunda kas hareketi (genel fiziksel hareketler) sınıfına girecek olanlar ve eninde sonunda düşünce alanlarına girecek olacaklar... Seçimin nihai bir sınıflandırmayla ilgili olması anlamlıdır; ancak şimdi, kişilikte engellenme duyguları ile engellenme duygularına tahammülsüzlüğün bir arada bulunmasıyla ilgili genetik fenomenlerin ve bunlara ilişkin duygular ile böyle sıralama gösteren elementlerin yol açtığı sonuçlar üzerinde durmak istiyorum.

ON İKİNCİ BÖLÜM

1. “Düşünmek” olarak adlandırdığımız faaliyet kökeninde, Melanie Klein’ın yansıtmalı özdeşleşme olarak tanımladığı mekanizmayı kullanarak ruhsallığı uyarı birikintilerinin yükünden kurtarma işlemidir. Ana hatlarıyla bu kuram, kişiliğin –zaman zaman değer verilse de– istenmeyen kısımlarını geçici olarak bölerek bir nesneye yüklemenin mümkün olduğu tümgüçlü (omnipotent) bir fantezinin varlığından bahseder. Uygulamada bu kuramı destekleyen ve başka hiçbir kuramın açıklayamadığı kanıtları gözlemlemek ve yorumlamak, terapiden faydalanmak adına olası ve beklenen bir durumdur.

2. Ayrıca bu tümgüçlü fantezi işleminin çıkarsanabileceği bir hastada, bu fantezinin gerçekteki bir benzeriyle bağdaşan şekilde davranabilme yetisi olduğunu gösteren kanıtları da gözlemlemek olasıdır ve aslında gereklidir. Hasta, hayatının başlangıcında bile olsa, annesinin sahip olmasını istediği ya da istemediği duyguları ortaya çıkarmaya yetecek kadar gerçeklikle temas halindedir. Kuramı bu klinik bulgularla örtüştürmek için, Freud’un haz ilkesi kuramında değişiklikler yapmayı önerdim; gerçeklik ilkesinin haz ilkesiyle bir arada işlediği düşünölsün. Tümgüçlü fanteziyi bir

gerçeklik haline getirme girişimi ile ilgili bir örnek verebiliriz: Etrafındaki insanları, kendisinin cinsel anne babasını öldürme yetisine sahip olduğuna inandırmaya çalışan bir hastayı ele alalım; öz anne babasını öldürdüğü takdirde, kendisinin ve eşinin karşılıklı bir cinsel tutku gösterdiğini hissetmişse -ki eli mahkûm öyle hissedecektir- eşini veya kendini öldürme korkusundan azade aşk dolu bir cinsel ilişki yaşayabileceğini düşünsün. Uç bir durumda bu, böyle bir eylem olmaması halinde sadece bir tümgüçlülük fantezisi olarak kalacak olan tümgüçlü yansıtımlı özdeşleşme fantezisini gerçeklik dünyasında etkili kılmak üzere cinayete kadar gidebilir.

3. Bundan çok daha az dramatik örnekler var, işte bu yüzden psikanalistin bunları fark edebilmesi için biraz ferasetli olması gerekir. Analistin gözlemlemesi önemlidir. Yani kanıtlardan çıkarılan zihinsel bir fenomen olarak fantezinin işleyişini gözlemlemeli ve yorumlamalıdır; ayrıca hastanın, çevresini manipüle edebilecek kadar gerçekliğe uyum sağladığına (böylece yansıtımlı özdeşleşme fantezisi gerçeklikte bir töze sahipmiş gibi görünür) dair işaretleri de gözlemlemelidir.

4. Bu gerçekçi bileşen ortaya çıkıp hastaya daha açık bir şekilde kendini gösterebildikçe, hastanın gerçeklikle -daha gelişmiş bireylerin her zaman aşına olmadıkları bir gerçeklik bile olsa- ne derece temas kurduğuna karar vermek mümkün olur.

5. Hastanın yansıtımlı özdeşleşmeyle ilgili tümgüçlü fantezisini gerçeklikle birleştirme yetisi, engellenme tahammülüyle doğrudan ilişkilidir. Engellenmeye tahammül edemediği takdirde yansıtımlı özdeşleşmeye ilişkin tümgüçlü fantezinin dışsal gerçeklikteki olgusal karşılığı nispeten azalacaktır. Melanie Klein'ın *aşırı* yansıtımlı özdeşleşme diye tarif ettiği hale katkıda bulunur bu. Ne var ki, aşırılık dikkatle incelenmeli. Hasta istemediği duyguları psikanalistinin yaşantılaması için gerçekçi adımlar atıp onu yansıtımlı özdeşleşmeyi fark etmeye zorladığı için aşırı görülebilir. (M. Klein) Bu aşırılık, gerçeklikten, özellikle de istenmeyen duygulardan kaçmayı sağlayan tümgüçlü fantezinin sığındığı aşırı yansıtımlı özdeşleşmeden hassasiyetle ayrı tutulmalıdır. Fakat yansıtımlı özdeşleşme, karşılığı olmadan, yani iyi içsel nesnelerin biriktirilmesine yönelik içe atıcı bir eylem olmadan var olamaz.

6. Şimdi memenin gerçekte bebeğe güvenlik, sıcaklık, iyilik hali, sevgi gibi duygular ve süt sağladığını farz edelim. Daha da ileri giderek bebeğin bizzat süt ve onunla ilgili duygular gereksindiğini –"istediğini" söylemekten bile bile kaçınıyorum– farz edelim. Uygun bir sınıflandırmayla süt ile sevgi arasında ayrım yapabiliriz, ya da bizim için uygunsa, bunların ortak yönlerini de vurgulayabiliriz. Böylece sütün maddi bir töz olduğunu, beslenmeyle ilişkili olduğunu ve muhtemelen sindirim yoluyla ilgili olduğunu söyleyebiliriz. Öte

yandan, çocuğun zihinsel sağılığı (welfare) açısından sütle mukayese edilebilir olmasına rağmen, sevginin maddi olmadığını söyleyebiliriz¹. Felsefe, din ve başka disiplinlerin bize sağladığı çeşit çeşit pek çok kategoriden birine ya da birkaçına koyuverebiliriz. Sınıflandırıcı aygıtımızı tek bir disiplinle sınırlı tutmamızın sebebi basitlik sağlama arzusudur. İster felsefi kavramları kullanalım, ister dinsel kavramları ister endokrinolojik kavramları ister nörofizyoloğun kavramlarını, hep aynı itirazla karşılaşacaklardır, yani aşına olduğumuz zihinsel durumları betimlerler ve biz onların fenomenleri ya da o fenomenlerin karşılığı olduklarını düşündüğümüz, aşına olmadığımız ama çok iyi gözlemlediğimiz ve bebeğe doğru bir şekilde atfettiğimize inandığımız gerçeklikleri betimlemelerini isteriz. İki yetişkin aynı “sevgi” sözcüğüyle çok farklı şeyleri kastediyor olabilir, ne var ki bir bebeğin deneyimi olduğuna inandığım kısmı betimlemek için kullanmam gereken sözcük de budur (sevgi eksikliğini de buna dahil ediyorum). Şurası açık ki, kendini hemen belli eden iki büyük hata kaynağı var: Biri, sorunu tartışan yetişkinler arasında kapanması gereken bir semantik aralıktır, diğeri de değişime uğramış olsa da benzeri bir durumun bebeğin deneyimlerine atfedilmesiyle ilgili bilimsel uygunluk sorunudur.

7. Sevgi için söyleyemeyeceğimiz bir kesinlikle, sütün sindirim kanalı tarafından alındığını ve işlendiğini

öne sürebiliriz; pekiyi sevgiyi kim alır ve işler? Durumu anneyle birlikte düşünmezsek, bu soru, yetersiz düşünmenin bir ürünü gibi görülebilir ve hataya sürükleyebilir. Bebek sütü alır, sindirim sistemi sütü işler ve anne salgı sistemi sayesinde yeni süt üretir. Fakat süt kesilebilir ve bu, duygusal sorunlara atfedilir. Benzer şekilde, bebeğin de duygusal sorunları olduğu takdirde sindirim sorunları yaşayacağı düşünülür. Gerçekte bir psikosomatik memenin ve bu memeye karşılık bebekte psikosomatik bir sindirim kanalının bulunduğunu düşünmek işimize yarayabilir¹. Bu meme bir nesnedir, bebeğin sütle ve iyi içsel nesnelerle doldurmaya ihtiyaç duyduğu bir nesne... Bebek bu ihtiyacın farkındadır demiyorum, ama tatmin edilmiş bir ihtiyacın farkındadır. Engellenmenin yaşanabileceği bir aygıtın var olduğunu kabul edersek bebeğin kendini engellenmiş hissettiğini de söyleyebiliriz. Freud'un "bilinç ruhsal niteliklerin algılanmasına yarayan bir duyu organıdır," cümlesiyle ortaya attığı bilinç kavramına göre böyle bir aygıt vardır.

8. Ben, yetişkin bir hastayla çalışan bir analist olarak, hastanın bilinçli olmadığı bir şey hakkında bilinçli olabilirim. Benzer bir şekilde, anne de bebeğinin bilincinde olmadığı bir ruh halini (state of mind) ayırt edebilir; örneğin, bebek, daha tam farkında olmasa da, yemek ihtiyacına dair işaretler verirken. Bu hayali durumda bebeğin meme ihtiyacı bir histir ve bu his de

bebek için kötü memedir. Bebek iyi bir meme istediğini hissetmez ama kötü bir memeden kurtulmayı istediğini hisseder¹.

9. Diyelim ki bebeğin karnı doydu; içine aldığı süt, sıcaklık ve sevgi ona, iyi bir memeyi içine aldığı hissini verebilir. İlk başta rakipsiz durumdaki kötü memenin hâkimiyeti altında, yiyeceği “içine almak” bebek için kötü memeden kurtulmaktan ayırt edilemezmiş gibi hissedilebilir. İyi meme de kötü meme de süt kadar somut, süt kadar gerçekmiş gibi hissedilir. Er ya da geç, “istenen” meme, halihazırdaki kötü meme olarak değil de “kayıp bir memenin ideası” olarak hissedilir. Böylelikle kötü –yani istenen fakat mevcut olmayan– memenin bir idea olarak tanınma ihtimali bir filozofun kendinde şey ya da etkinlikte şey (thing-in-actuality) diyeceği şeyle ilişkilendirilebilecek iyi memeninkinden çok daha yüksektir (filozofun kullandığı bu deyimlerde iyi bir memenin anlamı bebeğin gerçekte içine aldığı sütün varlığına bağlıdır.) Açlığı doyuran gerçek sütle ilişkilendirilen iyi meme ile bu sütün yokluğuyla ilişkilendirilen kötü meme arasında ruhsal nitelik bakımından bir fark olsa gerek. Hastalarından biri, “düşünceler baş belasıdır” demişti, “istemem onları.” Bir “düşünce,” bir şeyin yokluğu ile aynı mıdır? Eğer bir “şey” yoksa, “yok şey” bir düşünce midir ve “yok şey”in varolması sayesinde mi “onun” düşünülmesi gerektiği fark edilir? Bu nitelik farkının

nasıl kurulduğunu iyice düşünmeden önce bir başka durumu gözlerimin önüne getireceğim. Karnı doyurulan ama sevilmediğini hisseden bir bebeği düşünelim. Yine bebek iyi memeye ihtiyaç duyduğunun farkındadır ve yine bu “iyi bir meme ihtiyacı,” aslında kurtulmaya ihtiyaç duyan “kötü bir meme”dir. Bu türden birçok değişik durum farklı çözümler gerektiren problemler ortaya atacaktır; verdiğimiz ilk örnekte bebeğin, “meme ihtiyacını” kötü memeden süt alımı ile kurtulmak şeklinde hissettiğini akla getirebilir; bu da böylelikle fiziksel bir eylem ile onun ruh halinde (state of mind) doyumsuzluktan doyuma doğru giden bir değişim diyebileceğimiz bir sonuçla ilgi kurar. Eğer merkezdeki sorunun ruhsal niteliğin ayırt edilmesine dayandığını düşünmek doğruysa ve eğer bilinci ruhsal niteliğin duyu organı olarak ele almak meşruysa, bilincin nasıl varolduğunu görmek zor olacaktır. Bebeğin ruhsal niteliğin bilincinde olduğunu ve bu duygusal yaşantıyı alfa-elementlerine dönüştürdüğünü söyleyemeyiz çünkü daha önce belirttiğim gibi bilincin ve bilinçdışının varlığı alfa-fonksiyonun önceden alfa-elementler üretmesine bağlıdır. İyi meme ile kötü memeyi duygusal yaşantılar olarak ele almalıyız. Fiziksel bileşen, süt, tıka basa doymanın rahatsızlığı ya da tam tersi, duyular tarafından anında algılanabilir, bu nedenle de beta-elementlere alfa-elementlere kıyasla kronolojik bir öncelik verebiliriz. Engellenme-

ye tahammülsüzlük öyle güçlü olabilir ki, beta-elementlerden derhal kurtulma çabası alfa-fonksiyonun önünü alabilir. Zihinsel bileşen, sevgi, güvenlik, kaygı, somatik bileşenden farklı olarak sindirime benzer bir işlem gerektirir. Bu işlemin ne olabileceğini, alfa-fonksiyon kavramının kullanımı gizlemektedir ama psikanalitik incelemeler bunda bir değer bulabilir. Örneğin, anne bebeğini severken bunu neyle yapar? Fiziksel iletişim kanallarını bir yana bırakırsak bence anne bu sevgiyi tahayyül (reverie) ile ifade etmektedir.

10. Analiz sırasında yetişkin bir kişinin zihnine nüfuz etmek zor olsa da, bebeğin zihnine spekülâtif hipotezlerle nüfuz etmeye çalışmak çok daha zordur. Yetişkinlerdeki tahayyülün incelenmesi, bu problemle ilgili bir girdi (entry) verebilir bize. Bebek sindirim yolu sayesinde memeden ve onun sağladığı süttten yararlanabildiği gibi tahayyülden de yararlanacaksa, bunun sağlanması için ne tür bir psikolojik reseptör organına gereksinim duyulduğunu, bebeğin sevgi ve anlayış ihtiyaçlarının psikolojik kaynağı olan tahayyülden çıkarsayabiliriz. Başka bir deyişle, alfa-fonksiyonun boşaltımdan başka hiçbir amaç için kullanılamayacak şeyleri (beta elementler gibi) bebek için kullanılır hale getirdiğini düşünelim. O halde bu fonksiyonun, annenin tahayyül kapasitesiyle doğrudan ilişkili olan *faktörleri* nelerdir?

11. Burada annenin tahayyül kapasitesi içerikten ayrı tutulmadan ele alınmıştır çünkü ikisi de birbirine açıkça bağımlıdır. Eğer emziren anne tahayyüle izin veremiyorsa ya da tahayyüle izin vermesine rağmen bu tahayyül çocuğa ya da babasına karşı sevgi içermiyorsa, bebek kavrayamasa da bu durum ona iletilmiş olacaktır. Ruhsal nitelik, çocuğun iletişim kanallarına yani çocukla aradaki bağlantılara iletilecektir. Bundan sonra ne olacağı, annenin ruhsal niteliklerine ve bunların bebeğin ruhsal nitelikleri üzerindeki etkisine bağlıdır; çünkü birinin diğeri üzerindeki etkisi, çiftin ve bu çifti oluşturan bireylerin gelişimi açısından, alfa-fonksiyon tarafından dönüşüme tabi tutulan duygusal bir yaşantıdır. Tahayyül terimi hemen hemen her içeriğe uygulanabilir. Ama ben onu sadece sevgi ya da nefretle dolu içeriklere saklamak istiyorum. Bu sınırlı anlamda kullandığımız şekliyle tahayyül, sevilen nesneden herhangi bir “nesne” almaya açık, dolayısıyla bebeğin ister iyi isterse kötü hissettiği yansıtımlı özdeşliklerini almaya muktedir ruh halidir (state of mind). Kısacası, tahayyül, annenin alfa-fonksiyonunun bir faktörüdür.

12. Şimdi bir “meme ihtiyacını” ihtiva eden¹ (daha önce belirttiğim gibi bu “kötü memeye”² denk bir histir) bebeğe geri dönelim. Bu kötü memenin iyi bir memeyle takas edilmesi gerekir. Engellenmeye tahammülü olan bir bebek, gerçeklik duygusuna ve gerçeklik ilkesinin kendisine egemen olmasına izin verir. Eğer engellenme-

ye tahammülsüzlüğü belli bir dereceyi aşarsa, tüm güçlü mekanizmalar, özellikle de yansıtma özdeşleşme, devreye girer. Gerçeklik ilkesinin hâkim olduğu durumda, düşünme yetisinin engellenmeyi yumuşatan bir araç olarak bir değeri bulunduğuna dair farkındalık kazandırdığı için yine de gerçekçi olarak görülebilir bu. Ancak bu, annenin tahayyül yetisinin ne derecede etkili olduğuna bağlıdır. Anne başarısız olursa bebeğin engellenmeye tahammül etme kapasitesine daha fazla yük bindirilmiş olur çünkü bu durumda artık düşüncenin engellenmesine tahammül etme kapasitesi sınanmaktadır. Ben yansıtma özdeşleşmenin, daha sonra düşünme kapasitesi adını alacak olan şeyin erken bir biçimi olduğunu düşünüyorum. Belirgin ölçüde engellenme toleransına sahip bir bebek, tahayyülden yoksun ve bu nedenle de bebeğinin zihinsel ihtiyaçlarını karşılayamayan bir annesi olsa bile hayatta kalma savaşını kazanabilir. Bunun tam tersini düşünürsek, engellenmeye tahammül etme yetisi olmayan bir bebek, tahayyüle sahip bir anneyle yaşantılayacağı yansıtma özdeşleşmeyi bile çöküntüsüz (breakdown) atlatamaz; sürekli emzirmek işe yarayacaktır ama sırf bu çöküntü nedeniyle bile iştahı olmayacağı için mümkün değildir bu. Nevrozu anlamaya yönelik kuramların da açıklayamadığı bir zihinsel yaşamla karşılaşıyoruz bu noktada. Bu incelemeyi artık daha ileri götürmeyi önermiyorum; alfa-fonksiyonla ilgili noktalar dışında...

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. Alfa-fonksiyonu etkili bir şekilde kullanmak için onu bir sabit olarak ele alabilmek gerekir çünkü bir bilinmeyen konumundadır. Esnek olduğunu durumlar-da, esnekliğini değişkenlerin faktör olarak kullanılma-sından alır; faktörlerin yerini de, daha önce açıkladı-ğım gibi, kuramlar ve değişmeyen değer kavramları alabilir. Değişkenlere (faktörlere) verilen değerler sahiden sabit olmalıdır ki, onların değerleri belirlendi-ğinde alfa-fonksiyon da belirlenmiş olsun. Uygulama-da, kesinliğe yaklaşmış olmak bile sadece faktör açıkça betimlendiğinde ya da bir kuram söz konusu ise doğru alıntı¹ yapıldığında mümkündür.

2. Tam olarak formüle etme girişimine örnek olarak, alfa-fonksiyonu ve iki faktörü (aşırı yansıtmalı özdeş-leşme ile kötü nesnelerin fazlalığı) ele alalım. Bu iki faktörün analiz süresince psikanalistin gözlemlemiş olduğu diğer faktörlerin dışlanması rol aldıklarını düşünelim. Eğer psikanalitik kuram akla dayalı bir şekilde düzenlenmiş olsaydı, evrensel ve standart bir referans sisteminden alacağımız simgelerle bu iki faktöre atıfta bulunabilirdik. Kleinci yansıtmalı özdeş-leşme kuramından söz ederken de adının baş harfleri-ni, sayfa ve paragraf numaralarını yazarak alıntı yapa-

bilirdik. Benzer şekilde, Freud'un bakış açısı da bir referansla yer değiştirebilirdi. Bu yine yapılabilir, biraz hantalca da olsa, şimdi bile standart baskıdaki sayfa ve satır numaralarıyla alıntı yapılabilir. Bu yapıldığında da keyfi kurallara göre oluşturulmuş simgeler kullanılmış olur. Eğer psikanalist, böyle bir formülün atıfta bulunduğu olgusal geçmiş ile ilgili algısını koruyabilirse, hasta ile yaşanan klinik deneyime yoğunlaşarak çıkardığı düşüncenin hassasiyetinden ve gücünden yararlanıp bunu soyut bir notasyonla ifade edilebilir. Bunun da ötesinde psikanalist kendi formelleştirme çabalarını incelediğinde hangi kuramları kullanıp hangilerini dikkate almadığını görebilir. Dikkate almadığı kuramlardan hareket ederek, ya psikanalitik zırhlarının güçsüzleşmekte olduğunu ya da deneyimlerine dayanarak belli psikanalitik kuramların klinikte yararlı olmadıklarını çıkarsayabilir. Her iki durumda da değerli bir içgörü sağlayacaktır bu. Bu formül, bir dönem boyunca gerçekleşmiş olan seansların kısa bir özetini sunar. Bir özetin diğeriyle bağlantısını görmek, böylelikle gelişebilecek analitik durumları, bu faktörlerin birer hipotez ya da öncül olarak gözüktüğü kuramsal çıkarsama sistemlerine başvurarak tahmin etmek mümkün olacaktır. Alfa-fonksiyon belirli bir analizde psikanalist için temel zihinsel uğraş olabilir ama hep böyle sürecektir ya da diğer haftalarda da aynı değeri taşıyacak demek değildir bu. Daha sonraki

seanslarda, kötü bir nesnenin var olduğuna dair bir inancın, iyi bir nesnenin hasetle aşağılanması şeklinde ifade edilişi açıklık kazanabilir. Bu durumda formül, faktörlerin değişimini yansıtacaktır. Bir sonraki haftaya gelindiğinde, alfa-fonksiyon artık merkezi önemini kaybetmiş olabilir ve onun yerini başka faktörler ile başka bir fonksiyon alabilir. Fonksiyon ve onu oluşturan faktörler ne olursa olsun, Fonksiyonlar Kuramı'nın uygulanma ilkesi aynı kalacaktır.

3. Psikanalist kendisi için bazı konuları açıklığa kavuşturmak amacıyla, sık sık başvurduğu psikanalitik kuramları (sayfa ve paragraf numaralarıyla birlikte) kendine özel olacak bir kitapta toplayabilir.

4. Hastanın söylediklerini hatırlama kapasitesi, unutma kapasitesiyle bir arada bulunmalıdır, böylece her seans yeni bir seans olur ve psikanalitik olarak incelenmesi gereken bilinmez bir durum, zaten bol bol bulunan peşin ve yanlış hükümlerle gölgelenmez. Yine de psikanalist, hasta hakkındaki tüm bilgilere ve bu alanda kendisinden önce çalışmış olanların bulduklarını ve çalışmalarını elinden geldiğince toplamaya ihtiyaç duyar. Bu da sağlam bir yapıya, ama yine de eylemde esneklik sağlayabilecek bir psikanalitik kuramsal çerçeveye olan ihtiyacı güçlendiriyor. Kuramdan ayrılarak kuramsal yapının katılığı gevşetilecek olursa, ayrılışları saptamak daha kolay olur. Örneğin, belli bir alıntı yapılarak aktarımdan söz

ediliyorsa, yazarın bu terimi daha önceden tanımlanan anlamıyla kullanmakta olduğunu söyleyebiliriz. Eğer psikanalistin bilinçli anksiyetesinin aktarımda bir faktör olduğu söyleniyorsa, bu durumda yazarın Freud'dan alıntı yaptığı bölümde tanımlanandan farklı bir fenomeni anlatmaya çalıştığı görülecektir. Esneklik, her biri bir değişken olan fonksiyonlarla çalışılarak sağlanır; bu değişkenlerin değerleri, ancak kendileri sabit olan faktörler bu değişkenlerin yerine geçtiğinde sabitlik kazanır. Şu anda psikanalizde sabite en yakın değer, faktör olarak işleme girmiş kuramdan alıntı yaparken sayfa ve satır numarasının kullanılmasıdır.

5. Burada psikanalistin kuramsal ve analitik donanımındaki aşınmayla uğraşmam gerekmiyor; bir formülleştirme yöntemi bu durumu açığa çıkarmaya yetecektir ve psikanaliste gerekli gördüğü adımları atma imkânı verecektir. Bir psikanalitik kuramın gitgide daha az kullanılması, analitik uygulama sınavını geçemediğini gösteriyor olabilir.

6. Psikanalistin yararlandığı kuramları ve analizin nasıl ilerlediğini kısaca gösterecek bir seans kaydı, psikanalistin belleğine yardımcı olmakla kalmayıp çok daha önemli bir amaca da hizmet edecektir. Yapılan işin tutanağı olması, dolaylı olarak psikanalistin çalışma yöntemini göstermesi açısından büyük değer taşıyacaktır. Ancak merkezi problem, hem analitik problemleri kaydetmeyi hem de bunlar üzerinde

çalışmayı sağladığı için değer verilebilecek bir notasyon sistemine olan ihtiyaçla ilgilidir.

7. Notasyon sistemi, psikanaliste kendisinin anlayabileceği ve bir süre sonra ciddi bir anlam kaybı olmadan başkalarına da iletebileceği bir kayıt tutma imkânı vermelidir. Bu hevesi gerçekleştirmek zor tabii ama bunu hayata geçirmek de yetmez. Psikanalizin ilerlemesi için psikanalitik çalışmayı kaydedecek bir notasyon bulunmalıdır, tıpkı matematik notasyonunun olguları kaydetmesi gibi; ama nasıl ki matematik notasyonu olguları kaydederken hesaplama araçları da sağlıyorsa, ideal psikanalitik notasyonu da psikanaliste sağladığı işaretlerle problemler üzerinde çalışabileceği bir araç vermelidir.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1. Alfa-fonksiyon, bir duygusal yaşantının alfa-elementlere dönüştürülmesinde merkezi rol oynar, çünkü kişi için gerçeklik duygusu, yemek, içmek, nefes almak ve artık maddelerin boşaltımı kadar önemlidir. Yeme, içme ve nefes almanın düzgün şekilde gerçekleşmemesi, bizzat yaşam üzerinde feci etkilerde bulunacaktır. Duygusal yaşantıyı kullanma konusundaki başarısızlık da kişiliğin gelişiminde benzeri feci etkilere yol açar. Kişiliğin ölümü olarak da tabir edebileceğimiz psikotik bozukluğun çeşitli derecelerini de felaketler arasında sayıyorum. Her zaman olduğu gibi, model kullanımı (burada kullandığım sindirim sistemi modeli gibi) 25. Bölüm'de bahsedeceğim tehlikelere açıktır. Bu tehlikeleri karşılamak ve tartışmayı bilimsel bir hale getirmek için bir notasyon sisteminin kullanılması gerekir. Eğer bir psikanalist iyice anladığı ve karşılaşmayı beklediği birçok çeşitli durumu -tek tek veya bir arada kullanıldığında- kapsayabilen birkaç iyi temel kurama dayanarak bir psikanalitik kuram çalışma antolojisi oluşturmuşsa, bir notasyon sistemi oluştururken bu antolojiden yararlanabilir. Sonraki iş, ilerlemeye imkân verecek ve bana yardımcı olacak hatları gösteren bir şema çıkarmaktır.

2. Eğer seçim kriteri temel duygulanım ise “aşk” ve “nefret” adıyla bildiğimiz duygular bariz seçenekler olarak görünecektir. Haset ve Şükran, Depresyon, Suçluluk ve Bunaltı (Anxiety) hepsi psikanalitik kuramda ayrıcalıklı bir yer işgal ederler ve Cinselliği de eklediğimizde bunları, sevgi ve nefretle birlikte anabiliriz. Birbiriyle ilişkili olduğu farz edilen nesnelerden bahsettiğimizde bunların arasında bağlantıyı içsel diye adlandırdığım üç faktörle tanımlamayı tercih ederim. Bir duygusal yaşantı bir ilişkiden ayrı düşünülemez. Şu temel ilişkileri birer öndoğru (postula) olarak sıralayabilirim: (1) X Y’yi seviyor, (2) X Y’den nefret ediyor ve (3) X Y’yi tanıyor. Bu bağlantıları S, N ve T işaretleriyle göstereceğim. S, N ve T adındaki bu soyut bağlantıların gerçeklikte nasıl bir karşılığı olabilir? Bir psikanalistin karşılaşılabileceği hayali bir durum düşünelim: Smith adındaki bir hasta rahatça konuşuyor, işbirliğine yatkın ve dostane; çağrışımları sırasında, Jones adında bir psikoterapisti tanıdığını, onun çok aptal bir adam olduğunu ve psikanaliz hakkında neredeyse hiçbir şey bilmediğini söylüyor. Hasta Jones’u iyi tanıyor ve onu sevmemek için iyi bir sebebi olduğunu söylüyor. Jones Smith’in bir arkadaşını (Sayın Bay May) tedavi etmiş ve bu tedavi çok kötü sonuç vermiş. Smith’in arkadaşının tedavi öncesine kadar çok güzel giden evliliği tedaviden sonra... vs. Bunun çok karmaşık bir iletişim olduğu açıktır. Hasta

ile psikanalist arasında bir bağlantı var; hasta ile psikoterapist arasında, hasta ile arkadaşı arasında, hasta ile arkadaşının psikanalisti arasında da başka birçok bağlantı var. Hasta ile psikanalist arasındaki bağlantıya ilişkin dolaysız kanıtlar var. Hastanın diğer bağlantılar hakkında verdiği bilgiler, çoğunlukla dolaylı yoldan elimize ulaşan kanıtlardır. Yine de eğer istenirse seans sırasında elde edilen dolaysız kanıtlar hastanın verdiği bilgilere eklenebilir. Hasta Jones'u tanıdığını söylemektedir. Bunu Smith T Jones olarak mı kaydetmeliyiz? Jones'u sevmediğini söylemektedir. Bu da Smith N Jones mu olmalıdır? Hasta, Bay May'in "arkadaş"ı olduğunu söylemiştir. Öyleyse Smith S May diyebilir miyiz? Veya analizde önceden öğrendiğimiz bazı bilgilere ya da bir davranışa ya da konuşmadaki bir tonlamaya dayanarak Smith S Bayan May diyebilir miyiz? Ama belki de Smith ile Bay May arasında eşcinsel bir ilişki olduğuna dair verilerimiz vardır, ne malum? Hayali bir epizodun aklımızda uyandıracağı soruların sonu, bu sorulara verilecek cevapların sınırı yoktur. Ama gerçek bir seans için de bunu söylemek pek yanlış sayılmaz. Psikanalistin aklında uyanmaya başlayacak olan soruların cevaplarına, aktarımın doğasına ilişkin dolaysız kanıtlar hakkındaki yorumuna bağlıdır. Analitik durum karmaşık olduğu için, onu bu üç basit işareten biriyle anlatmaya çalışmanın hiçbir anlamı olmadığı düşünülebilir. İşaretleri duygu-

sal yaşantının, yani bağlantının, sadece bir bölümünü ifade etmek amacıyla kullandığımızı kabul edelim. Bu durumda S, N ve T'nin bir işaretin yanılıcı basitliğinin altında sınırsız bir çeşitliliği mi barındırdığı, yoksa gerçek bir analitik duruma uygulandıklarında hatalı sonuçlara yol aacak kadar katı bir bağlantıyı mı tanımladıklarını yukarıda bahsettiğimiz hayali olay göstermez mi?

3. Bu alternatiflerden sadece birisinin doğru olması için bir neden yok. İşaretler, anlamsız simgelere dönüşmelerini engelleyecek kadar olgularla ilişkili olabilirler ve aynı zamanda da gerçek duygusal durumlara genel olarak –sadece tesadüfen değil– uygulanabilecek kadar soyut olabilirler.

4. Psikanalist, kendisinden aydınlatması istenen duygusal yaşantının ne kadar karmaşık olduğunu değerlendirebilmeli ama yine de seçimini bu üç bağlantıyla sınırlamalıdır. Psikanalist, hangi nesnelerin arasında bağlantı olduğuna ve bu nden hangisinin aradaki bağlantıyı en doğru şekilde temsil edebileceğine karar verir.

Hasta iten davranıyorsa bağlantı S ile ifade edilebilir. Bu yeterli bir ifade değildir çünkü aktarım durumunun da kaydedilmesi gerekir. Aktarımın kaydedilmesi derken aktarımın daha önce bahsettiğim sisteme uygun olarak kaydedilmesinden bahsediyorum (Bölüm 13, paragraf 6).

Göreceksiniz ki NTS'nin kullanımı psikanalisti, seansın “anahtar”ının, o anahtarı duygusal bir yaşantıyı kaydetmek amacıyla kullanmakla aynı şey olmadığını kabul etmeye zorlayacaktır. Yani olanlar hakkında bilinenlerin tamamını değil, daha azını sunan bir kullanım biçimi... Ama o bize herhangi bir kayıt sisteminin asli parçası olması gereken elementi, o sistemin tatminkâr olduğunu söylememiz için gereken elementi, yani çalışma aletini verir. Bir duygusal epizodu T olarak özetlemek eksik bir kayıt olsa da, psikanalistin spekülâtif düşünmesi için iyi bir başlangıç noktası olur. Bu anlamda benim kısaca tarif ettiğim sistem, ham halde ve naif olmasına rağmen, bir notasyon sisteminin en temel ilkelerine sahiptir: Olguların kaydedilmesi bir çalışma aracı.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

1. S, N veya T arasında bir seçim yapmamızın amacı, psikanalistin inandığı doğruya en uygun düşecek ifadeyi bulmaktır. Bir ifadenin mütakabil olduğu bir gerçekliği kesin olarak temsil etmesi gerekmez; ifade, psikanaliste kendi duygularının doğru bir yansıması olarak görünmelidir ve özellikle önemli bir uygulamada ona güven vermelidir. Özellikle de daha sonra önereceği ifadeler için bir standart teşkil etmelidir. Eğer S seçilirse, bu durumda S, psikanalistin diğer niteliklerle karşılaştırabileceği bir niteliği ifade etmelidir. S nicelik de ifade eder ve psikanalist bu niceliğin yardımıyla, ifade edeceği diğer bütün nicelikleri ölçecektir. Yani eğer S derken iki nesnenin güçlü bir sevgi duygusuyla bağlı olduğunu anlatmaya çalışıyorsa, bu durumda T'yi (sabırsız bir “Evet, tanıyorum” cümlesiyle ifade edilebilecek türden) gelişigüzel bir ilişki için kullanmayacaktır. S ya da N ya da T arasındaki seçimi, olguları temsil etme ihtiyacı değil, formüle edilmiş olan ifadede bir araya getirilen diğer elementlerin değerine ilişkin bir anahtar sağlamak belirler. Psikanalizde bir cümlenin değer kazanmak için diğer cümlelere bağlandığı noktada böyle bir anahtar cümleyi tanıma aciliyeti hissedilir. Açıkça anlaşılmalıdır ki, psikanalist, ifadesindeki bütün elementlerin değerini tek bir ifadeye dayandırır. Kuramsal olarak ben

psikanalistin bu amaç için istediği herhangi bir elementi seçmemesi için sebep görmüyorum, ancak uygulamada bir elementi seçmek üzerine pek çok şey söylenebilir çünkü ifadenin bütününde aldığı konumun başka veçhelerinden çıkarsanan bir önemi vardır. Besbelli ki böylesine büyük öneme sahip bir element, önemli olmayan bir elemente oranla daha fazla yük taşıyacaktır. İşte S, N ya da T bağlantısı, bu tür bir elementtir. Psikanalist kullanacağı ifadeyi seçtiği zaman bu ifadenin doğru olduğundan emin olmalıdır, bu ifade aklına yatmalıdır ve onu sabit tutmalıdır. Eğer bu seçilen ifadeye dayanan diğer elementler ifadeyi kendi içinde uyumsuz hale getiriyorlarsa S, N ve T'ye dokunulmadan diğer elementler ve ilişkilerin uyumu sağlanmalıdır. Ancak bu ifadenin yanlış bir seçim olduğu ya da analizin değiştiği açıkça ortadaysa, tüm ifadeden vazgeçilmeli ve yeni bir başlangıç yapılmalıdır. S, N ya da T arasında yapılacak olan seçime büyük önem verdiğim görülecektir. Bağlantıyı temsil edecek olan ifadenin, taşımasını umduğum yükü en iyi şekilde taşıyacak element olmasını isterim. Bununla birlikte psikanalist kendi “doğru” ifadesini bunlardan başka bir elemente dayanarak kurmayı tercih ediyorsa bunu da anlayabilirim. Eğitimli ve çalışan bir psikanalist için bu seçimi yapmanın aşırı derecede zor olduğunu düşünmüyorum.

2. S, N ya da T arasındaki seçim öyle yapılmalıdır ki, bu seçimle psikanalist bir referans noktası oluşturun-

duğunu hissetmelidir. Bu sayede altyapıdan yoksun, sadece hünerli ve keyfi manipölasyona tabi olacak bir soyutlamalar sistemi oluşturma tehlikesi azaltılmış olacaktır.

ON ALTINCI BÖLÜM

T BAĞLANTISI

1. S ve N'yi bir yana bırakıp T'yi tartışacağım çünkü T, hem psikanalist için önemlidir hem de yaşayarak öğrenmeyle ilgili olan bağlantıdır. T'yi tartışırken, bağlantı kurma ile ilgili olan ve şimdiye kadar üzerinde durma şansı bulamadığım konuları da ele almayı umuyorum. Şöyle başlayabilirim: S veya N, T ile ilişkili olabilir fakat hiçbirisi kendi başına T'ye destek vermez. x T y , psikanalist T analizan, ben T Smith gibi ifadeler bir duygusal yaşantıyı tanımlarlar. S ve N gibi T de aktif bir bağlantıyı tanımlar ve x T y ise x , y 'ye bir şeyler yapmaktadır önermesini içerir. T psikanalitik bir ilişkiyi temsil eder. Ama ben T'yi kullandığımda her şeyin bittiği yani x 'in y adındaki bir bilgi parçasının hâkimiyetinde olduğu düşünülmemelidir. x , y 'yi tanımaya başladığı gibi y de x tarafından tanınmaya başlama durumundadır. x T y ifadesi (bu ifadenin x 'in y adında bir bilgi parçasına sahip olduğunu anlattığını düşünürsek), ifade eden kişi ile ifade edilen kişi arasındaki bir ilişkinin ve ifadede kullanılan x ile y arasındaki bir ilişkinin kategorisine girer.

2. Bu cümle $-x$ 'in y hakkındaki doğruları bilmeyi istediğini ifade ettiğini düşünlürsek— bilimsel bakış

açısıyla kurulan ilişki ifadelerine de tekabül edecektir. Bilimsel bakış açısıyla uygulanan yöntemler, ancak y cansız bir nesne olduğunda başarılı olmuştur. Eğer y cansızsa ve x de cansız bir nesneye yaklaşmakta ise (örneğin x bir makine kullanıyorsa), x T y ilişkisinde bilimsel bakış açısının egemen olması daha kolay kabul edilebilir. Bir 'İsli silindir' ya da bir insan sesinin kaydındaki doğruluk değeri, insan yargılarını bildiren metindeki doğruluk değerinden daha fazla hissedilir. Ancak, fotoğraf kaydının doğrudan gözleme elverişli kanıtı veremeyeceğine inanıldığı durumlarda, bu bakış açısının basitliği ortaya çıkmış olur.

3. Bilim felsefecisinin soruşturmasının temelinde, insanın herhangi bir şeyi tanıma yetisine dair şüpheler vardır. Günümüzde bu şüphelerin kaynağı, x T y soyut terimleriyle temsil edilen durumun x S y veya x N y ile özdeş olması yani tüm bu durumlarda aslen canlı bir elementin var olması ile ilgili kaçınılmaz farkındalıktır. Yani canlı elementin yerine cansız makineler konuldukça, S, N veya T varoluşu sona ermiştir. Bilim felsefecileriyle anılan bu sorun, psikanaliz sayesinde daha fazla anlam kazanmıştır. Bunun sebepleri iki ana grupta toplanabilir: x'in gücü vardır ve ama y'nin gerçekte temas kurma yetisine dair bir incelemeye başladığında, zaten hep şüphe uyandırmış olan zayıflığı da ayrıntıla-

* 'İsli silindir': sesi grafik olarak kaydeden ancak tekrar etmeyen plağın atası sayılabilecek aygıt (ç.n.)

rıyla ortaya çıkar. Bu konuyla ilgili felsefi sorunlar üzerinde vakit kaybetmek istemiyorum çünkü zaten Kant, Hume ve ardılları bu sorunlarla ilgilenmişlerdir. Şunu vurgulamak isterim ki, bilgi problemleri hakkında söylenen her şey büyük bir ölçüde psikanalizle ilişkilidir ve aynı zamanda psikanaliz de büyük bir ölçüde bu problemlerle ilişki içindedir.

4. “x nasıl herhangi bir şey tanıyabilir?” sorusu bir hissi ifade eder; Acı verici ve x T y ile ifade etmeye çalıştığım duygusal yaşantıya içkin görünür. Acı hissedilen bir duygusal yaşantı, kişinin engellenme toleransına bağlı olarak acıyı değiştirme veya acıdan kaçınma girişimini başlatabilir. Freud’un Zihnin İşleyişindeki İki İlke yazısındaki bakış açısına göre, acıyı değiştirmenin veya acıdan kaçınmanın amacı acıyı ortadan kaldırmaktır. x T y ilişkisi, x’in y adı verilen bir bilgiye sahip olduğu bir ilişki elde etmek üzere kullanıldığında değiştirme girişimi söz konusudur. $-xTy$ ’nin bu anlamına, daha bu bölümün ilk paragrafında karşı çıkmıştım. Öte yandan kaçınma, “x, y adındaki bir bilgi parçasına sahiptir” anlamının tekrar devreye sokulması ile gerçekleşir, böylece x T y artık acı veren bir duygusal yaşantı yerine güya acı vermeyen bir yaşantıyı temsil eder.

5. Böyle bir manevranın amacı gerçeği onaylamak değil yadsımadır; bir duygusal yaşantıyı “doyum için çabalamak” şeklinde temsil etmek yerine, “doyum”

şeklinde yanlış temsil etmektir. Yalanın amacı ile doğrunun amacı arasındaki fark, x T y 'deki anlayış değişikliği olarak ifade edilebilir ve engellenme duygularına bağlı gelişen acıya tahammülsüzlük ile ilişkilendirilebilir. İster duygusal yaşantının çarpık bir temsili, ister doğru bir temsili söz konusu olsun, özel bilgiyi kamusala tercüme etmede yaşanan sorun aynıdır. Bazı hastaların psikanalizinde, bu hastaların duygusal yaşantılarının çarpık bir temsilini kendilerine bile sağlamada yetersiz kalmalarıyla ilgilenmek zorunda kalırız; gerçekliğe tekabül eden ve bu nedenle de gerçekliği aydınlatan temsilin yerine çarpık bir temsil koyabilmedeki yetersizliğini değerlendirdiğimiz ölçüde hastaya ilişkin anlayışımız derinleşecektir. Bu yetersizliği Freud'un şu cümlesiyle açıklayabiliriz: "Varsanı, yalnızca beklenen doyum gerçekleşmediği zaman terk edilir." Bu soruna iki farklı amaçla eğilmek gerekir. Bunlardan biri, bir kişiyi veya şeyi tanımakla yani T ile ilgiliyken, öbürü T'den ve onun temsil ettiği duygusal yaşantıdan uzaklaşma ile ilgilidir. Bence burada izlenmesi gereken yol, T'nin bir bölümü olarak kabul ettiğimiz " x T y "yi ve onun neyi temsil ettiğini bilmek için, analize gelen hasta ile özdeşleşmek gerekir. Dahası, gerçekliği temsil edecek bir formül geliştirebilmek için gerçeklikten bir soyutlama yapılması ve böylece bununla ilişkilendirerek mevcut bilinmeyende gerçekliğin tanımlanması gerekir.

ON YEDİNCİ BÖLÜM

1. Tanımak olarak bilinen T aktivitesiyle ilgili olarak, kendi duygusal yaşantımın bilincinde olmalıyım ve bu yaşantımdan onu yeterince temsil edebilecek bir ifadeyi çıkarabilmeliyim. Eğer bu soyutlama, yapıldığı sırada bilinmeyen başka yaşantıları da ifade ediyorsa güven verir. Güven duygusu, bir inancın sağduyu tarafından desteklendiğinde yarattığı duyguya benzer. Güven, duyular arasında korelasyon olduğunu (3. paragraf) veya bir grupta birden fazla kişinin aynı duygusal yaşantının temsilinin aynı cümleyle ifade ettiğini bilmenin doğal bir sonucudur. Bir temsile güvenmek, (1) bu temsilin sağduyu ile desteklendiğine ve (2) sadece ait olduğu duygusal yaşantıyı değil soyutlama yapıldığı sırada bilinmeyen başka gerçeklikleri de temsil ettiğine inanmakla ilgilidir. Böylece bir duygusal yaşantının değerlendirilmesi için S, N ve T işaretlerini kullanan soyut bir biçimlendirmenin kendisi de, eğer farklı bir duygusal yaşantının soyut bir temsili olduğu görülürse, değerlendirilmeye alınabilir.

2. Öyleyse soyutlama, soyutlanan temsil ile pek çok farklı gerçekliğin –bu ki gerçekliklerin hiçbiri soyutlanan temsillerin asıl kaynağı olmamalıdır– karşılaştırılmasıyla bir korelasyon kurmayı sağlayacak yayım-

daki bir basamak olarak görülebilir. Buna karşılık somutlaştırma ise, korelasyonu sağduyu temelinde kuran bir yayım biçimi olarak görülebilir – yani bir şey ifade etme temelinde kuran bir yayım biçimi, öyle ki o şey bir duygunun nesnesi olarak tanınırken başka bir duygunun nesnesi olarak da sınanabilir. İfadedeki ölçüt, birden fazla duygu ya da birden fazla kişiye ait duygular tarafından sınanmayı kolaylaştırmadaki değer olmalıdır. (Astronomide yalnızca görme duyusu ve ondan elde edilen veriler kullanılmasına rağmen birçok korelasyon kurulmuştur çünkü tek tek kâşifler kendi özel deneyimlerini kendilerinden sonra gelen veya kendileriyle aynı çağda yaşayan araştırmacılara test ettirerek kamuya mal etmişlerdir. Bir duygusal yaşantıdan bir ifade soyutlama yetisi, birden fazla duygunun verilerini kullanamama kusurunu kapatır. Bu soyutlama öyle şiddetli olur ki, temsilin gerçeklikleri yıllar sonra görülebilir, bulunabilir veya yanlışlıkla fark edilebilir. Aristarkhos’un günmerkezli evren sezgisi Kepler tarafından yüzlerce yıl sonra doğrulanabilmiştir.) Yüreklendirici imkânlar olsa da psikanalistler için henüz matematiksel formüller bulunmamaktadır.

3. Soyut bir ifade kurulmasının nedenleri şunlardır: (1) Psikanalist kendi temel hipotezini formüle etmek zorundadır; (2) soyutlama sayesinde, psikanalist hasta ile ilgili kayıtlarının dayandığı kuramsal donanımının yeterliliğini tetkik etmiş olur; (3) psikanalist kuramsal donanımın kendi bilim dalının tarihindeki kökenini

kaybetmekten korunur, (4) psikanalitik uygulamacılar şimdiye dek oturmuş olarak kabul edilmiş bazı kuramların hayat sınavını geçemediğini görebileceklerdir ve (5) soyut ifade ile ona kaynaklık etmeyen gerçeklikler arasındaki korelasyon mümkün olacaktır, (6) başka ifadelere referans olabilecek bir standart sağlar. İlerideki sayfalarda bunun örneklerini bulacaksınız.

Bilinçli olarak kullandığım soyutlama işlemi, x T y duygusal yaşantısı için esastır. İstenildiğinde bir tarafa atılabilecek, önemsiz bir işlem değildir.

4. Bağlantıya öncelik verip onun temsilini S, N ve T işaretleriyle sınırlandırmışsak, başarılı bir yanlış-temsil yöntemi oluşturmak için atılması gereken adımları düşünerek temsil sorununa eğilmek mümkün olur. Soyutlama işlemi önemsiz ve istenirse bir kenara atılacak bir işlem olmadığından ötürü, kişinin bazı psikotiklerde görülen -soyutlama yetisinin bozulduğu- zihin durumuna ulaşması için olumlu adımlar atması gerekir. Bir soyutlama ve genelleme yöntemi olarak örneğin köpek kelimesinin belirli bir hayvanı değil de bir hayvan sınıfını ifade etmesine ilişkin değeri yok edildiğinde, artık bu kelime bir şeyin ismi olarak kullanılmaz, kendinde şey halini alır, “kelimeler nesnelerdir.” T bağlantısını tanımlamak için tasarlanmış bir formel sistemde yanlış-temsili temsil edecek elementlerin devreye sokulması gereklidir. Cebirsel geometriye ait bir işaret değiştirme işlemi (örneğin AB doğrusundaki

bir işaret değişimi doğrunun anlamındaki bir değişimi temsil eder) ödünç alınarak kolaylıkla yapılabilir bu. T benim andığım bağlantıyı temsil eder. -T ise anlama- makla, örneğin yanlış-anlamakla oluşturulan bağlantıyı temsil eder. -S ve N aynı değildir,- N de S ile aynı değildir dersek bunun sonuçları daha iyi kavranabilir.

5. şu an için faktörler, literatürde ilgili faktörü en iyi tanımlayan kısma sayfa ve satır referansı verilerek temsil edilmelidir. Benim S, N ve T için kullandığım işlemi takip ederek faktörleri temsil edecek yeni işaretler aramanın vakti gelmedi henüz, çünkü satır ve sayfa referansı ile alıntılar yapan ve böylece kuramların temelindeki gerçekliği tamamen kaybetmeyen bir sistemi sürdürmek varken bilinen bir terimin yerine bir işaret konulması ile altyapıdan yoksun bir formel sistem ortaya çıkacaktır ve bu anlamsız olacaktır. Öte yandan formelleştirme ve soyutlama, somut ve belirgin olan şeyleri ortadan kaldırarak, bir elementin diğeri ile olan ilişkisinin öneminin göz ardı edilmesini engeller. Somut olarak tanıdığımız belli terimlerin -bu terimlerin nereden geldiğini de akılda tutarak- kullanılması, somut terimlerin değerlerinin içine yerleştirildikleri bağlamla ilgili değişkenler olduğu gerçeğini gizler. Bu da demektir ki, esas olan şey, bir gerçekliği yeterince temsil edecek ve aynı zamanda bir işaretin diğeri ile ilişkisini -bağlamını- gösterme imkânı verebilecek bir işaretler grubu bulmaktır.

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

1. Buradaki çalışmada (T aktivitesi) sözlerin soyut işaretler olmayı bırakıp o şeylerin kendisi haline geldiği somutlaştırma işleminin tersine, soyutlama yoluna gittim. İlişkiyi tam anlamıyla anlatabilmek için soyutlama ve biçimselleştirme esastır.

2. Sorun, daha önce rastlanmamış bir durumu anlatmak için çoktan çağrışımların halesiyle kuşatılmış sözcükleri kullanmaktan ibaret değildir; sorun bu çağrışımlar halesine, somut nesnelerle kurulan zihinsel ilişkinin izi sürülerek ulaşılmış olmasıdır. Bireyin gelişim sürecindeki bu iz sürüş, kişinin kendi kişiliğiyle veya bir başkasının kişiliğiyle zihinsel ilişki kurma çabasından daha az zahmetlidir. Duyular kişiliğe işlenmesi gereken malzemeleri sunar. Bu malzeme işlenerek Freud'un deyimiyle "onlara (yani duyulardan gelen verilere) bağlı bilinçli farkındalık"ı meydana getirir. Ancak bildiğimiz haliyle duyulardan gelen verilerin –duyuların nesnesi bir kişiliğin (kimin kişiliği olursa olsun) duygusal yaşantısı olduğunda- bu kadar değerli malzemeler sunduğuna inanmak güçtür. Bir korku veya öfke durumunda, kalp atışı ve benzeri duygusal tepkilerle gelen veriler duygusal duruma katkıda bulunurlar. Ancak somut nesnelerle olan

doğrudan ilişkilerinin aksine ruhsal nitelikle doğrudan ilişkili hiçbir duyu verisi yoktur. Bu nedenle ruhsal niteliğe ait hipokondriak belirtiler, eksik olan duyu verilerinin yerine fiziksel duyumların konulması yoluyla ruhsal nitelikle ilişkiye girme çabasını gösteriyor olabilir. Belki Freud da bu zorluğun farkında olduğu için bilinçliliğin ruhsal niteliğin duyu organı olduğunu söyledi. Hiç şüphem yok ki, neden ne olursa olsun kişilik, ruhsal nitelikle ilişkiye girme çabası içindedir.

3. Gerçek rüya görme becerisine sahip olmayan, sınırda psikotik ve psikotik bölümler içeren kişilikler için ruhsal niteliğin duyu organının bilinçlilik olduğunu savunan kuram yeterli olmamaktadır. Klinik uygulamalarda görülmüştür ki ortaya çıkan bu sorunlara başka bir kuramla yaklaşıldığında çözüm bulunmuştur. Bilinçlilik kuramının nasıl zayıf kaldığını şöyle anlatabilirim: Benim önerdiğim kuramda alfa-fonksiyon, alfa-elementleri çoğaltarak kontak-bariyeri meydana getirir. Kontak- bariyer elementleri ikiye ayırır. Bir taraftaki elementler bilinci oluştururken diğer taraftakiler de bilinçdışını oluştururlar. Bilinçlilik kuramı yanlış değil zayıftır çünkü bilinç ve bilinçdışının sürekli olarak beraberce üretildiği ve sanki iki bölmeli ve böylelikle birbirleri ile ilişkide ancak kendine has yapılar olduğu şeklindeki değişikliklerle işler yoluna girmektedir.

Yaratılış biçiminin doğası gereği kendiliğın ruhsal niteliğının tarafsız bir şekilde kaydedilmesi engellenir; Bir bölmenin diğeri bölme tarafından “görünüşü”, “tek bölme”liymiş gibidir. Bu sebepten ve klinikte kişiliğının psikotik bölümü öne çıkan hastalarla yapılan psikanaliz uygulamalardan dolayı, birincil ve ikincil süreçler kuramını yetersiz buluyorum. Bu kuram; benim alfa-fonksiyon kuramımdaki duygusal bir yaşantının alfa-elementlere¹ dönüştürölerek rüya düşüncesi, uyanık haldeki bilinçdışı düşünme ve zihinde depolamanın (bellek) mümkün kılınması noktalarında zayıf kalmaktadır. Ben beta-elementleri, onlarla yakından ilgili olan tuhaf nesneleri ve normalde kişilikteki psikotik elementlerin aşırı şekilde öne çıkması ile ilişkilendirilen ciddi bozuklukları alfa-fonksiyonun başarısızlığına atfederim.

ON DOKUZUNCU BÖLÜM

1. Alfa-fonksiyon terimine bir değer biçilmesi psikanalizin görevidir ve bu, başka hiçbir yolla yapılamaz. Statüsü ise, psikanalizin gereklerini yerine getirebilecek bir soyutlama sisteminin ihtiyacını karşılamak için kullanılan bir bilinmeyen değişkenle aynıdır. Bu ve buna benzer sorunlar hem incelenecek konulardır hem de incelemeyi yürütmek için kullanılan araçlardır¹. Alfa-fonksiyon kavramı ile gerçekleşme arasında bir ayrım yapılmalıdır. Bu gerçekleşme kavramı, geçici olarak alfa-fonksiyon kavramı yerine kullanıldığında kurama yakınlığı ve uygunluğu hissedilmektedir.

2. Analitik incelemenin ihtiyaçlarından dolayı, tüm soyutlamaların kökeninin bir alfa-fonksiyon faktörü olduğu varsayılır. Böyle bir hipotez; alfa-fonksiyondaki yıkımın (belirgin bir somutluğa sahip) beta-elementlerin hakimiyeti ile ilişkilendirilmesiyle bağdaşır. Beta-elementler o kadar somuttur ki, bazı hastalar sözcükleri şeylerin isimleri değil o şeylerin kendisiymiş gibi algırlarlar. Bu hipotez, alfa-fonksiyon için bir değer teşkil eden klinik sorunun bir parçası olan duygusal yaşantılara uymalıdır. Öncelikle bir kişinin bir duygusal yaşantıyla ilişkili duygusal izleniminin ne olduğunu bilmemiz gerekir. Duyu organları, onlara ait

farkındalıklar ve onların gerçekleşmesi, somut nesnelerin duysal olarak yaşantılanmasından elde edilmiştir. Bir duygusal yaşantıya ait duysal izlenimle ilgilenen nedir? Bir duysal izlenim daha sonra nasıl alfa-elementlere dönüştürülür? Bir duygusal yaşantıya ait duysal izlenimlerin, somut nesnelere ait duysal izlenimlere benzediğini kabul etmek yararlı olur.^{1*} Eğer böyle izlenimler varsa; alfa-fonksiyonun bir duygusal yaşantının duysal izlenimlerini alfa-elementlere dönüştürmesi ve yine alfa-fonksiyonun bir somut nesnenin duysal verilerini alfa-elementlere dönüştürmesi arasında alfa-elementler açısından bir fark olup olmadığına ve eğer varsa, bu farkın neyi içerdiğine bakmamız gerekir. Freud, birincil ve ikincil süreç modellerinin refleks donanımı olduğunu söylemiştir. Fonksiyonlar kuramı uygulanırken önce model oluşturulur. Sonra bu modelin, benim bağlantı adını verdiğim kuramsal soyutlama ile temsil edilip edilemeyeceğine ve model oluşturulmasını teşvik eden gerçekliği temsil edip etmediğine (temsil ediyorsa bunu nasıl yaptığına) bakılır. Alfa-fonksiyon, ancak belli faktörler birlikte iş görürken ortaya çıkan bir şeyi temsil eder. Bahsettiğimiz gibi birlikte iş gören faktörler vardır. Buna karşılık herhangi bir sebepten dolayı bu faktörler birlikte iş görmüyorsa (yani bu faktörlerin

* Sense impression: duysal izlenim ya da duyu izlenimi (.n.).

alfa-fonksiyonu yoksa) bu durumda kişilik, alfa-element üretmek konusunda yetersiz kalır. Buna bağlı olarak rüya düşünceleri, bilinçlilik veya bilinçdışı, bastırma veya yaşayarak öğrenme konularında da yetersiz kalır. Bu ciddi bir başarısızlıktır çünkü yaşayarak öğrenme konusundaki bir yetersizliğin cezalandırılacağı açıktır. Bunun yanı sıra duysal izlenimler yoluyla somut nesnelere dair gelişen farkındalığa nasıl ihtiyaç varsa bir duygusal yaşantıya dair farkındalığa da öyle ihtiyaç vardır. Bu farkındalığın gelişmemesi, gerçeğin kaybı anlamına gelir, oysa gerçek ruhsal sağlık için gereklidir. Böyle bir kaybın kişilik üzerindeki etkisi, bedensel açlığın beden üzerindeki etkisine benzer.

3. Soyutlama ve soyutlamadan çıkan ürünleri, alfa-fonksiyon ve onun faktörlerini, kullanmak suretiyle psikanalizdeki bilinmeyenleri tartışma fırsatı buldum. Şimdi somutlaştırmadan bahsedeceğim. Somutlaştırma yaparken -erken ruhsal donanımın hangi bölümünün düşünmeye gerekli olan donanımı sağladığını söyleyebilmek için- deneysel olarak doğrulanabilen veriler düzeyinde kullanılan terimlere yakın terimler kullanacağım. Freud düşünceyi, kaçınılmaz olan motor boşaltımı kısıtlama yöntemi sağlama olarak tanımlarken aslında düşüncenin temsil etkinliğinden türediğini söylüyordu. Freud rüyaların yorumuyla ilgili tartışmasında, rüyaya ilişkin ruhsal donanımı modeli olarak

refleks donanımının değerinden çok etkilenmiştir ve birincil ve ikincil sistemler kuramını, bu modelin ışığında geliştirmiştir¹. Ben düşünmenin, gerçekliğin talepleri tarafından bu amaca uygun olmayan bir aygıtta dayatılmış bir şey olduğunu ve Freud'un da söylediği gibi gerçeklik ilkesinin egemenliği ile aynı zamanda ortaya çıktığını düşünmüyorum. Benzer şekilde, gerçekliğin talepleri yalnızca psikanalizin keşfedilmesine sebep olmakla kalmamış, sözlü düşüncenin de asıl görevinden (motor boşaltımı engellemek) kendiliği tanıma (ve böylece hastalıklı taraflarının köklü değişikliklere uğraması) ile ilgili görevlere geçmesine ilişkin modern benzetmelerin yapılmasına yol açmıştır.

4. Alfa-fonksiyonun özelliğinden bahsetmediğimi ve onu (yalnızca bir psikanalitik inceleme sürecinde değer kazanacak olan) bir bilinmeyen olarak kullanılacak bir soyutlama olarak bıraktığımı göreceksiniz¹. Bu yüzden ben Freud'un tasar kuramlarıyla ve refleks arkı modeliyle incelediği sorundan farklı bir sorunla uğraşıyorum. Ben bir donanımın var olduğunu ve bu donanımın, gerçekliğin taleplerini karşılayabilmek için (bir düşünme becerisi geliştirerek) yeni görevlere uyum sağlama sürecine girdiği ve bu sürecin halen devam etmekte olduğunu düşünüyorum. Bu uyum sürecini yaşamak durumunda kalan donanım, başta sindirim yoluyla ilgili duyuşsal algılarla ilgilenmekteydi.

Anladığım ve çıkarımlarımı sözlere dökemediğim kadarıyla bu sistemde durum şöyledir; bebek kendi içindeki çok kötü bir memenin farkındadır. Yani bu “orada bulunmayan” ve bu nedenle de acı veren bir memedir. Bu nesne solunum yoluyla veya tatmin edici bir memenin “yutulması” yoluyla “vücuttan atılır”. Bu yutulan meme “düşünce”den ayrımlaştırılamazken, “düşünce” gerçekten ağza konulan bir nesnenin var olmasına bağlıdır. Belli şartlarda (kişiliğin faktörlerine bağlı olarak) emme işlemi ve ona bağlı duygular, kötü memenin vücuttan atılmasıyla eşit sayılır. Kendinde şey olarak meme, ile zihindeki bir düşünce birbirinden ayrımlaştırılamaz. Zihindeki bir meme fikri ağızdaki şeyin kendisinden farklı değildir. Şu an için, sadece iki durumla ilgileniyoruz. Bunlardan biri, kendi de ayrımlaşmamış bir kendinde şey ve düşünce olan duygusal deneyimden ayırdedilemeyen gerçek memedir. Diğeri ise yine ayrımlaşmamış haldeki, duygusal deneyimle yüklü bir nesne ve kendinde bir şey olan kötü “meme ihtiyacı”, kötü memedir. Bu noktada beta-elemente oldukça benzeyen bir nesne ile karşı karşıya olduğumuz açıktır. Gerçekleşme ile zihindeki tasarımı henüz farklılaşmamıştır. Açıklamalarımı biraz daha genişletirsem bu durumun özellikleri de daha iyi anlaşılacaktır. Şöyle ki; “meme ihtiyacı” kötü memeyi kapsayan bir bebek onu, meme emerek vücudundan uzaklaştırabilir. Elbette ki bunun gerçekleşebilmesi için gerçek bir memeyle topografik olarak yakın bir ilişki bulun-

ması gerekir. Bebek “meme ihtiyacını” kötü memeyi solunum sistemi yardımıyla da vücudundan atabilir, bunu yapması için dokunma duyusuna ihtiyacı yoktur. Bir diğer yol ise gerçek memeyi görmektir. Bunun için gerçek meme göz önünde olmalıdır. Bu öyle bir pozisyon olmalıdır ki, onun göz önünde olması zihnin gözünün de önünde olması anlamına gelmelidir ve bu ikisi de ağızda olmakla eşdeğerdir. Bütün bu saydıklarımızın “meme ihtiyacını” kötü memeyi vücuttan atma yolları olduğunu kabul edersek, memenin olmadığı bir durum geliştiğinde “olmayan meme” sadece kötü olmaktan daha da kötü bir anlama sahip olacaktır çünkü o durumda kötü memenin başarıyla uzaklaştırıldığına dair kanıt teşkil edecektir. Bu durum, bebeğin var olduğunu hissettiği nesneleri tanımlamak için “beta element” yerine “garip nesne” teriminin kullanıldığı duruma denk düşer.

YIRMİNCİ BÖLÜM

1. Kötü bir memenin bünyeden uzaklaştırılmasının, onun dışarıda varolmasına sebep olacağı düşünüldüğünde, bünyeden uzaklaştırma işlemi gerçek bir meme emilerek yapıldıysa bu işlemin sonuçları solunum ve diğer yöntemler kadar acı verici olmayacaktır. Bu, gerçeklik ve haz-acı ilkeleri arasında bir etkileşim başlatacaktır. Bu konuya şöyle devam edebiliriz: (1) Gerçekleşme ile onun temsilinin ayırt edilmesi işlemi yani bir şeyin kendisinin fikrinden ayırt edilmesi işlemi, (Bradley, I. 148) veya (2) beslenme ve düşünme arasındaki benzerliğin etkileri. İlk madde soyutlamanın önemine dair bir tartışmaya yol açacaktır. Bu bağlamda soyutlama, duygusal bir yaşantının alfa-fonksiyon tarafından alfa-elementlere dönüştürülmesinin bir yönü olarak ele alınabilir.

2. Bebeğin kendi kötü nesnesini bünyesinden uzaklaştırarak memeye gönderdiğini söyleyen Kleinci kuram ile bir ihtiyacın doyurulmasının o ihtiyacın bünyeden uzaklaştırılması gibi algılanabileceğini söyleyen kuram birbirini tamamlar. Burada ihtiyaç olarak tanımlanan, somut terim kullanmak gerekirse, kötü bir memedir veya soyutlama kullanıldığında ise, benim deyimimle, beta-elementtir. Yani, bebeğin

gerçek bir memeyi bünyeden uzaklaştırılan bir nesne gibi algıladığını ve bu yüzden bu memenin bir beta-elementten ayırt edilemez olduğunu ifade ederler. Bu durumda bebeğin beslenmeye devam etmesi için bir şeyler olması gerekir. Durumun nesnel bir biçimde algılanmadığı benim tanımladığım işlemde anlaşılabilir. Eğer iyi bir meme, tatlı bir nesne varsa bunun sebebi onun vücuttan çıkmış, üretilmiş olmasıdır; ve aynı şey kötü meme, meme ihtiyacı, acı meme vs. için de geçerlidir. Bunlara nesnel veya öznel olarak bakılamaz. Bu tatlı, acı, ekşi nesnelerden; tatlılık, acılık, ekşilik soyutlanır. Bir kez soyutlandıklarında tekrar kullanılabilirler. Yapılan soyutlama, bir gerçekleşmenin (bu gerçekleşmenin soyutlandığı asıl gerçekleşmeden bahsetmiyorum) bu soyutlamaya benzerlik gösterdiği farklı durumlarda da kullanılabilir. Örneğin, bebeğin açlık duygularını doyuran kendisinden bağımsız bir nesnenin var olduğunu hissettiği duygusal yaşantı, memeyle ilişkilidir. Bebeğin bir soyutlama yetisine sahip olduğunu düşünürsek bebek bütün bu yaşantıdan onun ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir nesnenin varlığına dair bir element çıkarabilir. Somut bir saptama şöyle kurulabilir: Yemeğe olan açlık hissini giderebilecek bir meme vardır. Bundan çıkarılacak soyutlama ise şöyle olabilir: Bebek ne zaman neyi isterse bunu ona veren ve verebilecek olan bir şey vardır.

3. Tarafsız (olduğu farz edilen) bir gözlemci gözüyle bakıldığında, bebeğin meme emerken neler hissettiğini tanımlamak için sayısız saptama yapılabilir. Bu duygusal yaşantıdan, onu temsil eden saptamadan ve aynı şekilde onu temsil ettiği düşünülen diğer saptamalardan daha birçok saptama soyutlanabilir. Sayısız saptamalar kurulabileceği için, önceki paragrafla ilgili olan bu bilimsel işlemin önemini daha sonra tartışacağız. Muhtemelen bebek de “birçok saptama yapabilir” ve sonuçta analistin ilgilenmesi gereken, bu “saptama”ların niteliğidir. Başta bunlar; gerçek bir olaydan ortaya çıkmış, belirgin ve somut saptamalardır. Yapılan soyutlamalar gitgide somutluk ve belirginlikten öylesine uzaklaşır ki, kökenleri unutulur. Bu şekilde elde edilen soyutlamalar daha sonra (soyutlamaya yakın bir gerçekleşme bulunduğunda) bu gerçekleşmeye tekrar uygulanabilir.

4. Analizde şöyle durumlarla karşılaşılır: (1) soyutlama becerisine sahip olmayan bir hasta, beta-elementlerin içe ve dışa yansıtılması ile uğraşan bir zihinsel donanıyla yaşamaya çalışır; (2) soyutlama becerisi olan bir hasta, soyutlandığı gerçekleştirmelerden çok uzaklarda olan kuramsal sistemler oluşturur, fakat bu sistemleri içindeki soyutlamaların herhangi bir başka sistemdeki soyutlamalarla tutarlı olmasını sağlayan kurallara uyacak şekilde çoğaltır; (3) soyutlama yapma becerisine sahip olan bir hasta, hiçbir

sorgulanabilir kurallar sistemine uymuyor gibi görünen sistemleri çoğaltır. Asıl gerçekleşme ve soyutlamaların hangi kurallar sistemi altına yapıldığı bilinmese (bu açıdan yukarıdaki (2)'ye benzer) de, soyutlamaların gerçekleştirildiği sistemlere benzer şekilde, hasta kendi soyut cümlelerine yakın gerçekleştirmeler bulabilir; (4) soyutlama yapma ve kendi kendisine ters düşmeyecek şekilde kurallara uygun olan sistemler oluşturma becerisine sahip bir hasta buna rağmen soyut sistemlerin uygulanabileceği bir gerçekleşme bulamaz; (5) hasta soyutlama yapma ve bu soyutlamaları sistemlerin kendileriyle ters düşmeyecekleri şekilde kurallara (bu kuralların niteliği belirtilebilir) uygun olarak bir sistemde birleştirebilme becerisine sahiptir. İçinden soyutlamanın çıkarıldığı asıl gerçekleşmenin ne olduğunu bulmak mümkündür. Daha başka gerçekleştirmelerin de tündengelimli sistemlere yakın olduğu (her ne kadar bu son bahsettiğimiz gerçekleştirmelerin varlığı, onları temsil ettiği düşünülen soyutlama ilk yapıldığında bilinmiyorsa da) görülebilir.

5. (1)'i göz ardı edeceğim çünkü (1)'deki soyut sistem çıkarımları, (2), (4) ve (5)'teki gerçekleştirmelerden farklı gerçekleştirmelerin temsillerini meydana getirmektedir. (3) ise daha sonra ele almamız gereken bir gerçekleştirmeyi temsil eder. Bu tasarıma yakın gerçekleştirmeler, (1)'deki gerçekleştirmeye benzeyen ve (1)'den

türetilmiş tasarımlara benzeyen gerçekleştirmelere garip bir şekilde yüzeysel bir benzerlik gösterirler.

6. (1), (2), (3), (4) ve (5)'in tartışması sırasında soyutlama, alfa-fonksiyonda bir faktör olarak ele alınabilir. Artık yerine getirmemiz gereken iki görev vardır. Birincisi, soyutlamanın ortaya çıktığı asıl gerçekleştirmenin açıklığa kavuşturulmasıdır. İkinci görev ise model ile (bu terimi Freud'un -refleks donanımının rüyada kullanılan donanım için model teşkil ettiğini söylediği- yazısında kullanıldığı anlamda kullanıyorum), soyutlamanın ve kuramsal tümdengelim sistemlerinin geliştirildiği gerçekleştirme arasındaki ilişkiyi açığa çıkarmaktır. Hangi durumlarda ve ne dereceye kadar bu asıl gerçekleştirme kendisinden çıkarılan soyutlama için bir model olabilir veya bir model olarak kullanılabilir? Farkında olmadan böyle bir model olarak kullanılması mümkündür. Kitabın başında bazı tabirlerin belleğin değil “sindirilmemiş gerçekler”in ispatı olduğundan bahsetmiştim (Bölüm 3, paragraf 3). Bu cümlede bir anlamda, sindirim sisteminin düşünce süreçleri için bir model teşkil ettiği de söylenmektedir. Sindirimi çağrıştıran duygusal yaşantılar aslında kişinin, düşüncelerin gerçekleştirme tasarımları olarak kullanılmak üzere kuramsal tümdengelim sistemlerini oluşturmak amacı ile soyutladıkları ve daha sonra da bütünleştirdikleri elementlerdir. Sindirim sisteminin, düşünceyle ilgili süreçleri görmek ve anlamak için bir

model olarak ele alınması da mantıklıdır. Orijinal gerçekleşmenin ve onu gerçek kılan duygusal yaşantının benzer gerçekleşme tasarımları oluşturmak üzere değişime uğraması sürecine karşı gelmek mümkün değildir. Bunun da ötesinde, asıl gerçekleşmenin somut imgesi, bir sonraki gerçekleşme için bir model olarak kullanılabilir. Soyut bir kuramsal tümdengelim sistemini meydana getirmek için bir araya gelen alfa-elementlerden oluşan bir tasarım ile soyut imgelerden (bu soyut imgelerin, asıl gerçekleşmenin bileşenleri arasındaki ilişkileri gösterdiği düşünülür) oluşan bir model arasındaki ayrım önemlidir ve bir karışıklığa neden olmamak için bu ayrım korunmalıdır. Peki sindirim sistemi hakkındaki bilgimizi, düşünce sürecinin kendisi yerine düşünce sürecini düşünme ile ilişkin bir model oluşturmak için kullanmamız hakkında ne söylenebilir?

7. Düşünce bozukluklarıyla ilgili sorunlar bizi düşünce hakkında düşünmeye zorlar ve böylece bir yöntem sorunu gündeme gelir -düşünce hakkında nasıl düşünmeliyiz- doğru yöntem nedir?   u açıktır ki; düşünce bozukluklarını, hastanın düşünce ile ilgili tutumuyla ve düşünce hakkında düşünebilme becerisiyle ilişkili fenomenleri açıklığa kavuşturmaya çalışırken farkında olmadan sindirim yoluyla ilgili bilgimizi de kullanabiliriz. Bu bahsettiğimiz sorun önemlidir çünkü bazı hastalar d   nceeleri sindirdiklerine ve

bunun yiyeceklerin sindirilmesine benzer sonuçlar doğuracağına olan inanıştan etkilenmektedirler. Yani bu kişiler genellikle derin (enine boyuna) düşünmek olarak isimlendirilen davranışı yaptıklarında bu düşüncelerinin, yemeğin dışkıya dönüştürülmesine benzer bir işleme maruz kaldığına inanırlar. Bu açıdan bakıldığında bazı fikirler veya onların sözel tasarımları hayatta kalır ve ifade edildikleri takdirde bir fikir olarak anlam bulmaz ve hasta artık bu düşüncelerinin (tıpkı dışkının ve onun sindirilmemiş taneciklerinin, yemeğin bozulmuş ve yemek¹ olarak değerini kaybetmiş hali olması gibi) bozulduğuna, anlamından uzaklaştığına ve adeta zırvaya dönüştüğüne inanır. Böyle bir hastayla çalışılırken yapılan yorumlamalarda, sindirim sistemi modelini anımsatacak sözcüklerin kullanılmaması gerekir. Uygulama sırasında analist bu güçlüğü fark edebilirse bu karmaşa önlenebilir. Ancak bu sorun şöyle bir düşünceyi gündeme getirir: Bu modelin bilinçdışı olarak kullanılması, sadece psikotik hastalar için değil, açık düşünme yöntemleri sorunu üzerinde çalışan bilim felsefecileri için de güçlük çıkarmaktadır. Önceki cümlede kullandığım “açık düşünme” terimi bile felsefeye ve psikanalize (psikanalizin felsefeyle ilişkisi matematiğin uygulamalı matematikle ilişkisine benzer) ait deyimlerin, maddi nesnelere ait duyuşsal algılardan türetilmiş modellerle ne derece ilişkili olduğunu göstermektedir. Böylece biz

de farkında olmadan aynı kavrama yöntemlerine başvurabiliriz. Bunların arasında, düşünce sınırları içindeki gerçekleşmelerin asıl gerçekleşmede kullanılan modellerle ifade edilmesi de vardır. Sindirim yolu hakkında şu anda sahip olduğumuz bilgilerin bize sunduğu model, bebeğin sindirim sistemi hakkında sahip olduğu bilgilerin ona sunduğu modelden çok farklıdır. Soyutlama sürecinin bir bölümü olarak ortaya konan alfa-elementler üzerine kurulan sistemlerde de buna benzer bir fark görülür. Bebeğin yaptığı soyutlamalar yetişkinlerin yaptığı soyutlamalar gibi değildir.

YIRMİ BİRİNCİ BÖLÜM

1. Bir modelin kullanımı, soyutlama ve ona bağlı kuramsal tündengelim sistemleri nedeniyle geçmişle ilişkisini kaybeden bir araştırmaya somutluk duygusunu tekrar kazandırır. Modelin bu anlamdaki değeri, örneğin emzirme yaşantısının ilerideki bir problem için model oluşturmaya gibi, soyutlamaya basit bir yaklaşım getirmesine benzer. Modelin bir araç olarak yetersiz kalması, soyutlama yapma ihtiyacını kuvvetlendirir.

2. Bir modelde, soyutlamanın bazı fonksiyonlarını yerine getirmesini sağlayacak özellikler de bulunur. Model araştırmacının bir duygusal yaşantıyı bir bütün olarak veya onun bir kısmını daha sonraki bir yaşantıya uygulamasına ortam sağlar. Bu özellikler kendi içlerinde, sonuçta modelin modasının geçmesine sebep olacak elementler taşırlar. Hiçbir yaşantı bir geçmiş yaşantının aynısı olamaz; bilimsel tündengelim sistemi ve ona ait soyutlamalar veya model ve ona ait imgeler sadece gerçekleşmeye yakın şeyler olabilir. Bunun tersi de geçerlidir.

3. Model ve soyutlama arasında bir ayrım yaparken model terimini, içinde birbiriyle birleşmiş somut imgeleri barındıran bir yapı olarak benimsiyorum. Somut imgeler arasındaki bağlantı çoğunlukla bir öyküyü andırır ve öyküdeki bazı elementler başka

elementlerin nedenidir. Öykü bireyin geçmişinden gelen elementlerle yapılmışken soyutlama da bireyin geleceği ile ilgili peşin hükümlerle doludur¹. Modelin öyküyle benzerliği, kökenini bir duygusal yaşantıdan alması ve yeni bir duygusal yaşantıya uygulanabilmesinden kaynaklanır. Farkı ise, belli bazı somut imgele-
rin kaybı sonucu esnekliğin ve uygulanabilirliğin artmasından kaynaklanır. Soyutlamanın elementlerini bir araya getiren şey ilgili nesnelerle olan öyküyü değil, ilişkiyi ortaya çıkarmayı amaçlayan bir yöntemdir. Tümdengelim sistemi bir duygusal yaşantıdan, o duygusal yaşantıda bulunan elementler arasındaki ilişkiyi gösteren nitelikleri soyutlar. İlişkili olan asıl elementler daha az öneme sahiptir. Model asıl elementlerin, görsel imgelerin üstünde durur ancak onların ne şekilde birleştirildiklerine daha az önem verir.

4. Herhangi bir gerçekleşmenin bir tasarıma benzemeye başlaması (bu tasarım bir soyutlama veya model olabilir) daha ileride soyutlama ve model yapılması için uyaran görevi görür.

Eğer bir öğrenci öğrenme için şart olan engellenmeye tahammül edemiyorsa, her şeyi bildiğine dair fantezilere ve her şeyin bilinebildiği bir durumun varlığına dair bir inanca yönelir. “Bir şeyi bilmek” dediğimizde bu sözümüz içinde, bilginin “bir parçası”na “sahip olma”yı barındırır ve T diye isimlendirmiş olduğum şeyi barındırmaz.

20. ve 21. bölümlerdeki soyutlama ve model yapma tanımları da kendi başlarına T'deki (veya bir şeyi “tanımaya başlamak”taki “tanımak”) model yapma ve soyutlamaya örnek teşkil ederler. Eğer model yapma ve soyutlama alfa-fonksiyon yetisi gerektiriyorsa, 60. sayfada (1) dışındaki tüm zihin durumları bu düzeye uygunluk gösterirler. Eğer (1) ile ilgili ipuçları varsa, (1)'in diğerleri ile uyumsuzluğu, (1), (2), (3), (4), v.s birlikte bulundukları ancak birbirlerinden ayrı oldukları anlamına gelir.

YİRMİ İKİNCİ BÖLÜM

1. Bu kitabın yazılması da T'nin bir gerçekleşmesidir. “Düşünce bozukluğu” çeken bir hasta, bilim adamlarının ve gerçeklerin ortaya konmasıyla ilgilenen diğer kişilerin yaşadıklarına benzer güçlüklerle kuşatılmıştır. Bu güçlükler; doğruların belirlenmesindeki yetersizlikten kaynaklanır ve dolayısıyla bu yetersizliğin kökeninin araştırılması gerekir. Düşünce bozukluğu çeken hastalardaki yetersizlikler doğrudan kişiliğin içindedir. Bilimsel filozofun sorununu anlamadan, bu yetersizliğin psikanalizini yapmak imkansızdır. Buna karşılık, düşünce bozuklukları hakkında psikanalitik deneyime sahip olmadan bilimsel filozofun sorunu tam anlamıyla ortaya konamaz.¹ Psikanalitik donanımın bir parçası olarak soyutlama, bu iki yönlü yaklaşımla incelenebilir. Soyutlamayı ilk olarak bir T-bağlantısı'ndaki alfa-fonksiyonun bir faktörü olarak ele alacağız.

2. Sık sık aynı duygusal yaşantıyı tekrarlayan bir bebeği düşünelim. Bu duygusal yaşantıda şu elementler devamlı bir arada bulunsun; bir adamın görüntüsü, o adam tarafından sevildiğini hissetmek, o adamı istediğini hissetmek, annenin devamlı olarak “O Baba” demesi. Bebek “ba, ba, ba” der. Anne de “evet, o

baba” der. Bebek bu duygusal yaşantıdan belli ölçüde kendisine bağımlı olan bazı elementleri soyutlar. Bu soyutlanan elementler başka durumlarda yine bir arada ortaya çıktıklarında bunlara “Baba” ismi verilir. Böylece sözcük dağarcığı oluşmaya başlar. Bu, gerçeğin tanımlanması değildir. Bunu, içinden bir kuram soyutladığım ve bir gerçekleşmeye karşılık gelen bir tasarımın olmasını umduğum, bir model gibi düşünmek gerekir. Soyutladığım kuram şudur: “Baba” bir hipotezin adıdır¹. “Baba” adı verilen hipotez, belli bazı elementlerin sürekli bir arada bulunduğunu gösterir.

3. Bebek şimdi ba-ba-ba dediğı bir başkasıyla karşılaşır. Ancak koşullar onun ba-ba-ba dediğı koşullardan farklıdır. Bir adam vardır ama bu yanlış kişidir. Yine de bu yeni durumdaki elementler, bebeğin “Baba” ismini verdiğı hipoteze denk düşen gerçekleşmeler olarak kabul ettiğı durumlardaki elementlerle benzerlik gösterir. Hipotezin gerçekleşmeleri temsil edip etmediğı bir daha gözden geçirilmelidir. Bu hipotez bir başka hipotezle değıştirilebilir veya bir hipotez sistemi -bir bilimsel tümdengelim sistemi- haline gelebilir. Yaşantılar devam ettikçe “Baba” adı verilen bilimsel tümdengelim sistemi de daha karmaşık hale gelir. Kişi modeli bir kuram ortaya koymak için kullanırken, bir duygusal yaşantıda sürekli bir arada bulunan elementleri soyutlama yetisine sahip olmalıdır. Bu elementlerden biri de aynı zamanda

kuramın veya hipotezin veya bilimsel tümdengelim sisteminin ismidir. Bu ayrıca kurama benzediği düşünülen gerçekleşmenin da ismidir. Böyle düşündüğümüzde “sandalye”: (1) Bir nesnenin kendisine verilen isimdir çünkü bu nesnenin kendisinin gerçeklikte varolması gerekir. Kant’ın deyimiyle, bu nesne bizim tarafımızdan tanınamaz¹. (2) Seçilmiş bir gerçeğe verilen isimdir. (3) Seçilmiş duygulara, izlenimlere vs. verilen isimdir. Bunlar, seçilmiş gerçek sayesinde birbirleriyle ilişkili ve tutarlı görünürler. (4) bu elementlerin sürekli bir arada bulunduğunu söyleyen tanımlayıcı hipotezin ismidir. (3) ve (4), Kant’ın bahsettiği ikincil ve birincil niteliklere tekabül eder. “Sandalye” teriminin içeriğinin kökeniyle ilgili ayrımlar, grup içinde iletişimin zorluğu ve gerekliliğini bilen psikanalistler için gerçekten önemlidir. Şu ana kadar Baba ve sandalye kelimelerini hipotezlerin ismine örnek vermek için kullandım. Bunlar bir duygusal yaşantıdan soyutlanan ve ismi sayesinde tutarlılık kazanan elementlere örnek teşkil edebilir.

4. Hipotez teriminin daha çok bir kavramı tanımlayacak bir nesnenin ismi olarak kullanılması, (3)’te anlatılan sorunu ifade eder ve psikanalitik inceleme sırasında ortaya çıkar. Psikanalizdeki sorun, onu tanımlayacak yeterli bir terminolojinin olmamasıdır. Bu durum Aristo’nun karşı karşıya geldiği soruna benzer. Aristo matematiğin matematiksel nesnelerle

ilgilendiğini söyleyerek sorunu çözmüştür. Psikanalizin psikanalitik nesnelerle ilgilendiğini yani analiz sırasında psikanalistin bu nesneleri fark etmeye ve gözlemlemeye yoğunlaşması gerektiğini söylemek uygundur. (3) bu nesnelerin bir yönünü anlatır. Hipotez terimini geçici olarak kullanıyorum çünkü bu terimin bilimsel olarak kullanımıyla ortaya çıkan anlam, psikanalitik nesne tarafından da paylaşılmaktadır. Böyle bir nesneyle özdeşleşme (a) bu nesnenin özelliklerinin iletilebileceği bir yol bulunmasına bağlıdır. Bu söylediğimiz, bu incelemeye konu olabilecek yöntemlerin ve (b) gözlemcinin ortaya koyabildiği zihinsel donanımın kullanılmasını kapsar. Bu nedenle hem (a) hem de (b), bu incelemelerin bir araya getirmesi gereken sorunları tanımlar.

5. Bir gerçekleşmedeki tüm elementlerden sadece bazıları kendilerine karşılık gelen duyuşsal bilgi ile sürekli bir arada bulunmaktadır. Bu nedenle bu elementlerin ve onlara karşılık gelen duyu bilgisinin, gerçekleşmedeki elementlerin bütününden soyutlandığı düşünülebilir. Elementlere temsil ettikleri gerçekleşmeden farklı şekilde algılanan bir isim verildiğinde daha ileri bir soyutlama yapılmış olur. Soyutlama önyargının işlevini görebilmelidir. Bundan dolayı genelleme, detaylandırma özelliğine sahip olurken, soyutlama da somutlaştırma özelliğine sahip olmalıdır. Somutlaştırma terimi, kendisinin kaynağı olan modeli de içinde barın-

dırmaktadır. Bu model benim söylediklerimi, gerçeklik-ten uzaklaşmaktan ve kendi gerçekleşmesiyle uyumsuz olmaktan koruyan bir anlam altyapısı sağlar. Ancak kişi bunu bağlantının eksi T bağlantısı olduğu bir ilişkide kullanırsa, anlamı yani gücü zayıflık haline gelecektir. (Bundan böyle bunu “-T” olarak yazacağım; bu konu 28. bölümde daha ayrıntılı olarak ele alınacaktır). Bu zayıflık ve bunun -T’deki suistimali; soyutlama yapamayan hastaların analizinde belirgin olarak ortaya çıkar. Sözcükler bazı şeyleri temsil etmelidir fakat bu hastalar bu şeyleri isimlerinden ayırt edemez. Bunun tersi de doğrudur.

6. Soyutlama ile ilgili sorunlara; genelden özele, soyuttan somuta geçiş şeklinde bakıldığı takdirde bu sorunlar açıklığa kavuşturulabilir. Ben somutlaştırmadan bahsederken bir metafor kullanıyorum. Umarım metafor kullandığım anlaşılıyordur. Yukarıda söz ettiğimiz tür hastalar bunu anlamazlar. Böyle bir hasta için bu sözcük bir somutluk yığınıdır.¹ Bu hasta eğer benim yaptığım gibi somutlaştırma terimini kullanarak anlamı açıklamaya çalışsaydı, bunun doğru olduğunu söyleyebilirdik. Anlatmaya çalıştığım şeyleri yeterince açık anlatamıyorsa bunu fark edebilirim ancak bence sorun benim konuşmak yerine somutluk yığınları göndermem değildir.

7. Kavramın, içinde sürekli bir arada bulunan elementler taşıyan bir cümle olduğunu ve sözcüğün de bu

cümlelerin adını ifade ettiğini söyleyen kuram, daha soyut ve geniş kapsamlı bir kuram oluşturmak için bir model olarak kullanılabilir. Her duygusal durumun gerçekleşmesi, bilimsel tündengelim sistemi henüz keşfedilmemiş olsa bile, kendisini temsil eden kuramsal tündengelim sisteme benzerlik gösterir.

8. Bu noktadan sonra bir psikanalitik nesnenin niteliğini tanımlamak daha kolaydır. Ψ 'nin bir sabiti, (ξ) 'in de sabit ilk kez tanımlandığında onun değerini belirleyen doymamış bir elementi temsil ettiğini düşünelim. Doğuştan gelen bir önyargıyı, bilinmeyen sabit y ile gösterebiliriz. “Doğuştan önyargı” terimine geçici bir anlam yüklemek için bir model kullanırken, bir bebeğin, memeyi kendi tamamlanmamış varlığını doyurmak için varolduğuna dair doğuştan bir önyargıya sahip olduğunu kabul etmem gerekir. Memenin gerçekleşmesi bir duygusal yaşantıdır. Bu yaşantı, Kant'ın bahsettiği fenomenin ikincil ve birincil nitelikleriyle örtüşür. İkincil nitelikler doymamış elementin (ξ) ve dolayısıyla da Ψ (ξ) 'nin değerini belirler. Bu işaret artık bir kavramı simgelemektedir. Daha önce doymamış bir element olan (ξ) , bilinmeyen sabit y ile birlikte, kişiliğin doğuştan gelen niteliğine ait bir bileşeni paylaşırlar. Bunu (M) ile göstereyim. Bu durumda psikanalitik nesne Ψ $(\xi)(M)$ ile gösterilebilir. (ξ) gibi (M) 'nin değeri de gerçekleşme ile ortaya çıkan duygusal yaşantı tarafından belirlenir. Bunu benim ortaya koyduğum modelden yola çıkarak

düşünürsek, memeyle temas edilmesi durumu olarak açıklayabiliriz. Daha sonra bir gerçekleşme ile ortaya çıkan $(\xi)(M)$ tanımlaması ile psikanalitik nesne Ψ $(\xi)(M)$ 'nin değeri belirlenir.

9. Hepsi bu kadar değildir. Psikanalitik nesne kavramının uzantıları, tıpkı bütün biyolojik kavramların uzantıları gibi büyüme ile ilişkili fenomenleri içerir. Büyüme pozitif veya negatif yönde olabilir. Bunu $(\pm Y)$ ile gösterebiliriz. Artı ve eksi işaretleri; koordinat geometrisindeki kullanımlarına benzer şekilde burada da önüne geldikleri elemente bir anlam veya yön kazandırmak amacıyla kullanılmışlardır. Psikanalitik nesnenin uzantısını bu yönünü belirtebilmek için $\{(\pm Y)\Psi (M)(\xi)\}$ ile göstermeliyim. (Y) 'nin önüne eksi veya artı işaretlerinden hangisinin geleceğini, gerçekleşme ile kurulan ilişki belirler. Psikanalitik nesneden çıkarılan soyutlama, narsisizm ve sosyal-izmin çatışan taleplerinin çözümlenmesine bağlıdır. Eğilim sosyal yönde $(+Y)$ ise, soyutlama birincil niteliklerin tecrit edilmesiyle ilişkili olacaktır. Eğilim narsisistik yönde $(-Y)$ ise, soyutlamanın yerine, henüz sözünü etmediğim, $-T$ 'ye uygun bir aktivite geçecektir.

10. $T, \{(\pm Y) \Psi (\xi)(M)\}$ ile temsil edilen psikanalitik nesneden çıkarılan bir soyutlama içerir ve psikanalist bununla sınırlandırılmıştır. Soyutlama, bir sabit görevi görebilmelidir. Böylece bir bilinmeyen işlevini yerine getirebilir. Kendisinin doğduğu analitik nesne

sayesinde, doğuştan bir önyargının aksine, anlam (yoğunluğu olan-gölgesine) (penumbra) bir önyargıya sahip olur. Bir bilinmeyen olarak kalır ancak (ξ)'nin tanımlanması yoluyla ona verilecek olan değerlerle sınırlıdır. “Bir öncel” (priori) bilgi terimi yalnızca y'nin bir bilinmeyen olduğu psikanalitik nesneler için kullanılabilir. Bu nesnelerin değeri (ξ)'nin herhangi bir sınırlandırma getirilmemiş tanımlamaları ile belirlenir.

Bilimsel tümdengelim sistemlerinde türetilmiş hipotez veya öncül olarak kullanılabilecek hipotezler bulunması önemli ve gereklidir. Böylelikle, duygusal yaşantılardan soyutlanan bu bilimsel tümdengelim sistemleri, söz konusu sisteme benzerlik gösteren ancak bu sistemden türememiş olan diğer duygusal yaşantıları da temsil eder hale gelebilirler. Bunun üzerine, bilimsel tümdengelim sistemi daha fazla soyutlanarak kendisini temsil edecek olan cebirsel hesabın eşdeğerini meydana getirebilir.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. H. Poincaré, bir matematik formülü oluşturma sürecini şöyle tanımlar:

“Elde edilen sonucun bir değeri olması için; çoktan beri bilinen fakat o ana kadar dağınık ve birbirine yabancı gibi duran elementleri birleştirmesi, düzensizliğin hüküm sürdüğü bir ortama düzen getirmesi gerekir. Bu sayede bir bakışta bu elementlerin bütünü içinde kapladığı yeri görebiliriz. Yeni bulgu sadece kendi içinde değerli olmakla kalmaz, bir araya getirdiği eski bulgulara da değer kazandırır. Zihnimiz de duyularımız kadar hassastır. Dünyadaki karmaşa ahenkli olmadığı takdirde zihin bu karmaşanın içinde kendini kaybedecektir. Adeta miyopmuş gibi yalnızca ayrıntıları fark edecek, bütünlüğü algılama yeteneğine sahip olmadığı için her ayrıntıyı yenisine geçmeden unutacaktır. Bizim için dikkate değer bulgular sadece bu karmaşaya düzen getiren ve bu şekilde ona ulaşmamızı sağlayan bulgulardır.”¹

2. Bu tanım, Melanie Klein’in bahsetmiş olduğu, paranoid-şizoid ve depresif durumlarla ilgili psikanalitik kurama çok benzerlik gösterir. “Seçilmiş gerçek” terimini psikanalistin sentez sürecinde tanıması gereken şeyi tanımlamak için kullandım. Seçilmiş gerçeğin

özelliğini belirtmek için bir elementin, yani o ana dek birleşmemiş elementleri bir araya getiren gerçekleşmedeki bir elementin ismi kullanılır. Bundan sonra eğer birkaç seçilmiş gerçek için uygun tasarım bulunursa, seçilmiş gerçeklerin tasarımları arasında tutarlılık ve benzerlik olduğu görülebilir. Seçilmiş gerçekler, bir veya bir dizi psikanalitik nesneden ortaya çıkarlar ancak bilimsel bir tümdengelim sistemine hakim olan prensiplere uygun olarak formüle edilemezler. Böyle bir sistem oluşturulmadan önce seçilmiş gerçeklerin üzerinde bilinçli, akılcı yöntemlerle çalışılması gerekir. Ancak bundan sonra bilimsel bir tümdengelim sistemindeki tutarlı seçilmiş gerçeklerin elementlerini bir araya getirecek bir tasarım oluşturulabilir. Bilimsel tümdengelim sisteminde, sistemdeki hipotezler kuralların yardımıyla bir arada tutulmalıdır fakat bu hipotezler; gerçekleşmedeki seçilmiş gerçeğin açığa çıkardığı ilişki içindeki elementleri birbirine bağlayan hipotezlerle örtüşmezler. Hipotezler sisteminde (yani bilimsel tümdengelim sisteminde) hipotezleri bir arada tutan kurallar, mantık kurallarıdır. Tümdengelim sisteminin gündeme getirdiği bilimsel tümdengelim sisteminin hipotezleri arasındaki ilişki, yani aralarındaki mantıksal bağ, bilinçli ve mantıksal düşüncenin özelliğidir. Fakat bu, seçilmiş bir gerçeğin keşfedilmesiyle benzer oldukları anlaşılan fenomenlerin ait olduğu bir gerçekleşmedeki elementler arasındaki ilişkinin bir özelliği değildir. Seçilmiş gerçek; bir

duygusal yaşantının, tutarlılığın keşfedilmesi duyusuna ilişkin bir duygusal yaşantının adıdır. Bu nedenle epistemolojik anlamda bir önemi vardır ve seçilmiş gerçeklerin ilişkisinin mantıksal bir ilişki olduğu düşünülmemelidir. İlişkili olduğu düşünülen elementlerin gerçeklikteki karşılıkları kendinde şeylerdir*. Acaba seçilmiş gerçeğin kendinde birşeyi** temsil ettiğini ve benzer şekilde tümdengelim sistemindeki elementler arasındaki ilişkinin -yani mantıksal ilişkinin- gerçeklikteki karşılığının da tümdengelimli mantığa yaklaşan kendinde bir şey olduğunu mu düşünmeliyiz? Aslında matematik formülasyon, herbirine belirli bir ilişki gerçekleşmesinin tekabül ettiği matematiksel nesneler arasında bir ilişki sistemi formüle etme girişiminin bazı özelliklerini taşır. Diğer bir deyişle, bilimsel bir tümdengelim sistemindeki elementlerin mantıksal idaresini sağlayan kurallara karşılık gelecek bir gerçekleşmenin bulunması için hiçbir sebep yoktur. Analitik bir nesnedeki elementlerin birbirleriyle ilişki biçimleri, onların bilimsel bir tümdengelim sistemindeki temsillerinin birbirleriyle ilişki biçiminden tamamen farklıdır. Bu ilişkinin açıklanabilmesi, T'nin -T'yi ve ona özgü psikanalitik nesneleri anlatabilmesine bağlıdır.

* Things-in-themselves (ç.n.)

** Thing-in-itself (ç.n.)

3. Bilimsel tümdengelim sisteminde görülebilen ilişkiler ağı veya ona karşılık gelen hesaplamanın şimdi bahsedeeğimiz sebeplerden ötürü hiçbir gerçekleşmesi bulunmayabilir. Canlı nesnelerin cansız nesnelerle paylaştıkları cansız nesneler üzerine başarılı incelemeler yapılmıştır. Bu durumlarda bilimsel tümdengelim sisteminin mantıksal yapısı ve onu temsil eden cebirsel hesabın, kendilerine karşılık gelen bir gerçekleşmelerinin bulunduğu görülür. Büyük ihtimalle bunun nedeni benzer bir gereklenmeden soyutlanmalarıdır. Yani; bilimsel tümdengelim sisteminin içinde bulunan gerçek ilişkiler ağına çok benzeyen bir gerçekleşme vardır. Gerçekte canlı olan elementleri incelediğimizde böyle bir benzerlikle karşılaşmayız. Anlatımla bir araya getirilen elementler arasındaki çağrışım biçimi, paranoid-şizoid durumdan depresif duruma geçişte görülen çağrışım türünden farklıdır.

4. Anlatımsal biçim neden-sonuç kuramı ile ilişkilidir. Diğer i se depresif durumlarla ve seçilmiş gerçeklerle ilişkilidir. Bu iki kuramla örtüşen hiçbir gerçekleşme bulunmayabilir.

5. Herhangi bir yaşantı ilerideki bir yaşantı için “model” olarak kullanılabilir. Yaşayarak ğrenmenin bu yönü, Freud’un dikkate atfettiği işlevle ilişkilidir ve belki de aynısıdır. Freud, dikkatin “acil bir içsel ihtiyaç durumunda, elindeki verileri düzenli olarak dış dnyadakilerle benzerlik gösterip göstermediğini

araştırmak zorundadır.”der. Bir modelin değerli sayılması için, acil içsel veya dışsal ihtiyaçları karşılayacak verilere sahip olması gerekir. Seçilmiş gerçek model oluşumunu hızlandırır. Böylelikle de gerçekleşme ile özdeşleştirilen modeldeki elementlerin birlikteliği bu elementlerin o gerçekleşmeye ait elementler olduğu duygusunu yaratır.

6. Duygusal bir yaşantının bir modelde kullanılabilmesi için o duygusal yaşantının duyu verilerinin, depolanması ve soyutlamaya uygun hale gelmesi yani, alfa-elementlerine dönüştürülmesi gerekir. (-T’de, anlam, geride içi boşaltılmış bir tasarım bırakarak soyutlanır.) Yaşantı esnasında oluşturulan model, o yaşantı için gerekli olan model ile ilişkilidir. Yaşantı esnasındaki alfa-fonksiyon, daha sonraki bir yaşantıda model oluşturmak için gereken elementleri sağlar. Model kendisine ihtiyaç duyulan yaşantı sırasında ortaya çıkar. Elementler, aydınlatmaları gereken olaya benzeyecek bir model yaratmak üzere zihinsel depodan çıkarılırlar. Kişilik yaşantıdan yinelenmesi beklenen elementleri soyutlar ve bu elementlerle, asıl yaşantıdan bazı özellikleri muhafaza eden ancak benzer yeni yaşantılara uyum gösterecek kadar esnekliğe sahip bir model oluşturur. Kişilik soyutladığı elementlerle bir model, bir soyutlama veya her ikisini de yapılandırır. Model terimini, bu yapının somuta olan “acil gereksinim”ini karşılamak üzere şekillendi-

rildiği durumlar için kullanabilirim. (Yapılandırma, ekillendirme, somutluk. Bu u sözcük de, sözcüklerin içinden soyutlandıkları modellerden izler taşırlar. Bu bölümü, modelin gizil – bu olayda fark edilebilir durumda olsa da - etkisine örnek olması için koydum.) Eğer bir modele gereksinim varsa o elementler, (tıpkı görsel imgeler gibi) alfa-elementin oluşturulduğu duygusal yaşantıdan izler taşıyan alfa-elementlerin deposundan soyutlanır. Böyle elementler kullanıldıkça, model katılaşır ve uygulama alanı sınırlanır. Bu elementlerin birleşiminden ortaya çıkan model daha sonraki bir soyutlamada da kullanılırsa, bu sınırlama değişime uğrar. Bunu takiben soyutlamalar mantık kurallarına uygun biçimde birleştirilmelidir. İşte bu soyutlamalar sistemi, bilimsel tümdengelim sistemidir.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1. Bir hastadan birkaç çağrışımın ve başka bazı malzemelerin geldiğini düşünelim. Bu durumda analistin elinde şunlar bulunur:

(1) Hastadaki malzemeye ilişkin gözlemler,

(2) Kendine ait çeşitli duygusal yaşantılar,

(3) Oedipus mitinin¹ bir veya birden fazla uyarlamasına dair bilgi,

(4) Oedipus karmaşasına ilişkin psikanalitik kuramın bir veya birden fazla uyarlaması,

(5) Diğer temel psikanalitik kuramlar.

Seans çeşitli yönleriyle analiste tanıdık gelecek, ona geçmişteki analitik ve başka türlü yaşantılarını hatırlatacaktır. Bunun dışındakiler de ödipal durumla benzerlik taşıyacaklardır. Analist bu kaynaklardan yola çıkarak bir model oluşturabilir. Burada sorun, analistin Freud'un Oedipus karmaşası kuramının bir gerçekleşme ile karşı karşıya olup olmadığına karar verilmesidir. Oedipus kuramı, bir fizikçinin bahsettiği bilimsel tündengelim sistemine tam olarak uygun düşmez ancak bu sınıfa uyacak şekilde şekillendirilebilir. Bu sınıfa girememesinin sebebi; soyutlamadaki yetersizliği

ve elementlerinin birbiriyle ilişkide bulunduğu tuhaf yapıdır. Bunun bir nedeni, elementlerin somutlaştıkça kendilerini farklı birleşmelere kapatmalarıdır.

2. Buna iki faktör daha ekleyebiliriz: (1) elementlerin bir arada tutulduğu ilişkiler ağının gerçek niteliği ve (2) bir fizikçinin kullandığı bilimsel tündengelim sistemindeki elementlerden farklı olarak, elementlerin bir mittin çıkarsanmış olması. Bu son cümlede bahsedilen çıkarsama bir gerçekleşmeden ortaya çıkmıştır ve bir başka gerçekleşmeyi de temsil etme yetisine sahiptir. Halbuki psikanalitik formülasyon, bir halk öyküsündeki duygusal yaşantıdan çıkmıştır, yine onunla ifade edilen ve psikanalizde karşılaşılan bir gerçekleşmeyi temsil ettiği söylenir. Freud kuramını psikanalitik incelemedeki duygusal yaşantıdan yola çıkarak ortaya koymuştur ancak onun tanımlaması, genelde bilimsel keşifleri temsil eden formülasyonlarla karşılaştırılabilecek durumda olmamıştır. Ben Oedipus kuramındaki iki yöntemsel eksiklikten bahsetmek istiyorum. Bunlar:

(1) Kuram öyle somuttur ki kendi gerçekleşmesi ile eşleştirilemez. Bu da demektir ki; (kendi içinde somut olan) elementleri içsel ve temel bir öyküsel ilişkiler ağında birleştirilmiş olan bir kurama benzeyen hiçbir gerçekleşme bulunmamaktadır. Öykü olmazsa elementler değerlerini kaybederler.

Bunun aksine;

(2) Elementler genellendiği takdirde kuram, elementlerin keyfi kurallara dayanılarak ustaca idare edilmesi anlamını taşıyacaktır. Kurama ilişkin bu şüphenin en yaygın ortaya çıkma biçimi, analist ve analizanın kullandıkları kendilerine has lisanın eleştirilmesidir.

3. Hem çok somut hem de çok soyut olan bir kuramsal formülasyon genellenirken, matematikte sıkça karşılaşıldığı gibi, sembollerin gelişigüzel değiştirilebilmesi gibi eşlik eden zayıflıkları olmadan, gerçekliğin kolayca fark edilebileceği şekilde olmalıdır. Bu formülasyon, psikanalitik uygulamada esas olan esnekliği kaybetmeden somut elementlerini muhafaza edebilir mi? Bilimsel tündengelim sistemini temsil edecek bir cebirsel hesaplama yöntemi bulamasak da, bu daha somut bir hale getirilebilir. Önümüzdeki bölümlerde bu ihtimal üzerinde daha çok duracağım.

4. Ben psikanalitik uygulamanın bilimsel anlamda gücü olduğuna inanıyorum. Bence psikanalistlerin psikanalizi temel bir eğitim haline getirme çabaları şu an için engellerle karşı karşıyadır çünkü psikanaliz, bilinç ile bilinçdışını ilişki içine sokar. Ancak yanlış yapılandırılmış kuramlardan, işaretler sistemindeki eksikliklerden, psikanalitik donanımın sistemli bakımı ve devamlılığındaki hatalardan kaynaklanan zafiyetlerin incelenmesi gereğini de önemişiyorum. (“Bakım”, “devamlılık”, “donanım”, - gizil model tekrar karşımıza çıkıyor.)

YİRMİ BEŞİNCİ BÖLÜM

1. Model; bir duygusal yaşantıdan çıkarılmış bir soyutlama veya bir soyutlamanın somutlaştırılması olarak ele alınabilir. Soyutlamanın somutlaştırılması, bir hipotezin deneysel olarak doğrulanabilir verilere dönüştürülmesiyle ilişkilidir. Modelin, bilimsel çalışmadaki bireye özgü rolü ile mitin bir gruba ait toplum içinde rolü benzerlik gösterir.

2. Modele örnek olarak Baba sözcüğünü öğrenen bebekle ilgili hayali hikayeyi hatırlayalım. Bu hikayenin mutlaka gerçek olması gerekmez. Bu hikaye; analizdeki hastaların yaşantılarından, çocuk gözlemlerinden, değişik okumalardan (bir kısmı felsefi, bir kısmı başka kaynaklardan), kısacası yaşantıdan-benim yaşantımdan yola çıkılarak yaratılmıştır. Kendi yaşantı depomdan benim seçtiğim elementlerle oluşturulmuştur. Elementlerin seçimi ve bir araya getirilmesi tesadüfi değildir, soyutlama sorununu aydınlatmak ve “açıklamak” amacını taşır. Bu yüzden bir delil değeri taşımaz, onun değeri gerçeklerle karşılaştırılabilmesi ve ilişki kurabilmesindeki kolaylık ile ölçülür. Bunun aksine, sözcüklerin o şeylerin kendisi olduğunu belirten bir hastanın söyledikleri bir model değil bir örnektir. Bununla anlattığım ise bir gerçekleşme olma iddiası taşır. Model, benim belirli bir hastayla yaşadık-

larımı aydınlatmak için oluşturulmuştur ve gerçekleşme ile karşılaştırma yapmak amacıyla kullanılmaktadır. Her gerçekleşme bir soyutlamaya veya bilimsel tündengelim sistemine, o ana kadar onun benzediği bir soyutlama veya bilimsel tündengelim sistemi keşfedilmemiş olsa bile, benzeme yetisine sahiptir (Bölüm 20, paragraf 4). Model ve gerçekleşmeyi karşılaştırdığımda arzuladığım gibi aydınlanabilirim. Bunun sonucu olarak da, modeli, üzerinde durmaya değmeyeceğini düşünüp değersiz kabul edebilirim ve ondan vazgeçebilirim. Modellerin ömrü kısadır ve bu yönleriyle kuramlardan ayrılırlar. Bir modeli benim amacıma hizmet ettikten veya benim amacıma hizmet etmekte başarısız olduktan sonra ıskartaya çıkarmaktan hiç çekinmem. Eğer bir model birden fazla değişik durumda kullanışlı olursa, onun bir kurama dönüştürülmesini düşünmenin zamanı gelmiş demektir.

3. Bir psikanalist elindeki herhangi bir malzemedan dilediği kadar model çıkarabilir. Önemli olan, bu kısa ömürlü yapıları gerçekleştirmelerle veya kuramlarla karıştırmamaktır. Bir model her zaman sadece kendisi olarak ele alınırsa, değerli bir işlevi olur. Eğer analist gerçek bir olaydan bahsediyorsa bunu açıkça belirtmeli ve doğruluğu kanıtlanabilen bir olayla, bir model arasındaki ayrımın bozulmasına izin vermemelidir. Bu, bir model ile bir kuram arasındaki ayrım için geçerlidir. Bir kuram ile model arasında ve bir model

ile bir kuramın, psikanalitik yorumlama olarak adlandırılan belirli bir bölümü arasında ayrım yaparken yaşanacak karmaşayı önlemeye çalışan psikanalistler, çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalırlar. Şimdi bu zorluklara değineceğim.

4. Bir gerçekleşmeden soyutlama çıkarma işleminde, araya giren model oluşturma safhası nedeniyle gerçekleşmeden doğrudan bilimsel tümdengelim sistemine geçilebilir. Modelden elementler seçilir ve bunlar bilimsel tümdengelim sistemindeki elementler gibi kullanılırlar. Bir modele benzediği düşünülen bir gerçekleşmeyi aydınlatmak için bu işleme ihtiyaç duyulabilir. Ancak sonra bu modelin, çözümü aranan sorunu açıklamakta yetersiz kaldığı görülür. Gerçekleşme yanlışlıkla modelle eşleştirildiğinde ortaya çıkacak durumdan bahsetmiyorum, çünkü yeni bir model oluşturularak bu sorunla başa çıkılır. Belli bir model, belli bir gerçekleşmeye en yakın benzetme olarak görülürken, kendi iç yapısındaki faaliyetlerle gerçekleşmedeki gelişmeleri yansıtamıyorsa bu önemli bir sorundur. Bu sorun model oluşturma'nın kullanıldığı her yerde ortaya çıkabilir ancak psikanalizde olduğu gibi, konu büyüme ve “zihinsel mekanizmalar” olduğunda bu risk daha yüksektir. “Mekanizma”dan bahsederek sanki şunu söylemiş oluyoruz: kullanılan model yaşayan bir organizma yerine cansız bir makineye daha uygundur. Muhtemelen bu durumda, yaşayan

bir organizmanın cansız varlıklarla ortak yönleri vurgulanır. Bu ciddi bir hatadır çünkü biz modellere sorun en karmaşık halindeyken, yani büyüme özellikleri ön plandayken, yani sürecin büyük bölümünde, ihtiyaç duyarız. Mekanizma terimi anlam olarak, gerçekleşmeden tamamen farklı olan, bir makine modelini de içinde taşır. Çok büyük ölçüde soyutlama yapmanın tehlikeleri nedeniyle, model kullanımından vazgeçmek gibi kolay bir çözüme başvurulması mümkün değildir. Bu nedenle psikanalistler kesinlikle, kuram oluşturmanın tehlikelerinden sakınmak için kullanılan modelin -yorumlamayı da bunun içine katıyorum- içinden çıktığı gerçekleşmeye çok yakın olma sorununu yaşayacağı bir durumla karşı karşıya kalacaklardır ki bu gerçekleşme da kendi somutluğu açısından farklılaştığı gerçekleşmeyi temsil etmesi beklendiğinde aynı şekilde güçlükler çıkarır. Bu eksiklik bizlere, beta-elementin düşünmede bir element olarak eksik kalmasını hatırlatır. Modelin bir genelleme olarak kullanılabilmesi için yaşaması gereken dönüşüm, duyu verilerinin alfa-elementlere dönüşmek için yaşadığı sürece benzer. Yeni bir model bulmanın ya da oluşturmanın alternatifi, daha ileri bir soyutlama yapmaktır. Bu durumda modelin yerini Bilimsel Tümdengelim Sistemi alır. Ele aldığımız konulara örnek olarak, T ilişkilerindeki sorunlara bilimsel yaklaşımdan bahsedeceğim.

YİRMİ ALTINCI BÖLÜM

1. Sevgi, Nefret ve Tanımak terimlerinin kendilerinden önce modelleri vardı. Bağlantı, bir model veya bir soyutlama içerebilir. Hastanın bazı problemlerini çözmek konusunda yaşadığı başarısızlık kimi durumlarda modelleri yanlış kullanmasından kaynaklanabilir. Analist kendi modelini oluştururken, böyle durumların farkında olmalı ve bu durumlarda hastanın kullanmış olduğu modeli olduğu gibi masaya yatırmalıdır. Analistin oluşturduğu model, onun sorgulanmaya açık gerçekler üzerine yorum yapmasına olanak sağlamalıdır. Eğer analist hastanın düşünme tarzının yanlış olduğunu ve sorunların bu yanlış düşünme tarzından kaynaklandığını düşünüyorsa; kendine ait bir model ile bir düşünme kuramına gereksinim duyar; bu amaçla hastanın düşünme tarzını açıklayan bir modelden yola çıkarak hastanın düşünme modelini anlamaya çalışır. Bunun devamında, kendi modelini ve soyutlamasını hastaninkiyile karşılaştırabilir. Sözcükleri, söylenen şeyin kendisi olarak ele alan bir hastanın düşündüğünü söylediğimiz zaman, hasta aslında bizim yaptığını iddia ettiğimiz şeyi yaptığını duyumsamıyor olabilir. Düşünmeye ilişkin alışılmış bakış açısıyla böyle bir hastanın bakış açısını karşılaştırmak için uygun bir model ve kuram bulmak şarttır. Daha önce gördüğü-

müz, sindirim sistemine ilişkin duygusal yaşantıdan çıkarılan geniş dağılıma sahip bir model vardır. Kusurları gözle görülür olsa da, bu modeli hafife almaya gerek yoktur - bu haliyle bile “sindirilmemiş gerçekler”den bahsederken işimize yarar. Ancak bu model, düşünmenin psikanalitik açıdan incelenmesi için yetersizdir ve bunun için başka bir modele ihtiyaç duyarız. Bu ihtiyaç özellikle düşünce bozukluklarının psikanalitik açıdan incelenmesi sırasında iyice belirgin hale gelmiştir. Zihinsel gelişim üzerine yapılan incelemeler, bazı bireylerin davranışlarına bakıldığında bu bireylerin düşünme modellerinin sağlıklı bir sindirim sistemiyle veya herhangi bir şekilde sindirim sistemiyle hiçbir ilişkisi olmadığını göstermiştir. Bu nedenle, bu kişilerin nasıl bir model kullandığını anlamak gerekir.

2. Freud, düşüncenin motor boşaltım için bir araç görevi gördüğünü söylemiştir (İki İlke); Yani düşünce artık zihinsel donanımın uyarıların istilasından kurtarmakla ilgilenmek yerine gerçekliğin uygun bir şekilde değiştirilmesinde görev alır. Buna göre, Freud, motor boşaltımın ruhsallığı uyarıların istilasından kurtarma işlevini tamamen yitirdiğini söylemiş olmasa da, düşünce, motor boşaltımın yerini alabilir. Yansıtma özdeşim yoluyla düşünce, daha önce motor boşaltıma ait olan görevi üstlenir. Bu görev, ruhsallığı uyarıların istilasından kurtarmaktır. Tıpkı “hareket”

gibi o da, kişiliğin engellenmeden kaçınma veya engellenmeyi değiştirme tercihiine göre, çevreyi değiştirmeye yönelik olabilir. “Düşünme” bir modele veya bir gerçekleşmeden çıkarsanmış bir soyutlamaya verilen bir isim olarak ele alınabilir. Gerçek bir hasta söz konusu olduğunda sorun, hastanın düşünmek terimi ile neyi kastettiğini belirlemektir. Örneğin bir kişi düşüncelerin kullanılmakta olduğu ve düşüncenin iyi olmayan bir meme, yani “meme ihtiyacı” memesi olduğunu söyleyebilir. Bu durumda sorun, onun bu “nesne”yi, özellikle de hasta onu bünyesinden uzaklaştırmakta başarısız kaldığı durumlarda, kendini içsel uyarıların istilasından kurtarmak için nasıl kullandığını anlamak olacaktır.

3. Eğer “düşünceler”in epistemolojik olarak düşünmeden önce geldiği ve “düşünceler”le baş etmek için düşünmenin bir yöntem veya bir donanım olarak geliştirilmesi gerektiği kabul edilirse, sorun daha basitleştirilmiş olur. Durum böyle olursa asıl konu, “düşünceler”in başka şeylerden kısmen ya da tamamen kaçınmak veya onları değiştirme eylemi için belli ölçüde kullanılıp kullanılmadığının anlaşılmasıdır. “Düşünceler” uyarıların istilası olarak ele alınıyorsa, beta-elementlerin benzeri veya aynısı olabilirler. Böylece, onlar gibi motor boşaltım yoluyla sağaltıma ve motor boşaltımı etkilemek için çalışan kas yapısına etki ederler. Bu nedenle konuşmak, iki değişik faaliyet

olarak ele alınmalıdır. Bunlardan birincisine göre konuşmak, düşüncelerin iletilme şeklidir. İkincisine göre ise konuşmak, kişiliği düşüncelerin ipoteğinden kurtarmak için kas yapısının kullanılmasıdır.

4. Halihazırda varolan bir düşünceyi düşünebilmeyi mümkün kılmak için bir donanım oluşturulmalıdır. Bir düşünce “model”i olarak, (doyurucu olmayan fakat ihtiyaç duyulan türden) bir memenin görsel imgesiyle ilişkilendirilen açlık duygusundan bahsedeceğim. Bu ihtiyaç duyulan nesne, kötü bir nesnedir. İhtiyaç duyulan bütün nesneler kötü nesnelerdir çünkü boşuna ümit verirler. Onlara sahip olunamadığı için ihtiyaç duyulur. Eğer sahip olunsaydı böyle bir eksiklik duyulmazdı. Var olmadıkları için; var olan nesnelerden farklı, tuhaf nesnelerdir. O halde düşünceler veya öncül-düşünceler olan bu ilkel elementler kötüdür, ihtiyaç duyulan nesnelerdir ve kötü oldukları için uzaklaştırılmaları gerekir. Bu nesneleri, onlardan kaçınma veya onları değiştirme yoluyla uzaklaştırmak mümkündür. Eğer kişilik engellenmeden kaçınma güdüsünün etkisindeyse bu sorun boşaltımla çözülür. Kişilik engellenmeyi değiştirme güdüsünün etkisindeyse bu sorun nesnelerin düşünülmesiyle çözülür. Bu, analitik uygulamada analist için karmaşa yaratır çünkü iki kişilik tipi de özünde farklı olan nesneler için aynı adı kullanırlar. Bu farklılık, karşılaştırma yapılarak vurgulanabilir. Kaçınma hakimse, isim, bir beta-

elementi belirtiyor demektir, bu bir şeyin kendisidir, o şeyi temsil eden bir isim değildir. O şeyin kendisi var olmadığı için boşuna ümit verir. Bununla baş etmenin yolu uzaklaştırmadır (boşaltım). Modifikasyon / Değiş-tirme hakimse isim bir alfa-elementi belirtiyor demektir. Yani bu, bir şeyin kendisinin temsilinin ismidir. Bu isim var olan bir şeyin kendisine aittir ve bu nedenle gerekli doyumu sağlayabilir. Ancak zaman geçtikçe karmaşa ortaya çıkacaktır çünkü hasta pek tutarlı davranmaz ve kullandığı isimlerle hangi nesneleri kastettiğini açık olarak ortaya koymaz.

5. Eğer hasta düşünceleri ile “düşünemiyorsa” (yani şunu demek istiyoruz: hastanın düşünceleri vardır fakat düşüncelerini kullanmasını sağlayacak “düşün-me” donanımına sahip değildir) bu, engellenmenin güçlenmesine yol açacaktır çünkü “zihinsel donanımın boşaltım sırasındaki bir gecikmenin neden olacağı gerginliği hafifletmesini mümkün kılacak olan” düşünce yoktur. Hastanın nesnelerden, öncül-düşüncelerden ve engellenmeden ayırt edemediği düşüncelerden kurtulmak için attığı adımlar, onu kaçınmak istediği (ve düşünce kapasitesiyle hafifletilmemiş olan) gerilim ve engellenme yoluna iter. Bu nedenle düşünce kapasitesindeki eksiklik, çifte başarısızlık anlamına gelir. Bu; alfa-elementlerin olmamasından, olsalar bile onları kullanacak donanımın bulunmamasından kaynaklanır. Bu çifte başarısızlık psikotik bir hastanın psikanalizi

sırasında, hastanın alfa-fonksiyonu ve dolayısıyla rüya görme yetisini yeniden oluşturmaya çalıştığı ancak yine de düşünme becerisine sahip olamadığı durumlarda iyice belirginleşir. Bu nedenle hasta, “düşünceler”le başa çıkmak için yansıtımlı özdeşim mekanizmasını kullanır. Ancak eğer alfa-fonksiyon gelişmekte ise buna bağlı olarak gerçeklik ilkesinin hakimiyetinde bir artış ve yansıtımlı özdeşleşmede, hastanın anlam pekiştirme kabiliyeti kazanması ölçüsünde, omnipotent fanteziler bazı niteliklerini kaybeder ve bu şekilde bir değişim yaşanır.

6. Klinik anlamda bu, hastanın konuşmasında kayıp duygusunun artması ile kendini gösterir. Kayıp duygusunun kökeninde, kaybedilen düşüncelerin iyi ve değerli düşünceler olduğuna dair bir farkındalık yatar ve bu anlamda beta-elementlerden ayrılırlar. Aynı şekilde analist de, hastanın yönlendirmelerinin kendisi üzerindeki etkisinin değiştiğini fark eder.

7. Düşüncelerin kullanılmasıyla ilgili bir faaliyet anlamında “düşünme”, yetişkinlerde bile olgunlaşmamıştır ve nesiller boyunca gelişir. Bu noktaya ulaşmak için oldukça bilinçli girişimlerde bulunulur. Sorun (1) “düşünceler”e ve (2) “düşünceler”e karşı geliştirilmiş olan “düşünme”ye bağlı olarak ele alınırsa, daha kolay kavranıp incelenebilir. “Düşünce bozukluklarının” psikanalizinde önce “düşünceler”in gelişimi ve doğası, sonra alfa ve beta-elementler ve son olarak da

“düşünceler”le başa çıkmak için kullanılan donanımın özellikleri incelenmelidir. Ancak bunlar yapıldıktan sonra ruhsal bozukluğun içeriği ve onunla ilgili faktörler incelenebilir. Düşüncelere verilen önceliğe yapılan atıflar ve bunun iki farklı sınıfta ele alınması gerçekleşme ve ona yaklaştığına inanılan temsil kuramının arasındaki tuhaf ilişki ile sınırlıdır. Sınıflama ve öncelik, epistemolojik ve mantıksal açıdan gereklidir. Yani; düşüncenin düşünmeden önce geldiğini söyleyen kuramın kendisi de (bilimsel tümdengelim sistemindeki hipotezler hiyerarşisine göre) düşünmeye ilişkin hipotezden önce gelmiştir. Buna benzer bir öncelik, benim burada bahsettiğim düşünme kuramıyla örtüşen gerçekleşme için de epistemolojik açıdan gereklidir.

8. Bilimsel tümdengelim sistemine gerek duyulur çünkü duygusal yaşantıyı açıklaması için oluşturulan model yeterince soyut değildir. Modelin elementleri, geçmişteki duygusal yaşantılar işlenerek, alfa-fonksiyonla ilgili duygusal yaşantılara uygun olarak, ortaya çıkarılmıştır. Modelin ortaya çıkış şekli, aynı nesneye bakan iki gözün iki farklı görünümü bir görüşte birleştirmesine benzer. Psikanalitik nesneyi inceleyen bilinç ve bilinçdışının psikanalizdeki kullanımı da gözle görülebilen nesnenin gözlenmesinde iki gözün kullanımına benzer. Freud bu işlevi yalnızca ruhsal niteliğin duyu organı olarak tanımladığı bilince atfetmiştir. Bilimsel tümdengelim sistemi duygusal

yaşantıdan farklıdır. Bilimsel tündengelim sisteminde işaretler vardır ve bu işaretlerin kullanımı için geliştirilmiş kurallar vardır. Acaba böyle bir işlem psikanalizde, düşüncelerin ve onları kullanan donanımın gelişimi incelenirken de etkin olarak kullanılabilir mi? Bu soruyu yanıtlamak için bir önceki bölümdeki girişimi yapıp bu arada kitabı da özetleyeceğim.

9. Bir kuramın kullanılması için öncelikle gözleme uygun şartlar olmalıdır. Bu şartların en önemlisi, gözlemcinin psikanalizden geçmesidir. Böylece gözlemcinin, daha önce bilinç ve bilinçdışının ilişkilendirilmesini imkansız hale getirerek gerçekleri görmesini engelleyen, kendi içsel gerilimlerini ve dirençlerini en aza indirmiş olması beklenir. Bundan sonraki adım, analistin kendi dikkati ile başa çıkmasıdır. Darwin, yargıda bulunmanın gözlemin önünü t  kadi  ını belirtmiştir. Yine de psikanalist, yaptığı yorumlamalarla müdahalede bulunmalıdır ve bu müdahaleler yargıyı da içerir. Alfa-fonksiyona olanak sağlayan bir tahayyül durumu, seçilmiş gerçeğin eklenmesi ve model oluşturma ile onların birkaç gerekli kuramı içeren donanımları sayesinde; gözlemde Darwin'in sözünü ettiğı sert kırılganlığın gerçekleşme ihtimali azalır. Böylece analist, gözleme en az zarar verecek şekilde yorumlamalarını yapabilir.

10. "Seçilmiş gerçek", yani paranoid-şizoid durumun nesnelere tutarlılık kazandıran ve böylece

depresif durumu başlatan element, birçok farklı tümdengelim sisteminin ortak noktasında bulunduğu için görevini yerine getirebilmektedir. Seçilmiş gerçeğin zorla benimsetilmesine bir de duygu eşlik eder. Bu duygu, geri dönüşümlü bir bakış açısıyla nesneye bakıldığında ortaya çıkan duyguya benzer. Bütün bu süreç, dikkatin rahatlamasına bağlıdır. Bu, seçilmiş gerçeğin soyutlanmasının ve  zde iminin matriksidir. Bu şekilde oluşturulan modelden ve ona uygun gerçekleşmeden özel bir kuram, bir psikanalitik yorumlama, soyutlanmalıdır. Bu soyutlama, bilimsel tümdengelim sistemiyle ilişkili bir kuram ile bir psikanalitik yorumlama arasındaki farkı içerir. Analistin ilgilenmesi gereken iki model vardır. Bunlardan biri kendisinden oluşturması beklenen modeldir. Diğeri ise hastadan elde edilen verilerin içinde gizlidir.

11. Öncelikle analistin oluşturması gereken modelden bahsedeceğim. Analist bu modeli, yapılandırıdığı kuramın bir bölümü olarak oluşturur. Modelin kendisi, konuşma dilinde farklı kullanılsa da, bir yorumlama değildir. Bununla ilişkili bir kuram olarak Oedipus kuramından bahsedilebilir. Analist, hastanın ortaya koyduğu malzemeye bakarak hastanın bu malzemeyi neden oluşturduğunu ve doğru yorumlamanın ne olacağını belirlemelidir. Model analistin, hastanın aslında söylemekte olduğu şeylerle Oedipus kompleksi olarak bilinen kuram veya kuramların eşleştirmesini

sağlayarak bu belirlemede rol oynar. Model iki grup fikri açıklığa kavuşturur: hastadan elde edilen malzemeyle ilişkin fikirler ve psikanalitik kuramın yapısına ilişkin fikirler.

12. Model oluşturma, psikanalitik kuramın yapısının, psikanalitik uygulamanın anlık gereklerini karşılayabilmesi için gerekli olan esnekliği yitirmeden, korunmasını mümkün kılar. Bir yandan kuram somut olduğu için fazlasıyla katı ve değişmez görünebilir, diğer yandan ise sonsuz sayıda değişime açık olarak değerlendirilebilir çünkü psikanalistler bu açıdan kendilerini bir açmazda hissettiklerinde varolan kuramı kullanmak için çaba göstermek yerine başka arayışlara girerler. Psikanalitik kuram bu yönüyle çoğaltılmaya açıktır. Fonksiyonlar kuramı ve onun temelini teşkil eden model oluşturma sayesinde; analist kendisini ve dolayısı ile hastasını gerçek anlamıyla doyurma fırsatı bulur. Bunu yaparken cansız bir mankenin sözde zihinsel mekanizmalarını değil de, sorunları incelenen gerçek bir kadından veya erkekten bahsedilmektedir. Üstelik bunun için gerekli olan özelleştirme, kuramların çoğaltılmasını içermez. Model; hastanın düşünme tarzı ile psikanalitik kuramın yapısı arasındaki uyuşmayı ortaya çıkarır. Bunu yaparken ilgili kuram ve hastanın sözleri ve davranışlarıyla yakından ilişkili yorumlamaları kullanır. Model oluşturma koşullara bağlı olarak oluşan durumları

arttırırken, psikanalistin çalışma gereçleri olarak ihtiyaç duyduğu psikanalitik kuramların sayısını azaltır. Eğer her analist için, irili ufaklı birçok kuramın en az sayıda belli başlı psikanalitik kurama indirgenerek bir psikanalitik kuramlar el kitabı yazması gibi bir hedef belirlense, eminim belirlenen ana kuram sayısı altıdan az olur. Psikanalizin özelliği, analistin hakim olduğu kuramların sayıca fazla olması değil, analistin karşılaşacağı olasılıkları en az sayıda kuramdan yararlanarak açıklayabilmesidir. Böylesi bir kuramsal donanımın alanı uygulama yöntemine, uygulama yönteminin alanı da model oluşturma işlemine bağlıdır. Model ve kuram arasındaki ayrım açıkça yapılırsa, kullanılmadıkları görüldükçe yeni kuramlar oluşturmak için daha az girişim yapılacaktır. Bu noktada şöyle bir tehlike vardır: Kuramsal sistem yetersiz olduğu için değil, uygun şekilde kullanılmadığı için tıkanıklık yaşanabilir.

YİRMİ YEDİNCİ BÖLÜM

Bu bölümde benim yararlı olduğunu düşündüğüm kuramların nasıl meydana geldiğini konuşacağız. Bunun yanı sıra; fonksiyonlar kuramı ve benim ileri sürdüğüm (bu kitaptaki konuların özeti mahiyetindeki) diğer bazı görüşlerin kullanımına örnek vereceğiz.

T BAĞLANTISI

1. Fonksiyonlar kuramı ve alfa-fonksiyon, psikanalitik kuramın bir bölümü değildir. Bunlar çalışan bir psikanalistin, bilinmeyen bir şey üstünde düşünürken yaşadığı sorunları hafifletmek için kullanacağı çalışma aletleridir.

2. “Fonksiyon” terimi, kişiliğin bir fonksiyonu anlamında kullanılmaktadır, bir matematikçi veya bir matematik mantıkçısı için ifade ettiği anlamı -bu anlamlara benzer özellikler taşısa da- ifade etmez. Ben bu terimin psikanaliz uygulamalarında kullanılmasını öneriyorum. Bu anlamda kullanıldığında terimin tam ismi “kişiliğin psikanalitik fonksiyonu”dur. Ama kısaca “fonksiyon” olarak isimlendirilir ve Ψ işaretiyle gösterilir. Alfa-fonksiyon, Ψ ’nin bir faktörüdür.

3. “Faktör” terimi herhangi bir fonksiyondaki bir elementin ismi olabilir. Faktör, Ψ (ξ)’deki doymamış element (ξ) ile temsil edilebilir ve kendisine benzeyen bir gerçekleşme bulunması gerekir. Kendisini karşılayan (karşılama sözcüğünü matematikteki anlamıyla, bir denklemdaki terimleri karşılamak anlamında kullanıyorum) gerçekleşme her ne olursa olsun, psikanalitik inceleme ile belirlenmelidir.

4. Fonksiyonlar kuramı ve özellikle de alfa-fonksiyon, mevcut psikanalitik kuramları ne azaltır ne de artırır. Bu yönüyle, birazdan söz edeceğim tartışmalardan ayrılır.

5. Melanie Klein yansıtma özdeşleşme infantil korkuların değişime uğraması ile ilgili yönünü tanımlamıştır. Bebek ruhsallığının bir bölümünü, yani kötü duygularını, iyi bir memeye yansıtır. Bu nedenle, zamanı geldiğinde bu duygular oradan alınarak tekrar içe yansıtılırlar. İyi memedeki geçici ikametleri sırasında değişime uğrarlar. Böylece tekrar içe yansıtılan nesne bebeğin ruhsallığı için katlanılabilir bir hale gelir.

6. Yukarıda bahsettiğim kuramdan model olarak kullanmak için şunları soyutladım; kendisine bir nesne yansıtılabilen bir kapsayan ve kapsayana yansıtılacak nesne. Bu nesneye kapsanan adını vereceğim. İki terim de yeterince tatmin edici görünmediği için daha ileri düzeyde bir soyutlama yapmayı gerektirir.

7. Hem kapsayan hem de kapsanan, duygular yoluyla birleşmeye ve birbirine nüfuz etmeye olanak verir. İster birleşmiş veya birbirine nüfuz etmiş ister her ikisini de yapmış olsunlar, ikisi de genelde büyüme olarak tanımlanan biçimde değişirler. Ayrıldıklarında veya duygudan yoksun kaldıklarında canlılıkları azalır, yani cansız nesnelere benzerler. Kapsayan ve kapsanan, psikanalitik gerçekleştirmelerin soyut temsillerinin modelleridir.

8. Soyutlamanın bir sonraki basamağında bir isimlendirme yapılması gerekir. Kapsayanı temsil eden soyutlama için ♀ kapsananı temsil eden soyutlama için de ♂ işaretini kullanacağım.

9. Bu iki işaret de hem belirtir hem de temsil eder. Değiştirilebilir oldukları için değişken veya bilinmeyen olurlar. Sabit oldukları için ancak sabitlerle değiştirilebilirler. Sentaktik amaçlarla kullanıldıklarında ise fanktör – izleç (functor) olurlar.

10. Önceki tartışmamızın ışığında T'nin üzerinde bir kez daha düşündüğümüzde, her ne kadar, esasen iki nesnenin fonksiyonu olsa da, tek bir nesnenin fonksiyonu olarak ele alabiliriz.

T'nin en eski ve ilkel hali, anne ve bebek arasındaki ilişkide görülür. Kısmi nesne ilişkisi anlamında bu, ağız ve meme arasındaki bir ilişkidir. Soyut terimlerle anlatacak olursak bu ilişki ♂ ve ♀ arasındadır (bu işaretlerin kullanımını önerdiğim için kullanıyorum).

T, S ve N faktörlerdir ve bu nedenle de ikinci planda kalırken, ♂, ♀'a yansıtılır ve bunu ortakçı (komensal) terimiyle tanımlayabileceğim bir soyutlama takip eder. Ortakçı (komensal) derken şunu kastediyorum: ♂ ve ♀ karşılıklı çıkarları için birbirlerine bağımlıdırlar ve birbirlerine zarar vermezler. Model açısından baktığımızda, anne bir çıkar elde eder ve bu yaşantı sayesinde zihinsel olarak gelişir: aynı şekilde bebek de çıkar elde eder ve gelişmeye doğru adım atar.

11. Burada iki bireyin paylaştığını söylediğim faaliyet bebek tarafından içe yansıtılır. Böylece ♂♀ donanımı bebekte alfa-fonksiyon donanımının bir bölümü olarak kurulur. Bir nesneyi ağzına sokarak onu keşfetmeye çalışan bebek ortaya bir model koyar. Başlarda anne tarafından, muhtemelen basit belirtici bir fonksiyon olarak yapılan konuşmanın yerini bebeğin kendi bebeksi konuşması alır.

12. Yukarıdaki 11 numaralı maddeyi bir model olarak ele alıyorum. Bu modelden, düşüncelerin gelişiminin gerçekleşmesini temsil eden bir kuram soyutlayarak, şunları ortaya koyuyorum: (a) Kavram Öncesi. Bu terim bir beklentiyi içerir. Bu terim matematiksel mantıktaki bir değişkenin veya matematikteki bir bilinmeyenin benzeridir. Kant'ın boş düşünceye atfettiği niteliğe sahiptir, düşünülebilir ancak bilinemez.

(b) Kavram. Kavram, kavram öncesi uygun duyu izlenimleriyle eşleştğinde ortaya çıkar. Kullanmış olduğum bir cümlede bu model açıkça ortadadır. Kavram öncesi duyu izlenimleriyle olan ilişkisinden çıkarılan soyutlama, ♀'dan ♂'yadır (♂'dan ♀'ya değil).

13. Şöyle özetleyebiliriz: Melanie Klein'ın yansıtmalı özdeşleşme olarak tanımladığı anne-bebek ilişkisi, kavram öncesi ile uygun gerçekleşmenin duyu verilerinin düzenlenmesi için bir donanım oluşturmak amacıyla içselleştirilir. Bu donanım bir modelle temsil edilir: bu bir kavram oluşturmak için kavram öncesi duyu izlenimleriyle eşleştirilmesidir. Model sırayla ♂♀ ile temsil edilir.

14. Kavram öncesinin ve duyu verilerinin ortakçı (komensal) soyutlama ile sonuçlanan tekrarlayıcı eşleştirilmeleri, ♂ ve ♀ için büyümeyi teşvik eder. Yani, duyu izlenimlerini içine alma yetisi ile duyu izlenimlerine ilişkin farkındalık birlikte gelişir. ♂ ve ♀'deki büyüme, 16. ve 17. maddelerde tanımlanacak olan modellerle açıklanabilir.

15. ♀'nin büyümesine ilişkin model için Elliott Jaques'ın reticulum-şebeke kavramından yararlanacağım (Şunu belirtmeliyim ki, ben bunu yaparak onun kavramında değişiklikler yapması gerektiğini söylüyorum. Kavramın içsel niteliklerine dayanarak kendi sözlerimi haklı çıkarmak gibi bir iddiam da yok. Onun kavramı ile benim o kavramı bir model olarak kullan-

mam arasındaki ilişki psikanalizin gelişim seyri sırasında belirlenmelidir). Önerdiğim modeli şöyle anlatabilirim:

♀ çoğalarak gelişir ve birbiri ile bağlantılı uzantılar meydana getirir. Sonuçta bir reticulum-şebeke ortaya çıkar. Bu şebekedeki aralıklar uzantılardır ve de ilmekleri oluşturan iplikler de duygulardır. Tarski'nin doldurulması gereken boşlukları olan anket teşbihini (Mantığa Giriş: Oxford 1956 sf. 5) kullanırsak uzantılar, anketteki boşluklara benzetilebilir. Tıpkı benzeri gibi anketin yapısında da şebekedekine benzer birleştirici iplikler vardır.

16. ♂'ın büyümesine ilişkin model, "içerik"i askıya alan bir ortamdır. "İçerik" in bir bilinmeyen temelden geliştiği düşünülmelidir. Parabol, iki boyutlu bir şekli ortaya koyar. ♂ ve ♀'nin arasındaki ortakçı ilişki ortamı şüpheyi kaldırır. Yani gelişen ♂, paranoid-şizoid durumun elementlerine benziyormuş gibi görünebilir ancak kötülük görme endişesi içermez. Bu; Poincaré'ın tanımladığı ve benim de burada aktarmış olduğum, elementlerin birbiriyle uyuşmadığı durumdur.

17. Yukarıda söz ettiğimiz 15. ve 16. maddelerden sonra bir elimizde ($\text{♀} \neq \text{♀} + \text{♀} \dots$) varken diğer elimizde de ($\text{♂}.\text{♂}.\text{♂} \dots$) vardır. + işaretleri duyguları temsil eden işaretlerle değiştirilebilecek değişkenleri temsil eder. Bunun yanı sıra . işaretleri de şüpheyi temsil eden bir sabiti temsil eder.

18. Büyüyen $\sigma\eta$, yaşayarak öğrenme için gereken donanımaya kaynak sağlar. 5. paragraftan 17. paragrafa kadar olan bölüm tekrar gözden geçirildiğinde, düşüncelerden ve düşüncelerin gelişiminden düşünceleri düşünme donanımının doğduğu görülür. Şimdi bu donanımın doğasını ve işleyişini ele alacağım. Bu donanım, bu girişimin sahip olduğu katı ve kesin yapıya sahip olmaz. Bunun bir nedeni; girişimin bir açıklama olması, diğer nedeni ise benim canlı olan bir şeyden bahsederken donanım ve yapı gibi sözcükler kullanmamdır. Büyüyen $\sigma\eta$ 'yu σ^n ve η^n işaretleriyle göstereceğim. Bu işaretler mantıksal bir anlam taşıyorlar ama zamandan tasarruf etmek için kullanıyorum.

19. Öğrenme; η^n 'in bütünlüğünü koruyarak katılığını¹ kaybetme becerisine bağlıdır. Bu zihin durumuna sahip olan kişi; bilgisini ve deneyimini muhafaza ederek geçmiş yaşantılarını öyle bir şekilde anlamlandırır ki, yeni fikirlere de açık olur. Bu son cümleyi içinden soyutlama yapılacak bir model olarak kullanırsak; η^n 'daki (η) elementleri + sabitiyle tutulmalıdır. + sabiti yenisiyle yer değiştirme becerisine sahip olabilmelidir yani bir başka deyişle değişken gibi işlev görebilmelidir. Ancak bundan sonra duygu değiştirme becerisine sahip bir donanımı temsil edebilir. η^n 'nın tekrar-oluşum becerisi ve kavrama yeteneği, + ile ifade edilen bir duygunun yine + ile ifade edilen bir başka duyguyla yer değiştirmesine bağlıdır. Benzer şekilde σ

elementlerinin ♂'ye nüfuz edebilmesi “.”nın değerine bağlıdır. “+” ve “.”nın değerleri aynı faktör yani duygu tarafından belirlenir. Duygu, kişiliğin bir fonksiyonudur.

20. Şu ana kadar komensal (ortakçı) ismini verdiğim soyutlama türünü tanımladım. Bu soyutlamada nesneler arasında ortakçı bir bağlantı söz konusudur. Zihinsel aktivite ve büyümenin bütün evreleri süresince T, nesneler arasındaki bu tür bağlantıya bağlı kalmıştır. “+” ve “.” duyguları temsil ettiği için, hangi duyguların ortakçı/kommensal bir ilişki ile ve dolayısıyla T ile uyumlu olduğunu bilmek gerekir. –T’yi anlatacağım bir sonraki bölümde bu sorun biraz daha aydınlatılacak.

21. ♂♀ örüntüsü öğrenmeye benzer bir duygusal gerçekleşmeyi temsil eder. Bu duygusal gerçekleşme, zihinsel gelişim yoluyla devamlı yinelenidikçe daha karmaşık hale gelir. Bu büyüyen ve yinelenen olayı (♀ⁿ♂ⁿ ile temsil edilir) açıklamak için, daha gelişmiş ve karmaşık evrelerdeki bir yönünü tanımlayacağım.

♀ⁿ beslenme, nefes alma ve boşaltım ile ilgili ayırışmamış temel kavram öncesi düzeyden başlayan bir dizi basamağın ileri bir boyutunu temsil eder.

22. ♀ ile ♂ⁿ’nin ortakçı/kommensal eşleşmesinden çıkan soyutlamalarda, bazı duygu verilerinin devamlı bağlantıda olduğunu iddia eden, çeşitli hipotezlerin isimlerini meydana getiren sözcükler oluşturulur. Böyle nispeten basit bir başlangıçtan sonra ♀ⁿ ♂ⁿ daha

karmaşık hipotezleri de başarıyla soyutlayabilecektir. En sonunda da bütün hipotez sistemlerini yani bilimsel tündengelim sistemlerinin soyutlayabilecek hale gelir. Bu fazlasıyla karmaşık sistemler asıl hallerinde bile zor tanınır olsalar da, ♀ ile gösterilen alıcı özelliklerini muhafaza ederler. Gerçekleşmeler, kişinin yaşantısındaki ilerlemeyle sınırlı olsalar da, genişleyen gerçekleştirmeye uygun düşecek derecede çevrelerini genişletecek kadar çoğalınca gerçekleştirmelerle ilgili fenomenler çoğalır. Bu nedenle ♂ⁿ'nin, sonsuzluk kavramıyla ifade edilen fenomenolojik bir benzeri olmalıdır.

Birçok bilimsel tündengelim sisteminin elementleri yeniden birleşme yetisine sahip olmalıdır. Bir tündengelim sistemindeki bir hipotezin farklı bir tündengelim sisteminde öncül olarak kullanılması buna bir örnektir. Burada bahsettiğimiz kuramda yeniden birleşme için gereken serbestlik, ruhsallığı kaplayan duygulara bağlıdır çünkü bu duygular, içinde bilimsel tündengelim sistemlerini ve ♂ⁿ'nin elementlerini barındıran bağlayıcı unsurdur. T'nin mümkün olabilmesi için, güvensizliğe ve sonsuzluk duygusuna tahammül etme, ♂ⁿ'deki temel bağlayıcılarıdır.

YİRMİ SEKİZİNCİ BÖLÜM

- T

1. Analistin yorumlama girişimlerini hiçe sayarak ona üstünlüğünü kanıtlamaya çalışan bazı hastalara, yanlış anlama yetisinin anlama yetisinden üstün olduğunu göstermek için yorumlamaları yanlış anladığı gösterilmelidir. Bu içgörü üzerine kurulan yorumlamalar, analizin daha da gelişmesini sağlayacaktır. Eğer hastada düşünce bozukluğu varsa, yanlış anlama üzerine yapılan yorumlamalar hastayı biraz aydınlatabilir ancak analizi pek ileriye götürmez. Bu sorun için daha kapsamlı bir kavram gereklidir.

2. Burada bahsettiğim işlemleri kullanarak önce T işaretiyle temsil edilen soyutlamaya başvuruyorum ve onu -T'ye çeviriyorum. Bu suretle T'deki bütün faktörlerin de tersine çevrildiğini düşünerek, -T'deki faktörleri araştırırken T'deki faktörleri temsil eden kuramları kavram öncesi olarak kullanıyorum. Kavram öncesi olarak kullanılan bu faktörler yeni kullanımlarında ♀ ile temsil edilebilirler. Daha açık anlatmak için şunu söyleyebilirim: Ben gözlediğim şeyler üzerine yargılama yapmak durumunda değil, alıcı gözlem yapma durumundayım. Şöyle de diyebiliriz: Ben gözlem yapma görevi veya gerçekler tarafından emilmiş (absorbe edilmiş) durumdayım. Kısacası zihinsel faaliyetimi

tanımlamanın birçok yolu vardır. Bütün yollar benim bahsettiğim konunun anlaşılmasına yardımcı olabilir ancak hiçbirisi psikanalitik yöntemi açıklamak için gereken hassasiyete sahip değildir. T'deki faktörlerin yeni rolünü göstermek için ♀ işaretini kullanmanın faydası şudur: En azından okuyucunun kavrayışında, uygun gerçekleşmeye rastlamadıkça içi doldurulamayan bir element bulunacaktır. Bu element Ψ (ξ) ile ifade edilebilir. (ξ) doymamış bir elementin işareti olarak ele alınır.

3. Bundan sonraki bölümlerde, kavram öncesinin yeni keşifler için kullanılan gözlemlerin sonuçlarını tanımlanmaya çalışılmaktadır. Bu durumda, kavram öncesi öncelikle elimine edilmesi gereken bir durum değildir zaten hiçbir durumda bu mümkün de değildir.

4. Mutlaka bazı noktalarda neden -T ile temsil edilen bir fenomenin var olduğunu merak etmişsinizdir. Bu sorunun cevabı hastalarla yapılan bireysel psikanalitik çalışmalarda aranmalıdır. Ben yalnızca tek bir faktörü ele alacağım - Haset. Bu terimi kullanırken, Melanie Klein'ın *Haset ve Şükran* kitabında tanımladığı fenomeni kastediyorum.

5. Daha önce T'deki yansıtmalı özdeşleşme rolünü ♀ ile ♂ arasındaki bir ortakçı (komensal) ilişki olarak tanımlamıştım. -T'de, Ψ (ξ) işareti ile temsil edilen hastada görüldüğü gibi; ♀'nın ♂ ile olan ilişkisi ♀+ ♂ ile tanımlanır; bu hastanın ön incelemesinde (ξ)'yi

doymaması beklenen faktörlerden birinin Haset olduğu görülmüştür. Burada + yerine Haset konulabilir. Bir formülasyonu, (daha az soyut işaretler kullanmak amacıyla), bebek ile memeyi temsil eden ve de bebeğin ölmekten korktuğu duygusal durumu bir model olarak ele alarak yapılandırıldığını model şöyledir: Bebek korku duygularını böler ve tüm olanlardan etkilenmeyen memeye olan haset ve nefret duyguları ile beraber memeye yansır. Haset, ortakçı/komensal bir ilişkiye izin vermez. T'deki meme kendisine yansıtılan ölüm korkusundaki korku bileşenini hafifletecektir. Bebek de artık kişiliğinin daha katlanılabilir ve bu nedenle de büyümeyi teşvik edici olan bölümünü tekrar içe yansıacaktır. -T'de memenin ölüm korkusundaki iyi veya değerli elementi hasetle ortadan kaldırdığı ve yararsız kalıntıları bebeğe zorla geri verdiği hissedilir. Başlangıçta ölüm korkusuna sahip olan bebek sonuç olarak tarif edilemez bir korkuyu (Nameless dread) kapsamak durumunda kalır.

6. Hasetle ilişkilendirilen duygunun şiddeti (bu, kişilikte -T'nin meydana geldiği faktörlerden biri de olabilir) yansıtma süreçlerini öyle etkiler ki, yansıtılan şey ölüm korkusundan çok daha öte olur. Neredeyse bebek bütün kişiliği bünyesinden uzaklaştırmış gibi olur. Bu nedenle 5'te tarif edilen mahrum bırakma işlemi daha ciddidir çünkü ölüm korkusunun yansıtılmasından daha kapsamlı bir durumdur. Bu ciddiyet en

iyi şöyle ifade edilebilir: Ölüm korkusunun ortaya çıkmasından önce bulunması gerekli olan yaşama arzusu, haset duyan memenin ortadan kaldırdığı iyiliğin bir bölümüdür.

7. Bebek yansıtma yapmaya haset tarafından zorlandığı için, yansıtma ruhsallığın haset duyarak mahrum bırakılması olarak algılanır (T’de olsaydı yalnızca ölüm korkusu ortadan kaldırılmış olurdu). Bu nedenle mahrum bırakılmış ölüm korkusunu tekrar içe yansıtacak veya zorla içine alacak bebekler az bulunur. T’de ♀♂ gelişme ortamlarını bulabilirler çünkü bebek bu ikiliyi tekrar içe yansıtabilir. Ancak $-\text{♀}$ ve $-\text{♂}$ kendilerini az çok bir ruhsallık biçiminde örtecek olan bir nesneye geri gönderilirler.

8. T’deki ♀♂ gibi tekrar içe yansıtıldığını söylediğim nesnenin içindeki ♀ ve ♂ elementlerinin ilişkisi ortakçıdır. $-T$ ’de bu ilişkide haset vardır ve bu nedenle $-\text{♀}$, $-\text{♂}$ ve $-(\text{♀♂})$ ‘yi daha detaylı olarak ele almak gerekir. Tutarlı bir kuram altında bağdaştırılması zor olan tuhaf özellikleri vardır. Açıklama yapmaya girişmeden bu özellikleri tanımlayacağım.

9. Öncelikle baskın özelliğini ancak “(on)suz-luk” olarak tanımlayabilirim. Dışı olmayan bir içsel nesnedir. Bir vücuda sahip olmayan bir sindirim yoludur. Psikanalizde bahsettiğimiz üstbenliğin özellikleriyle neredeyse ilgisi olmayan bir “üstbenlik”dir. Ahlaki değerleri olmayan hasetlik içeren bir ahlaki üstünlük

iddiasıdır. Kısaca bu, iyi olandan hasetlik içeren bir arınma veya mahrum kalmanın doğurduğu bir sonuçtur ve iki kişilik arasında 5'te tanımlanan arınma işlemine devam etmeye mahkumdur. -♀-♂, sırayla yokluğa dönüşen boş bir üstünlük-aşağılıktan daha fazla bir şeyler ifade edene kadar mahrum bırakma işlemi devam eder.

10. Üstbenlikle olan benzerliği açısından bakıldığında - (♀♂), kendini üstün bir nesne olarak göstermek için her şeyde hata bulmaya çalışır. En önemli özelliği, kişilikteki her türlü yeni gelişmeye nefret duymasıdır, yeni bir gelişmeyi, yok edilmesi gereken bir rakip olarak görür. Bu yüzden doğruyu arama, gerçeğe ilişki kurma ve kısaca bilimsel olma eğilimleri ortaya çıktığında, yıkıcı saldırılarla ve "ahlaki" üstünlüğün yeniden ileri sürülmesiyle karşılaşır. Bu da ahlak kanunlarının ve ahlak sisteminin, bilimsel kanunlara ve bilimsel sisteme göre üstün tutulmasını zorunlu kılar.

11. 10. paragrafı başka türlü ifade edecek olursak, en önemli kapasitesi suçluluk uyandırmak olan bir gücün sağlanmaya çalışılmasıdır. Suçluluk uyandırma gücü, bebek ve meme arasındaki ilişkide yansıtılmalı özdeşleşmenin işlemesi için gerekli ve uygundur. Bu suçluluk şu bakımdan ilginçtir; ilkel yansıtılmalı özdeşleşme ilişkisine baktığımızda bize bu suçluluğun anlamsız olduğunu söyler. - (♀♂) kendini yapıcı faaliyetlere açmadığı için vicdanla çelişir.

12. ♀♂'nin öğrenme (T) fonksiyonunun aksine – (♀♂), anlamlı ♂ elementlerinin –♀'ye tabi olmak için toplanması ile ilgilenir. Böylece bu elementler anlamlarından sıyrılırlar ve geriye yalnızca değersiz kalıntılar kalır. Analistin yorumlamaları bu şekilde ele alınan ve anlamdan yoksun kalan ♂ elementlerinin bir bölümüdür. Bu hasetlik barındıran çıkarım T'deki ♀♂'ye özgü soyutlama işlemiyle çelişir. –♀♂'nin benliğe benzer fonksiyonu benlik fonksiyonundan farklıdır çünkü bilgiyi ilerleteceğine ona zarar verir. Bu yıkıcı faaliyet, – (♀♂)nin “üst” benlik niteliğinden çıkarılan “ahlaki” niteliklerle belirtilir. Diğer bir deyişle – ♀♂, ahlaki üstünlüğü ve öğrenmeMENin iktidarındaki üstünlüğü ortaya koyar.

13. – (♀♂) başarılı bir şekilde işlendiğinde, –♀'nin gelişiminde ve gücünde bir ilerleme ve ♂ elementlerinin –♂'ye dönüştürülmesinde çoğalma sağlanır. Diğer bir deyişle, nasıl ele geçirilmiş olursa olsun, alfa elementler, beta elementlere dönüştürülmek üzere kullanılır. Uygulamada bu şöyle anlatılabilir; Hastanın hayatında gerçek nesneler ve nesnelerin kendilerinden çok anlamından sıyrılmış ve gözden çıkarılmış düşünce ve kavramların kalıntıları olmaları anlamında gerçek sayılabilecek tuhaf - bizar nesneler vardır.

14. T'nin –T ile ilişkisi şöyle özetlenebilir: T'de soyutun ve genelin özelleştirilmesi ve somutlaştırılması mümkündür. Ancak –T'de bu mümkün değildir çünkü

soyut ve genel var oldukları sürece o şeyin kendisi gibi algılanırlar. Bunların tam tersine T'de özel genellenebilir ve soyutlaştırılabilir ancak -T'de özel bütün niteliklerinden mahrum bırakılır ve sonuç soyutlanma değil mahrumiyet olur.

15. Sonuç olarak şunu da belirtmek istiyorum ki, içinde T ve -T işaretlerini kullandığım kuramların gruplardaki gerçekleştirmeleri temsil ettiği görülebilir. T'de grup yeni fikirlerin ve kişilerin katılımıyla büyür. -T'de ise yeni bir fikir (veya kişi) değerinden sıyrılır ve grup bu yeni fikirle birlikte değer kaybettiğini hissederek. T'deki ortam akıl sağlığına yardımcıdır. -T'de ne grup ne de fikir ayakta kalabilir. Bunun bir nedeni sıyrılmaya yol açan yıkım, diğeri ise sıyrıлма sürecinin bir sonucudur.

NOTLAR

1.5.1 “Gerçekleşme” terimi Euklides geometrisindeki anlamıyla (üç boyutun gerçekleştirmelerinden birinin basit alan yapısı olması) kullanılmıştır. Bu ifade; *Algebraic Projective Geometry* (Cebirsel Yansıtımlı Geometri, Semple ve Kneebone) (O.U.P., 1956) Bölüm 1’de geometri kavramı anlatılırken kolay anlaşılır bir şekilde kullanılmıştır

1.5.2 “Tümdengelim sistemi” veya “bilimsel tümdengelim sistemi” terimleri *Scientific Explanation* (Bilimsel Açıklama, Braithwaite) (C.U.P., 1955) Bölüm 2’de ve sonrasında tanımlanan mantık sistemlerine benzer olarak kullanılmıştır.

1.7.1 Karşılaştırm: *The Logic of Scientific Discovery* (Bilimsel Keşfin Mantığı), K. R. Popper (Hutchinson, 1959) sf.35, not 2’de bu zorluk çok iyi anlatılmıştır.

2.1.1 *Two Principles of Mental Functioning* (Zihnin İşleyişindeki İki İlke) S. Freud. (C.P., 1911, Vol. IV). Bu bölümdeki alıntılar ve referanslar, alfa-fonksiyon kavramını kullanmak istediğim alanın sınırlarını çizmek için kullanılmıştır. Yani bu alıntı ve referanslar bir bilimsel kuramda kullanılacak olsalardı veya fonksiyonlar kuramı ile birlikte kullanılacak bir faktör olsalardı daha özensiz seçilebilirlerdi.

2.2.1. S. Freud (1954), *Interpretation of Dreams* (Düşlerin Yorumu), sf. 615.

2.3.1. S. Freud, *Two Principles of Mental Functioning* (Zihnin İşleyişindeki İki İlke) (C.P.), Bölüm IV, sf.15.

2.5.1., Bazı Şizoid Mekanizmalar Üzerine Notlar, M. Klein, *Developments in Psycho-analysis* (Psikanalizdeki Gelişmeler), sf. 300.

2.5.2. M. Klein, *a.g.e.*, sf. 293.

2.5.3. Benlik Gelişiminde Sembol Oluşumun Önemi. M. Klein, *Contributions to Psycho-analysis*, (Psikanalize Katkıları), sf. 236.

2.5.4. Psikotik ve Psikotik Olmayan Kişiliklerin Farkı. W. R. Bion.

3.2.1. ve 3.2.2 “Fenomenler” terimini, Kant’ın ortaya koyduğu ikincil ve birincil nitelikler için kullanıyorum. “Şeyin kendisi” terimini de Kant’ın yaptığı gibi, insanlığın tanınması mümkün olmayan nesneler için kullandım.

5.1.1. Burada “haset” terimi Melanie Klein’in *Envy and Gratitude* (Haset ve Şükran) detaylı olarak tanımladığı fenomeni anlatmak için kullanılmıştır.

5.2.1. Bkz. 4.4.

5.3.1. W. R. Bion, «The Differentiation of Psychotic from non-psychotic Personalities» (“Psikotik ve Psikotik Olmayan Kişiliklerin Farkı.” *Int. J. of Psycho-analysis*.

5.3.2. Bkz. 6.2.

7.3.1. “Bilincin bilinçdışından farkı.” Bu terimlerin kullanımı, daha kesin terimler bulunamadığı zaman muğlak terimlerin kullanılmasına bir örnektir. Belli bir bilinç veya bilinçdışından söz etmiyoruz çünkü o zaman bir gözlemciden iki nesneyi birbirinden ayırması istemiş gibi olur. Yine de bu anlamı tamamen dışlamıyorum çünkü elementler arasında bilinçli ve bilinçdışı olmak üzere ayırım yapıldığında bir bilinçdışının varlığından söz etmek mantıklıdır.

10.1.1. Bu, akıl hastalıklarına ilişkin bilinen fikirlerle uyuşmayan bir sezgiyi içerir. Amaçlı davranışlardaki amaç, kişiliğin psikotik olmayan bölümü tarafından kontrol edilmeli ve yönlendirilmelidir. Beta-perde özgü zihinde uyandırma başarılıysa bu, hastanın hakiki terapötik malzemeden (yani doğrulardan) yoksun olduğunu gösterir. Bu nedenle hayatta kalma ile ilgili dürtülerinin üzerinde çok fazla çalışılır ve terapötik açıdan fakir olan malzemeden şifa elde edilmesi hedeflenir.

10.2.1. Yönün tersine çevrilmesi, düşüncelerin boşaltımla tedavi edilmesi ile uygunluk gösterir. Yani eğer kişilik düşünceleri “düşünmesini” sağlayacak donanımdan yoksunsa fakat kendini uyarıların istilasından kurtardığı gibi ruhsallığı da düşüncelerden koruyabiliyorsa, o zaman

kullanılacak yöntem alfa-fonksiyonun tersine çevrilmesi olabilir

10.2.2. Alfa-elementlerin kendilerini beta-elementlerden farklı kılan özelliklerden sıyrılması önemlidir. Bir bilimsel tümdengelim sisteminin ismi olan (rneğin: “Baba”) bir kelimeye ilişkin kuram sayesinde bir model oluşturulur. Bilimsel tümdengelim sistemi bir dizi hipotez içerir. Sistem, belli elementlerin sürekli bir arada bulunduğunu ifade eder. Bu birleşim ve birleşmiş elementler kavram öncesine (bireyle ilgili ön bilgi) ve bireyin kavram öncesine yakın bulup kavrama dönüştürdüğü gerekleşmelere tabidir. Buna karşılık, kavram (daha birçok gerçekleşmeye benzetilen) bir soyutlama veya model haline gelir. Bilimsel tümdengelim sisteminin devamlı bir arada olduklarını söylediği (ve bu ifade nedeniyle bireyin zihninde de sürekli bir arada bulunan)bu çağrışımlar bilimsel tümdengelim sisteminin ismi olan kelimedenden sıyrılırlar ve böylece yalnız “Baba” ismi geriye kalır. “Baba” isminin sosyal değeriyle veya bu isimle adlandırılan bilimsel tümdengelim sisteminin sosyal uyarlamasıyla ilgilenmiyorum. Benim üzerinde durduğum; meselenin neşredilmemiş ve bu yüzden de bireyin kendisine özel olan yntdr. İşte fenomenin bu ynt, neşredilerek Kant’ın birincil niteliklere atfettiği evrenselliğe sahip olmadıkça (Kant’ın deyimiyle) ikincil nitelik olarak adlandırılır.

12.6.1. Okuyucunun dikkatini kendimin kullandığı ve (açıkça değil de) içinde bir model barındıran ifadelere yneltirsem ilerlemek imkansız olur. Yine de ara sıra burada yaptığım gibi yorumlarımı eklersem, anlattığım sorun açıklığa kavuşacaktır. “Huzur” terimi, fiziksel gelişim gibi zihinsel gelişim de zihinsel sindirim sisteminin iyi çalışmasına bağlıdır. Benzer şekilde gelişim bir dışsallaştırmayı gerektirirken, kuşatma bir işelleştirme ile olur. Okuyuculardan bazıları bilinçdışı bir şekilde huzur teriminden (kuramı kendine yakın bulmasa da, modelin doğasında bulunan somutlaştırmanın etkisiyle) etkilenecektir. Öte yandan, “gelişim”de gizli olan modelden hiç mi hiç etkilenemeyebilir. Fowler’ı okuyanlar için “Kralın

İngilizcesi” iyi İngilizce yazma sorunuyla benzerlik gösterir (bkz. Bölüm 3’te metaforla ilgili yorumları). Kimse Fowler’ı iyi İngilizce yazma konusunu küçümsediği için suçlayamaz: Bu konuyu “Gösteriş ve Zerafet” başlığı altında inceler. Çalışan psikanalist için, düşünme ve iletişim becerisiyle ilgili sorunların kökünde (veya kaynağında, veya matriksinde) bu yatar. Bu sorunlar da herhangi bir gerçek bilgiye ulaşma ihtimali ile ilgilidir.

12.7.1. “Meme” terimi Melanie Klein’ın kullandığı kavram için kullanılmıştır.

12.8.1. Bu fikir Freud’un birincil süreçlere ilişkin görüşüyle uyuşabilir (Düşlerin Yorumu, sf. 602).

12.12.1. “Kapsama”. “İçsel” ve “dışsal” nesneler gibi terimleri kullanmayı gerektiren bu ve bunun gibi paragraflarda kapsayıcı ile ilgili modeli kabul ediyorum. Bu modeli isteksizce kullanıyorum çünkü olgunlaşmamış bilimsel düşünceye daha uygun düştüğünü düşünüyorum. Ancak bu çalışmanın doğası gereği ve bu çalışmaya yönelik bilimsel yaklaşım için uygun dilin bulunamaması nedeniyle, uygunsuz olduğunu bildiğimiz veya tahmin ettiğimiz modelleri de kaçınılmaz olarak kullanmak zorunda kalıyoruz çünkü daha iyisini bulamıyoruz.

12.12.2. “kötü meme”. Burada yine bu kitabın sayfalarında sıkça karşılaştığımız bir yöntem sorununu görüyoruz. Kitapta bu soruna örnek teşkil edebilecek diğer yerleri belirtmiyorum ve hataları düzeltme hoşgörüsünü okuyucuya bırakıyorum.

“kötü meme” derken neyi kastettiğim sorulursa, yalnızca bebeğin kastettiği şeyi kastettiğimi söyleyebilirim. Bu kastedilen şeyin ne olduğu sorulursa da şunu diyebilirim: ampirik analiz yaşantıları sırasında hasta, bana başarıyla ilettiğini düşündüğüm belli bazı duyguları gösterir. Analiz uygulamasına bağlı bazı nedenlerden dolayı bu duyguların neler olduğunu söylemeliyim. Bunu yapmak için belli malzemelerden (bu malzemelerin kaynağını daha sonra açıklayacağım) yararlanıp bir model oluşturmalıyım. Bu modeli odada olanlarla karşılaştırmam ve hastanın kapsadığını

söylediği şeylerin arasında “kötü meme”nin olduğuna dair yorumumu ortaya koyarım. Benim gördüğüm şekliyle bebeğin ve analistin bakış açısını şöyle anlatabilirim: A. Bence bebek hoş olmayan bir duygusal yaşantı içerisinde. B. Bence bebek kötü bir memeyi kapsadığını düşünüyor. A. Bence acı veren duygusal yaşantı kavram-öncesi ile beta-elementin bir araya gelmesiyle ilgilidir. B. Bebeğin kişiliğine bağlı olarak bence bebek şunları yapabilir: (1) beta-elementi dışarı atıp, düşünme kabiliyetsizliğinin temelini atabilir. (2) beta-elementi kavram öncesi ile yan yana kabullenebilir, içsel engellenmeye tahammül edebilir ve böylelikle alfa-fonksiyon sürecinde ve alfa-elementleri oluşumunda yer alabilir. Kavram öncesi ile ilgili soruna, tanımlayıcı hipotezlerle ilgili bölümde değindim. Düşünce bozukluğu olan hastaların analizinde analist, mümkünse kendisi için bir yöntemsel yapı oluşturmaya ihtiyaç duyar. Ancak (sorunun en önemli noktası da budur) bebeğin bir duygunun ne olduğu konusundaki düşüncesine ilişkin bir fikir de oluşturmaya çalışmalıdır. Zira düşünce bozukluklarında bebeklik yaşamında bu sorunun ortaya çıktığı ve çözülenemediği ortadadır. Ancak bu noktada, Kant gibi bir için, infantil düşünceler, kavramlar ve fikirler ile erişkinlerin “duygular” diye adlandırdığı durum arasında absürd bir nedenselliğe ulaşmak için çok erken olabilir. Muhtemelen cevap şu olacaktır: Yalnızca Kant gibilerin böyle sorunları olabilir ve bu sorunları onun gibiler çözebilir. Kant gibi olmayanların ya (a) böyle sorunları yoktur, ya da (b) böyle sorunları vardır ve düşünce bozukluklarına sahip olurlar.

13.1.1. Bunun uygulamada ne anlama geldiği, kuramlar antolojisi tartışılırken ele alınır. Sorunun boyutları hakkında fikir edinmek isteyenler J. O. Wisdom’un «A Methodological Approach to the Problem of Hysteria» (“Histeri Sorununa Yöntemsel Bir Yaklaşım”) isimli yazısını inceleyebilirler (Hollanda Psikanaliz Derneği’ne verilmiştir, Amsterdam, 16 Aralık 1957).

18.3.1. İki kuramın özellikleri arasında ayırım yapmak önemlidir. Alfa-fonksiyon kuramı, analistin henüz olgunlaşmamış yeni bir kuram oluşturmada çalışabilmesini mümkün kılmak için

ortaya konmuştur. Freud'un bilinçliliğin ruhsal niteliğin duyu organı olduğunu söylediği kuram ise bilinen psikanalitik kuramın bir bölümüdür. Bkz. Bölüm 18.

19.1.1. Analistin etkin kılmaya çalıştığı süreç (düşünce bozukluklarını incelediği durumlarda) aynı süreci hastada inceleyebilmek için tasarlanmıştır. Psikanalistlerin fanteziler adını verdiği şeyler, (en azından bazı durumlarda) hastanın bir zamanlar duygusal yaşantılarıyla eşleştirmiş olduğu modellerden günümüze hayatta kalmış olanlardır. Bu anlamda Oedipus miti, bir bebek duygusal yaşantısıyla eşleştirilmiş bir modelin hayatta kalmasıdır. Eğer vakada bir düşünce bozukluğu varsa, bu modelin hiçbir zaman düzgün olarak oluşturulmamış olduğu varsayılacaktır. Sonuç olarak ödipal durum, hatalı gelişmiş veya var olmayan bir durum olarak ele alınacaktır. Böyle bir hastanın analizi (şayet analiz ilerliyorsa), bahsettiğimiz gibi bir model oluşturma çabalarını açığa çıkaracaktır.

Bkz. Ayrıca Frege Grundgesetze, Vol.1, sf.3. Geach-Black çevirileri, sf. 154. Burada doymamış kavramını tartışır.

19.2.1. Böyle nesnelerin ortaya konması, Frege'nin Grundlagen der Arithmetik sf. 55-56'da Mantıksal Nesnelerin ortaya konmasına karşı itirazı tarzında itirazlara açıktır. Psikanalist, alfa-fonksiyonun faktörleri olarak bahsettiği elementleri ortaya çıkarmak için analizdeki duygusal yaşantıya bel bağlamalıdır. Eğer bu faktörlerden bazılarının somut nesnelerin duyu izlenimlerine benzer şekilde tanımlanmayı hak ettiklerini düşünüyorsa, uygun tanımlayıcı hipotezler oluşturulmalı veya bu faktörler halihazırda tanımlayıcı hipotezlerin ismi olan terimlerle isimlendirilmeliler.

Bu nedenle analist (binoküler algı ve onun sonucu olarak bilinçli ve bilinçdışı düşüncenin korelasyonu sayesinde) modeller ve soyutlamalar yapma becerisine sahiptir. Bu yolla hastanın bunu yapma konusundaki yetersizliğini de ortaya çıkarmış olur.

Bunun daha ayrıntılı bir tanımlaması, klinik psikanaliz tanımlamasının içine girer. Ancak burada bu konuya

girmeyeceğim ve yalnızca benim konumla (yani yaşayarak öğrenmede analistin yöntem sorunu) ilgili olarak üstünde duracağım.

19.3.1. S. Freud, *Düşlerin Yorumu*, Bölüm VII B.

19.4.1. Kavram öncesi ve gerçekleşme yaşantısının, bir kavramın yaradılışını teşvik eden sürece benzer bir süreç.

20.7.1. Bu fenomenin önemi yaşantıya eşlik eden duyguyla birlikte değişir. Hasta faaliyetinin bir boşaltım olduğuna inanabilir ancak bu inancının kaynağında hastanın kendisini saldırgan, keyifsiz veya kendisine kötülük yapılacağı gibi hissetmesi vardır. Eğer hastanın yaptığı faaliyet (analistin deyimiyle) normal sözel iletişimse, hasta “ne hissettiğini” bilmiyordur. Hastanın davranışı görüntüde 9.4.’te tanımladığım rüya haline benzer. Bu aslında bir -görünüm ve düşüncelerin bilinçli ve bilinçdışı olarak ayrılmasını etkileyemez. Eğer rüya doğru olsaydı, klinik durumda bilinçlilikle bilinçdışı arasındaki ayrım ortaya çıkardı: bu ayrım hastanın bilinçdışıyla, analistin de bilinçlilikle (veya tam tersi) özdeşleşme kurduğu durumlarda ortaya çıkar.

21.3.1. Bkz. 22.8.

22.1.1. Bkz. R. E. Money-Kyrle, *İnsanın Düşlediği Dünya*, Bölüm IV. Onun kitabında tartıştığı sorun da aslında burada psikanalitik yöntemin kısıtlı alanında tartışılanla aynıdır. Money-Kyrle her insanın hayatı boyunca yaptığı görevlerde bununla karşılaştığını belirtmiştir.

22.2.1. Bkz. H. Rosenfeld *Madde Bağımlılığı Üzerine*, Int. J. of Psycho-Anal., Vol. XLI, sf. 472. Burada bebeğin “Baba” dediği modelle anlatmaya çalıştığım sorun görülecektir. Rüya sırasında meydana geldiği söylense bile bu, uykuyla sınırlı olmayan zihin tutumuna bir örnektir.

22.3.1. Kant, *Saf Mantığın Eleştirisi*. Çeviren: N. Kemp Smith, B XXVII-XXVIII, İkinci Baskının Önsözü.

22.6.1. H. Segal, *Sembol Oluşturma Üzerine Notlar*, Int. J. of Psycho-Anal. 1957. Somutlaştırma ve soyutlaştırmayla ilgili olarak yazarın denklem hakkındaki yorumlarına bakınız.

23.1.1. H. Poincaré. *Bilim ve Yöntem*. (Dover Yayınları).

24.1.1. Bkz. J. O. Wisdom, Histeri Sorununa Yöntemsel Bir Yaklaşım, Int. J. of Psycho-Anal., Vol. XLII. Ayrıca Melankoliyle İlgili Psikanalitik Kuramların İncelenmesi.

27.19.1. Elliott Jaques, Çalışma Kabiliyetindeki Bozukluklar, Inst. J. of Psycho-Anal., vol. XLI, 1960. Bana göre (Elliott Jacques'ın deyimiyle) lizis ve tarama işlemleri, paranoid-sizoid durumun tutarsız elementleri ile ilgili olabilecek bir kavram öncesi sisteminin varlığına bağlıdır. Son derece gelişmiş bilimsel inceleme bana; taramanın suretini etkilemek için kuramları veya bilimsel tımdengelim sistemlerini araç olarak kullanıyormuş gibi bir izlenim veriyor.

Açgözlülük ve engellenmeye
tahammülsüzlük, 62

Alfa elementler,
tarifi, 85-86

gerçekleşmemesi, kişilik için
felaket, 79

rüya düşünceleri ve depolama
için önemi, 32

sıralaması, 47-48

bilincin bilinçdışı tarafından rahatsız
edilmesini önlemede, 44-45

Alfa fonksiyonu,

sindirime benzetme, 70-71

duygusal yaşantının dönüştürülmesi,
104

bilinmeyen olarak, 74-75

tanımı, 57-58

ona karşı yapılan saldırıların etkisi, 36
kusuru, nesnel ve öznel karmaşası,
104-105

dikkat ile ilişkisi, 30

kodlama ile ilişki, 30

bağlantıya saldırılarla ilişkisi, 52-54
uyuyamama ve uyanamama ile
ilişkisi, 33-34

annenin reverie (tahayyül) kapasitesi
ile ilişkisi, 72

tersi, 57-58

birincil ve ikinci süreçler kuramının
yerine geçmesi, 97

bilinmeyen olarak kullanımı, 28

uyanırken ve uyurken oluşan duygusal
yaşantılar üzerine çalışmalar, 32

Anal-erotizmin, etkisiz yorumlamaları, 51

Anlatımsal biçim ve neden-sonuç kuramı
ile seçilmiş gerçeklerin
karşılaştırılması, 126

Bağlantılar,

Dolaysız kanıtlar, 81

S, N ve T bağlantıları, 23, 80, 87

Bir seansın "anahtarı", 83-84

Bağlara saldırı, bilicinin yansıtması
özdeşleşmesi ile ilişkili olarak, 52

Beta elementler,

kronolojik olarak alfa elementlere
göre öncelikleri, 69-70

ve "ruhsal yapıyı uyarıların
yığılmasından kurtarması" (Frued),
33

ve sindirilmemiş olgular, 33

kendinde şeyler olarak, 32

tuhaf nesnelerle farkı, 58

eksikliği, model eksikliğine benzerliği,
135

boşaltımı, kas hareketleri sayesinde,
41-42

boşaltımı, alfa fonksiyonun önünü
alacak şekilde, 70-71

boşaltımdan ayırt edilememesi, 104-105

mahrumiyet sonucu gelişmesi, 161-162

eyleme vurma ile ilişkisi, 33

perdeleme, 54-56

Bilgi, kuramı

ve T, 88-89

klinik psikanalizle ilişkisi, 15

Bilimsel araştırma, canlıların cansız
niteliklerine adapte edilmiş
metotlar, 42

Bilinç,
 ve bellek, 48
 ve bilinçdışı, aradaki bariyer, 47
 ruhsal nitelikleri algılayan duyu
 organı, 30, 95-97
 hatalı, 53
 analiste yansıtılan, 51

Bilinçdışı
 o ve bilinç arasındaki bariyer, 47
 hasarlı, 53

**Birincil süreç, kuramı, alfa fonksiyonla yer
 değiştirmesi, 97**

**Boş düşünce, kavram öncesi ile benzerliği,
 150**

**Boşaltım, düşüncelerin, düşünce
 kapasitesi uygun değilse, 139-140**

Bölme
 Ve yansıtılmalı özdeşleşme, 31
 Meme ile ilişkisi, 38
 Somut ve ruhsal doyum arasında, 37-38

**Bradley, F. H., Principles of Logic
 (Mantığın Prensipleri), 104**

**Braithwaite, R. B., Scientific Explanation
 (Bilimsel Açıklama), 163, n.1.5.2**

Cansız nesneler ve bilimsel araştırma, 42

**Çarpık temsil edilme,
 ve T, 89-90
 yöntemlerin yerleştirilmesi, 93-94**

**Darwin, Bernard, gözlemi engelleyen
 yargı, 143**

**Depresif durum ve Paranoid – şizoid, 123-
 124**

Dikkat,
 Fried'a göre, 30
 Modelle ilişkisi, 126-127

**Doymamış element,
 Psikanalitik nesne ve, 120
 Gerçekleşme ile karşılanan, 148**

**Doyum gerçekleşmediğinde terk edilen
 varsanı, 90**

Duygular, temel, bağlantılar gibi, 79-80

**Duygusal yaşantılar,
 ve alfa fonksiyon, 32-35
 alfa fonksiyon sayesinde uyaklılıkla
 uykuyu ayırtlaştırması, 33-34
 alfa elementlere dönüşümü, 33**

Duyu
 Niteliğinin anlaşılması, 29
 ruhsal nitelik ile ilişkili duyu verisi,
 95-96
 duyu algısı ve beta elementler, 59

Düşünce
 Ve engellenmeye tahammülsüzlük, 62
 Temel işlevinden öz-bilgiye
 dönüştürmek, 101
 Freud'a göre, 61

Düşünceler
 “yok şey” olarak, 69
 Boşaltımı, engellenmenin önüne
 geçmek için, 139
 Düşünme öncesi, 139

Düşünme
 kapasitesi, nesiller tarafından halen
 geliştirilmekte olan, 141
 için uygun olmayan araçlar, 140
 nin kökeni, ve yansıtılmalı özdeşleşme,
 64
 için yetersiz donanım, 42
 çifte hasarın doğası, 140

**Düşünce bozuklukları,
 sorununa eklenen yeni boyutlar,
 psikanaliz sayesinde, 15
 sorunu, bilimsel filozofunkine
 benzerliği, 115**

Engellenme,
hoşgörüsüzlük sonucu oluşan
bozulmuş alfa fonksiyon, 70-71
kritik bir kararın değişimi ya da
bozulması, 63
hoşgörüsüzlüğü, 61-62
acı, T ile ilişkili olarak, 89-90
algısı, 68

Faktör,
tanımı, 26
bu kitapta tanımlanan kullanımı, 25

Fonksiyon, bu kitapta tanımlanan
kullanımı, 25

Fonksiyon, kuramı,
analitik kurama kattığı esneklik, 26
ve anlam, 48
ve geçerlilik, gelişime dayalı, 48
temel alındığı yorumların etkisi, 48
düşünce süreçlerini anlamada, 61
psikanalitik kuramın bir bölümü
olmayan, 147
kuramsal yapıda esnekliğinin ve
katılığın birleşimi, 76-77

Fonksiyonların kuramı ve anlamı, 48

Fowler, H.W. & F.G., *The King's English*
(Kralın İngilizcesi), 165, n.12.6.1

Frege, G., *Grundgesetze*, 168, n.19.1.1

Freud S.,
dikkat ve kodlama, 30
bir duyu organı olarak bilinç, 29
uyaran birikintilerinin boşalımı, 41
Interpretations of Dreams (rüyaların
yorumu), 169, n.19.3.1
birincil ve ikincil süreç modelleri, 99
acı ve hazzın nitelikleri, 29
düşüncenin temsil etkinliğinden
doğan düşünce, 100

Geçerlilik (bkz. Fonksiyonlar – kuramı), 48

Gerçekleşme
Ve fonksiyonlar kuramı, 26
özgün şeklinin modelden açığa
çıkması, 108
duyu olarak kullanımı, 163
benzeri soyutlamaların oluşumda
bilinmezliği, 91, 107

Gerçekleşmede gerekli olmayan
tütmedengelem sisteminin mantığı,
124

Gerçeklik İlkesi
Haz ilkesi ile eş zamanlı, 62,64
Freud'un tanımlaması, 29

Haset,
ve alfa fonksiyonun yok edilmesi, 39
ve açgözlülük, 39
ve bölme, 38
M. Klein'in tanımlaması, 25
gruplarda, 162
kommensal /ortakçı ilişkisi
engelleyen, 157-158

Hipotez, kavram ile analogisi, 116-117

Hipotezin karmaşık sistemi, kadın (simge)
niteliği ile, 155

İki farklı aktivite olarak konuşma, 138-139

İkircikli ve kasten terim kullanımı, 17

İşaretler, bkz. S, N, T
Gerçekleşmeye benzeyen soyutlama, 84
Gelişigüzel manipülasyon tehlikesi, 85-
86

Jaques Elliots
şebeke-reticulum kavramı, 151
Disturbances in the capacity to work
(Çalışma Kabiliyetindeki
Bozukluklar), 170, n.27.19.1

Kaçınma,
ve acının değiştirilmesi, 89
gerçekte değiştirilmesi, gerçekten,
alfa fonksiyonu bozarak, 41

Kant,
Critique of Pure Reason (Yalın
Gerçeğin Eleştirisi), 169, n.22.3.1
bilinemeyen nesnenin kendisi, 117

Kapsayan ve kapsanan,
değersiz kalıntı oluşturan etkileşimi,
161
alfa fonksiyonunun bir içselleştirilmiş
donanımı olarak, 150
belirtileri, 149

**Karşıt aktarım, beta perdeleme ile ortaya
çıkan, 55-56**

Kavramlar,
hipotez ile yakınlığı, 117
psikanalitik kullanımdaki sorunlar, 59

Kavram, kavram öncesi ile ilişkisi, 151

Kavram öncesi ve beklenti düzeyi, 150

Klein M.,
Envy and Gratitude (Haset ve Şükran),
157
yansıtma özdeşleşme örnekleri, 148
şaşkınlık üzerine, 51
paranoid şizoid ve depresif durum
üzerine, 123
yansıtma özdeşleşme üzerine, 64
bu kitapta kullanılan kuramları, 31
haset kuramının kullanımı, 25

Kodlama
kodlama sistemi sonucu bilincin
faaliyetlerinin depolanması
(Freud), 30
beraber çalışılmasının önemi, 77-78,
82

psikanalitik sistem için gerekliliği,
76-77

**Kommensal / Ortakçı ilişkisi ve K
bağlantısı, 154**

Kontak-bariyer,
Freud'un terimi kullanışı, 47-48
beta-elementlerin, 54
bilinç ve bilinçdışını koruması, 60
Bilinç ve bilinçdışı arasındaki
bariyerin tanımlanmasının
kullanımı, 47-48

Korelasyon,
sağduyu içindeki duyular arasında, 91
soyutlama ile kolaylaştırılan, 91
astronomide, 92
bilinç ve bilinçdışı ile ilişkisi, 130
bazı avantajları, 92-93

Kuramlar
Kişisel kitapçığı, 76
saptanan kuramsal donanımın azlığı,
92

**Mahrum bırakma, kapsayan ve kapsanan
da, hasetle, 157-158**

Meme,
ve ağız, kadın ve erkek (simgeler)
tarafından temsil edilen, 149
kendinde şey olandan
ayrınıştırmaması, 102-103
ihtiyaç duyulması, kötü memeye
eşdeğer olarak, 69

**Metodoloji, gelişimin desteklenmesine
yönelik terimlerin kullanılma kriteri,
19-20**

Mit ile modelin karşılaştırılması, 132

Model,	Psikotik hasta
kuramı, 119-120	Ve anlamlı konuşma, 42
iki gözlü görünüm ile analojisi, 142	Soyutlama yeteneğinin bozulması, 93
soyutlama ve somutlamaya yardımı,	
112,114	Referanslar, kodlama sisteminin temeli
"Baba", 115	için önerilen, 74, 75
Kısa ömürlü /geçici doğası, 133	Reverie,
Olarak kullanılan yaşantı, 126	Yansıtılmalı özdeşleşmenin alıcısı
Frued'un kullandığı şekli, 99	olarak, 71
Kanıt olmaması, 132	Yokluğu, engellenme kapasitesinin
Hastaların, açıklanması gereken, 136	bozulması, 73
Hastaların kullandığı şekli, 107	<i>Rosenfeld, H</i>
Kavram öncesi ile ilişkisi, 112	Şaşkınlık üzerine, 52
İlişkilerle ilişkisi, 113	<i>Madde bağımlılığı üzerine, 169,</i>
Tümdengelim sistemi ile yer	n.22.2.1
değiştirmesi, 135	
Farkında olunmadan kullanılması,	Seçilmiş gerçek
109-110	Duygusal yaşantı olarak, 124-125
Money-Kyrle, R.E., Man's Picture of His	Depresif durumla ilişkisi, 123
World (İnsanın kendi dünyasının	<i>Segal H, Notes on Symbol Formation</i>
resmi), 169, n.12.1.1	(<i>Sembol Oluşturma Üzerine Notlar</i>),
	169, n.22.6.1
Oidipus kuramı, soyutlama ve somutlama,	<i>Semple ve Kneebone, Algebraic Projective</i>
130	<i>Geometry (Cebirsel Yansıtılmalı</i>
	<i>Geometri)</i> , 163, n.1.5.1
<i>Poincare, H.</i> , matematik formüllerinin	Sevgi ve çocuğun zihinsel sağlığı, 66-67
doğuşundan yapılan alıntı, 123	Soyutlama,
Popper, K. R., Logic of Scientific	ve formelleştirme, erken olursa yanlış
Discovery (Bilimsel Buluşun	yönlendirir, 94
Mantığı), 163	korelasyon anlamında, 91
Psikanalitik kuramlar,	klinik durumları, 106-107
modelin sağladığı tasarruf, 145	aşırı, modelin önleme amacı ile
belirli sayıda olması gerekliliği, 144-145	kullanımı, 135
Psikanalitik nesne ile ilişkide büyüme,	bir gerçekleşmeye benzerlik gösterdiği
121	durumlarda kullanımı, 105
Psikanalitik nesnenin Aristoteles'in	Suçluluk ve yansıtılmalı özdeşleşme, 160
matematiksel nesnesi ile	Şaşkınlık,
karşılaştırılması, 117	ve yansıtılmalı özdeşleşme, 51
	türleri, 54

T,
ve bilimsel görünüm, 87-88
ve bilgi kuramı, 88-89
gözlemlenen nesneye yaptığı şey, 87-88
ruhsal yapının niteliği ile ilişkisi, 96
duyunun döndürülmesi, acıdan kaçınmak, 89
S ve N ile gösterilen işareti, 80-82
T bağlantısı, 147-155
spekülatif düşünme
-T,
Soyutlama ve somutlaştırma, 118-119
ve haset, 157-158
ve yanlış anlama, 156
yanlış anlamayı temsil etme, 93-94
Tarski, A Introduction to Logic (Mantığa giriş) anket teşbihi, 152
Tuhaf nesneler,
tatmin olamama ve açgözlülükle ilişkisi, 39
beta elementlerden farkı, 58,102-103
Tümdengelim sistemi,
ve fonksiyonlar kuramı, 26-27
model ile ilişkisi, 109
kullanıldığı duyu, 30, 163, n.1.5.2
bilinmeyen yaşantıları tanımlamak için kullanılması, 122

Üstbenlik, karakterlerinden arınmış, 159-160

Wisdom, J. O., melankoli ve histeri kuramlarını yeniden tanımlaması, 129, 170, n.24.1.1

Yansıtımlı özdeşleşme,
ve beta elementler, 33
ve şaşkınlık, 51
motor boşaltımın tahmini işlevi, 137
aşırısı, 66
ile etkilenen dil kullanımında netlik, 22
öğrenme ile ilişkisi, 31
ruhsal yapıyı yükten kurtarması, 64
çevrilmesi, tüm-güçlü durumdan gerçekliğe, 65,141

Yalan ve gerçek, 88

Yorum,
fonksiyon kuramına göre, etkisi, 48-49
modelden farklı olarak, 144
ortodoks aktarım, 51

YAŞAYARAK ÖĞRENMEK

WILFRED R. BION

Birçok eleştirmen tarafından yazıları oldukça rahatsız edici ve dil ötesi bulunan Bion'un en iyi yaptığı şey düşünmek ve düşündürmek. O dönemde takipçisi olduğu Melanie Klein'in psikanalitik kurama kazandırdığı yansıtma özdeşleşme gibi yeni kavramların ve erken dönem anne bebek ilişkisi üzerinden yeniden tanımlanan analist analizan ilişkisinin daha iyi anlaşılması için kendine has dili ile büyük katkısı olmuş. Şimdi psikanalitik kuramdan esinlenerek yeni isimler başlıklar altında tekrar ve tekrar tanımlanmaya temel kavramların arkeolojik kazılarda bulunan özel bir kodla okunabilen ilk yazıtlarıymış hissi bir metinlerin sakın ve sessiz bir ortamda okunmayı hak

TANER C

 BAĞLAM

